

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

skive gymnasium
1974

Skive Gymnasium

med HF

Årsberetning

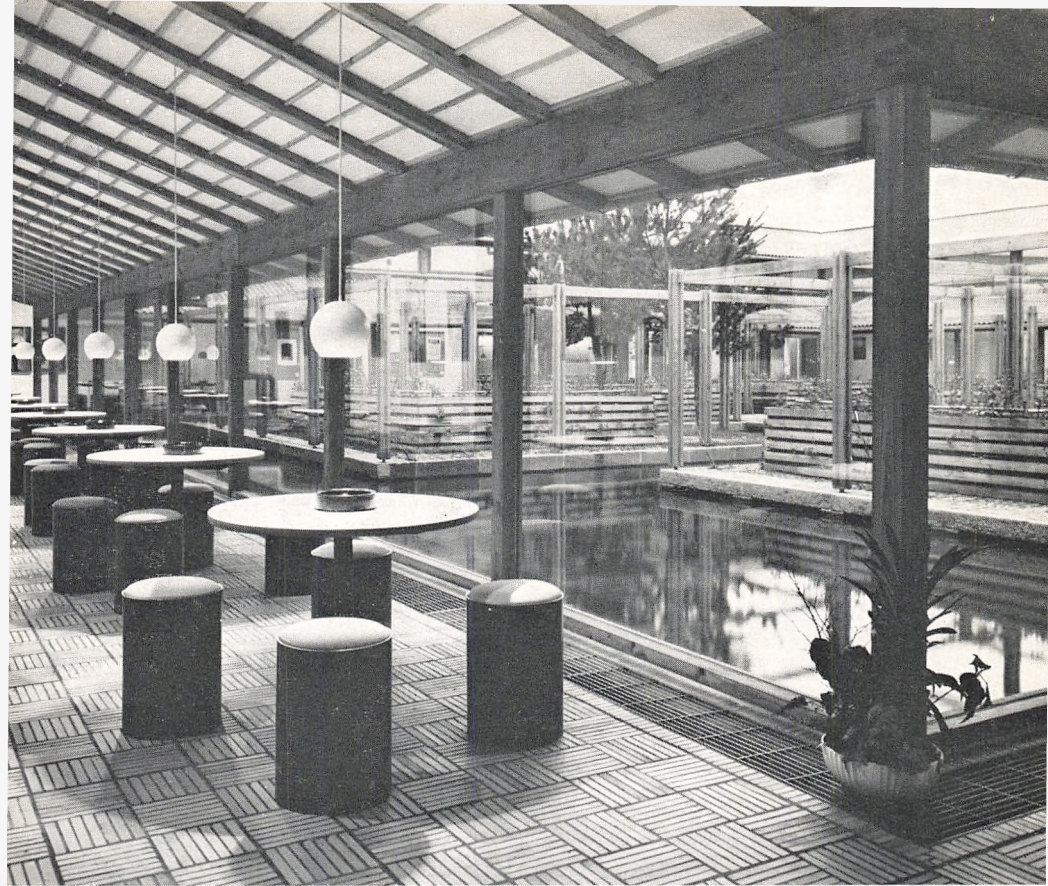
6. SKOLEÅR 1973-1974

---

ved rektor *Jens Lund*

Indhold

Om årsskriftets indhold	4
Skive Gymnasium og HF	5
Eleverne	7
Lærerne	28
Fagfordeling	31
Politisk spil om Mellemøsten – et projekt	37
Børnelitteratur – et projekt	43
Forsøg med datalære 2. år	74
Faget russisk på Skive Gymnasium	78
Klasserejser til Rømø og Paris	81
Turen går til Skive Gymnasium	90
Skoleforsamlingen	98
Skoleforsamlingen i gyngen, en happening	103
Skolens grundplan	104
L. A. K.	109
D. G. S.	112
Biblioteket	115
Om den nye HF-bekendtgørelse	117
Skolekoret	120
Skolens sport	121
Filmklubben	124
Skolens dagbog	126
Diverse meddelelser	128

Spisegang og vandgård

Skolens adresse: Skive Gymnasium med HF, Egerisvej, 7800 Skive.

Telefoner:

Skolens telefon: (07) 52 24 66	Lærerværelset: (07) 52 49 86
med omstilling til:	Eleverne: (07) 52 41 84
Rektor	Fysiklaborat.: (07) 52 36 84
Sekretariat	Rektor privat: (07) 53 71 15
Administrativ inspektør	
Studievejleder for HF (træffes normalt kl. 11.15-12.00)	

Rektor træffes normalt kl. 11.15-12.00, alle skoledage, samt mellem kl. 8.00-9.00.

Skolepsykologen træffes på skolen hver onsdag kl. 10.00-11.00.

Familievejlederen træffes hver dag på Handelsskolen kl. 9.00-14.00.

Om årsskriftets indhold

Skolen fulgte sidste år en opfordring fra direktoratet til en forsøgsvis ændring af årsskriftets indhold, hvorefter bl. a. læstensa og eksamensopgivelser udgik og gav plads for beretninger og artikler udsprunget af aktiviteter på skolen, som kunne formodes at have interesse også uden for skolens kreds.

Denne linie er fulgt op i år, hvor man yderligere har undladt at aftrykke diverse bestemmelser, idet sådanne erfaringsmæssigt ikke bliver læst af eleverne. I stedet bringes en introduktion til skolen, skrevet af 2 elever „Turen går til Skive Gymnasium, rejsetips fra indfødte“ som en orientering for de nye elever.

Den udførlige rapport over skolens forsøgsundervisning med datalære, som blev bragt sidste år, er fulgt op med „Forsøg med datalære 2. år“.

Rapporterne „Politisk spil om Mellemøsten, et projekt“ og „Børnelitteratur, et projekt“ over to undervisningsforløb, henholdsvis i historie og dansk, er medtaget fordi de måske ville kunne interessere i en debat om muligheder for indhold, form og udbytte af undervisning på gymnasietrinet.

I „Russisk på Skive Gymnasium“ gøres status efter at faget har eksisteret på skolen i 3 år.

Rapporterne fra klasserejserne til Rømø og Paris tager, foruden at beskrive planlægning og forløb af de pågældende rejser, også spørgsmålet op om værdien og berettigelsen af sådanne rejser overhovedet.

I anledning af at skoleforsamlingen af praktiske grunde måske ikke vil overleve det kommende år bringes en beskrivelse af dens funktion i de 4 år, den har eksisteret, mens „skoleforsamlingen i gyngen“ retter et kritisk blik mod svagheder i dens funktion.

Skive Gymnasium og HF

Undervisnings- og kulturudvalget:

Emmy Rasmussen (fm.), Sv. Heiselberg, Ruth Schjødt Pedersen, Ida Nielsen, N. H. Poulsen, Jens Kr. Ludvigsen, Johan Mikkelsen.

Gymnasiets skolenævn:

Aage Schiøler (fm.), Asta Pedersen, Jens Kr. Ludvigsen, Frede Torpe, Ida Nielsen.

Forvaltningschef:

H. E. Nielsen.

Byggeriet

Ved starten af det forløbne skoleår, skolens femte, var arbejdet med opførelsen af tilbygningerne så nær afslutningen, at de nye afsnit, nordatriet og gymnastiksalsbygningen med lidt god vilje kunne tages i brug. I foråret påbegyndtes hoveddistandsættelsen af administrationsfløjen. Dette arbejde ventes færdiggjort således at lokalerne kan tages i brug efter sommerferien.

Af byggearbejder resterer herefter nyindretningen af undervisningslokalerne i den tidligere seminariefløj samt visse ændringer i fysik-kemiafdelingen. Man håber, disse arbejder vil kunne udføres i løbet af skoleåret 1974/75.

Grendeling

Ved starten af skoleåret 1974/75 etableres naturfaglig gren. Der viste sig i denne omgang ikke at være tilstrækkelig tilslutning til at samfundsfaglige grene kunne oprettes.

Elevoptagelse og dimission

Til det kommende års 1 g har 69 søgt optagelse på den sproglige linje, 91 på den matematiske. Tallene for sidste år var henholdsvis 75 og 95. Da de 91 matematiske ansøgere ikke vil kunne optages i 3 klasser, selv efter at den øvre grænse for

klassekvotienterne er sat i vejret, vil det formentlig blive nødvendigt at overføre et mindre tal af matematiske ansøgere til Morsø Gymnasium.

Til HF-kursus er der i år 90 ansøgere mod sidste års 135, altså en ret væsentlig nedgang i ansøgerantallet. Af de 90 ansøgere kan skolen selv optage 84 i 3 klasser. Øvrige kvalificerede overføres formentlig til Morsø Gymnasium.

Skolen dimitterede i juni 1973 142 studenter (se s. 21–27).

Legater

Midlerne af Skive Diskontobanks jubilæumsfond er uddelt med kr. 1.000,- til hver af følgende elever:

Søren Gytz Olesen, Maria Thøgersen Thise, Jette Hansen.

Eleverne

Skolens elevtal pr. 1/4 1974: ialt 553 elever, fordelt på 26 klasser.

3 g: 131 elever, heraf 3 klasser med ialt 60 elever, nysproglige og
4 klasser med ialt 71 elever, matem./fys.

2 g: 135 elever, heraf 3 klasser med ialt 66 elever, nysproglige og
3 klasser med ialt 69 elever, matem./fys.

1 g: 150 elever, heraf 3 klasser med ialt 66 elever, nysproglige og
4 klasser med ialt 84 elever, matem./fys.

2 HF: 62 elever fordelt på 3 klasser.

1 HF: 75 elever fordelt på 3 klasser.

Elevernes navne meddeles nedenfor i alfabetisk orden med angivelse af deres fødselsdag, adresse og telefonnummer.

I a

1. Merete Andersen, 3. 1. 57, Fly, 7800 Skive, tlf. 54 52 02.
2. Henning Brohm, 12. 6. 57, Lægeboligen, 7884 Fur, tlf. 59 30 15.
3. Lisbeth Askjær Dahl, 9. 9. 56, Mogenstrup, 7800 Skive, tlf. 54 40 63.
4. Marianne Fløe Fejerskov, 17. 3. 56, V. Fælledvej 6, Skive, tlf. 52 39 64.
5. Jette Hansen, 24. 11. 57, Fly, 7800 Skive, tlf. 54 52 38.
6. Ove Heinrich Hørleik, 23. 6. 57, Liljevej 4, Skive, tlf. 52 36 47.
7. Anne-Marie Jensen, 15. 6. 57, Violvej 307, Skive, tlf. 52 48 65.
8. Lillian Gunill Kjellerup, 10. 7. 56, Lindevænget 8, Skive, tlf. 52 28 73.
9. Bodil Mikkelsen, 15. 8. 56, Oddense, Balling, tlf. 58 10 33.
10. Dorte Mikkelsen, 6. 6. 56, Hemmersvej 44, Skive, tlf. 52 17 84.
11. Vibeke Mikkelsen, 8. 6. 56, Gadekæret 19, Vejby, 7862 Brodal.
12. Jonna Møller, 6. 3. 56, Lyngtoften 17, Skive, tlf. 52 03 23.
13. Anne Pagter, 12. 7. 57, Svanedamsvej, Skive, tlf. 52 00 03.
14. Edith Refsgaard Pedersen, 27. 5. 56, Agertoften 59, Skive, tlf. 52 47 92.
15. Kristian Birch Poulsen, 17. 12. 55, Fly Nord, 7800 Skive, tlf. 54 52 88.
16. Helle Primdal, 1. 11. 57, Bøgevænget 15, Skive, tlf. 52 09 98.
17. Morten Glud Primdal, 9. 3. 56, Viumvej, 7870 Roslev, tlf. 57 12 27.
18. Nanna Maria Rask, 11. 9. 57, Skivevej 18, Selde, tlf. 59 60 60.
19. Elsebeth Sørensen, 27. 8. 57, Floutrupvej 17, Selde, tlf. 59 60 62.
20. John Hornshøj Thomsen, 29. 11. 54, Dølbyvej 24, Skive, tlf. 52 23 09.
21. Vigga Palmquist Werge, 16. 1. 56, 7850 Stoholm, tlf. 54 10 45.

I b

1. Pernille Neergaard Berglind, 30.8.56, Toftum, Stoholm, tlf. 54 14 34.
2. Birgitte Kirstine Christensen, 19. 11. 57, Brøndumsvej. Hem, tlf. 53 10 90.
3. Inge Dahl, 27. 4. 57, Lindevænget 5, Skive, tlf. 52 40 85.
4. Jens Jørgen Dalsgaard, 4. 7. 57, Islandsvej 2, tlf. 52 15 01.
5. Birthe Højlskov Fihl, 13. 3. 57, Højslev Lie, tlf. 53 70 23.
6. Inger Skytte Høj, 26. 2. 58, Solvangsalle 17, tlf. 52 08 46.
7. Susanne Bøgh Jensen, 8. 9. 57, Viborgvej 8, Skive, tlf. 52 16 46.
8. Conni Bülow Jensen, 20. 7. 56, Nørrealle 13, 7881 Jebjerg, tlf. 57 41 12.
9. Mette Selchau Jørgensen, 17. 7. 56, Hemmersvej 60, tlf. 52 16 44.
10. Lene Krogh, 11. 10. 57, Hemmersvej 58, tlf. 52 13 27.
11. Eva Benitta Hemmert Lund, 1. 10. 57, Egerisvej 13, tlf. 52 42 04.
12. Kristen Henry Peter Madsen, 11. 3. 56, Haubakken, Thise, tlf. 57 80 59.
13. Erna Nielsen, 22. 6. 57, Ø. Hærup, Lihme, 7862 Brodal, tlf. 56 00 67.
14. Dorte Mikkelsen Nielsen, 7. 3. 57, Pilealle 7, Ramsing, tlf. 56 60 21.
15. Ove Møller Nielsen, 28. 4. 56, Nr. Thise, Jebjerg, tlf. 57 80 86.
16. Aase Pedersen, 30. 8. 57, Rønbjerg, Skive, tlf. 53 40 84.
17. Lone Vind Pedersen, 11. 1. 58, Hemmersvej 38, tlf. 52 46 33.
18. Karen Marie Hedevang Pedersen, 27. 7. 56, Brcum, Roslev, tlf. 57 60 79.
19. Inge Marie Ringgaard, 15. 6. 57, Fly, Skive, tlf. 54 52 34.
20. Britta Cecilie Simonsen, 8. 7. 56, Engedal, Sjørup, tlf. 54 80 69.
21. Inger Jensen Skov, 16. 4. 57, Bøstrup, 7840 Højslev.
22. Birte Smedegaard, 3. 2. 57, Egerisvej 23, Skive.
23. Preben Tinggaard, 1. 3. 57, Iglø, Stoholm, tlf. 54 51 43.
24. Aase Østergaard, 4. 2. 56, Koldkur, 7470 Karup, tlf. 45 22 04.

I c

1. Hanne Thostrup Andersen, 26. 9. 56, Nederby, Fur, tlf. 59 30 45.
2. Karen Inger Bast, 20. 11. 57, Ramsdahlsvej 9, tlf. 53 50 75.
3. Anne Birgitte Christensen, 31. 5. 56, Bakkerne, Fur, tlf. 59 31 53.
4. Linda Enevoldsen, 27. 6. 56, Åhavevej 14, Højslev, tlf. 53 53 42.
5. Mette Overgaard Eriksen, 12. 3. 56, Lihme Skole, 7862 Brodal, tlf. 56 00 81.
6. Lone Hastrup, 3. 10. 56, Østerbrogade 4, Lem, tlf. 56 82 11.
7. Åse Ibsen, 7. 4. 56, Dalgasalle 31, Skive, tlf. 52 13 40.
8. Else Bæk Jensen, 30. 3. 57, Teglborg, Fly, tlf. 54 50 38.
9. Hanne Kjeldgaard Jensen, 6. 3. 57, Thorupsgade 3, Skive, tlf. 52 00 96.
10. Birgit Sigaard Jensen, 11. 1. 56, Dalgasalle 127, Skive.
11. Susanne Koitzsch, 25. 4. 56, Fly Nord, Skive, tlf. 54 52 85.
12. Vagn Kristensen, 2. 11. 56, Gammelstrup, Stoholm, tlf. 54 11 05.
13. Ellen Pallesen, 9. 8. 57, Ørum, 7840 Højslev, tlf. 53 81 81.
14. Keld Louie Pedersen, 27. 1. 57, Brorsonsvej 3, Skive, tlf. 52 43 86.
15. Jens Dalsgaard Pedersen, 9. 4. 56, Junget, 7870 Roslev, tlf. 59 71 53.
16. Anna Randrup Rasmussen, 11. 12. 57, Troelstrup, 7850 Stoholm, tlf. 54 14 70.
17. Arne Thomsen, 16. 4. 57, Højlandsvej 93, Skive, tlf. 52 39 59.
18. Jens Thøgersen, 29. 2. 56, Fjordvej 2, Skive, tlf. 52 04 23.

19. Kim Thorn Vangsgaard, 26. 3. 57, Lyby, Skive, tlf. 58 41 45.
20. Ulla Vester, 23. 3. 57, Nørregade 22, Skive, tlf. 52 35 42.
21. Charlotte Laursen Vig, 18. 11. 57, Reberbanen 19, Skive, tlf. 52 24 05.

I x

1. Johnny Heinrich Enevoldsen, 8. 9. 56, Højlandsvej 109, tlf. 52 47 91.
2. Erik Højmark Hansen, 20. 6. 57, Engvang 4, Skive, tlf. 52 15 71.
3. Jytte Højmark Hansen, 3. 1. 56, Engvang 4, Skive, tlf. 52 15 71.
4. Anne-Dorte Jensen, 12. 11. 57, Sandbyvej 26, Skive, tlf. 52 13 19.
5. Carsten Jensen, 24. 2. 57, Vesterbrogade 13, Lem, tlf. 56 81 00.
6. Bende Riis Jensen, 12. 7. 57, Toftevej 4, 7840 Højslev, tlf. 53 54 46.
7. Kaj Aakjær Jensen, 31. 7. 56, Krokusvej 8, Skive, tlf. 52 26 35.
8. Kirsten Kaagaard, 5. 12. 55, Nørregade 13, Roslev, tlf. 57 12 41.
9. Carlo Arnold Laursen, 18. 9. 56, Sdr. Daas 14, Skive, tlf. 52 13 73.
10. Kristen Bertil Nielsen, 23. 2. 56, Fly, Skive, tlf. 54 52 22.
11. Finn Bech Nielsen, 22. 7. 57, Skovbakken 41, Skive, tlf. 52 30 25.
12. Jan Lindgaard Pedersen, 17. 3. 57, Kjeldbjerg, Skive, tlf. 54 51 22.
13. Mette Maagaard Riis, 18. 11. 57, Søby gl. skole, Højslev, tlf. 53 51 92.
14. Anne-Marie Smedemark, 5. 12. 57, Lihme, 7862 Brodal, tlf. 56 01 30.
15. Jette Stokholm, 6. 1. 57, Vestrealle 20, Skive, tlf. 52 17 54.
16. Kurt Thor Straten, 13. 12. 56, Ringparken 6b, Skive, tlf. 52 13 20.
17. Svend Holm Svendsen, 1. 10. 56, Østertorv 7, Skive, tlf. 52 24 65.

I y

1. Hans Bertelsen, 11. 8. 56, Brøndum Kirkevej 25, Skive.
2. Peter Bidstrup, 27. 12. 57, Højlandsvej 77, Skive, tlf. 52 46 86.
3. Blach, Jørgen Chr., 9. 4. 55, Sepstrup, 7800 Skive, tlf. 54 14 54.
4. Anne Mette Borup-Jensen, 28. 8. 57, Vestervang 3, Skive, tlf. 52 03 84.
5. Bente Søbøtker Christensen, 26. 11. 57, Kastanievænget 14, tlf. 52 22 75.
6. Asbjørn Mohr Drewes, 23. 7. 56, Skovvænget 4, Skive, tlf. 52 45 00.
lok. 295.
7. Carsten Frank Hansen, 14. 12. 56, Ringparken 7b, tlf. 52 12 74.
8. Kirsten Margrethe Jensen, 28. 6. 57, Gravinegaarden, Fur, tlf. 59 31 66.
9. Mary Susanne Jensen, 31. 3. 57, Kastanievænget 16, tlf. 52 22 25.
10. Jørgen Dyrholm Jensen, 9. 9. 55, Bostrup, Roslev.
11. Henning Frostholt Jensen, 23. 2. 56, Houbjerg, Thise, 7870 Roslev.
12. Niels Boe Krag, 17. 8. 56, Brøndum, Skive, tlf. 53 30 11.
13. Hanne Kristensen, 6. 11. 56, Pilevænget 12, Skive, tlf. 52 05 05.
14. Hanne Kristensen, 29. 9. 56, Vestre Alle 6, Skive.
15. Peter Lillelund, 6. 8. 56, Bøgevænget 32, Skive.
16. Karin Meyer, 10. 3. 56, Søndergade 7, Balling, tlf. 56 42 31.
17. Anders Dahlgaard Mikkelsen, 14. 1. 57, Skove, 7870 Roslev, tlf. 59 71 78.
18. Henrik Nielsen, 9. 9. 57, Violvej 15, Skive, tlf. 52 36 60.
19. Mogens Johnsen Nielsen, 6. 10. 55, Bøgevænget 16, Skive, tlf. 52 29 95.
20. Anne Gjerløv Nørgaard, 10. 5. 56, Thinggade 11, Skive, tlf. 52 18 18.

21. Jan Kristensen Præst, 6. 8. 56, Samsøgade 10, Skive, tlf. 52 06 60.
22. Ellen Margrethe Sørensen, 25. 1. 58, Spøttrup, tlf. 56 11 95.

I z

1. Susanne Berntsen, 11. 7. 57, Hald, 7840 Højslev, tlf. 53 83 41.
2. Else Marie Christensen, 4. 6. 56, Lærkevej 13, 7861 Balling, tlf. 56 42 96.
3. Mette Dahl Christensen, 15. 7. 57, Hemmersvej 49, Skive, tlf. 52 17 75.
4. Bodil Grove Christensen, 7. 2. 58, Lyby, Skive, tlf. 58 40 94.
5. Hans Peter Hansen, 4. 9. 56, Højlundsvej 51, Skive.
6. Anna Marie Høstgaard, 16. 6. 56, Bilgrav, 7861 Balling, tlf. 56 40 34.
7. Jørgen Jensen, 20. 3. 57, Gammelstrup, 7850 Stoholm.
8. Per Dalsgaard Jensen, 18. 3. 55, Aakjærsvvej 15, Skive, tlf. 52 10 71.
9. Anni Ilso Jensen, 25. 6. 57, Hemmersvej 28, Skive, tlf. 52 21 64.
10. Jens Ole Graulund Jensen, 3. 2. 57, Højslev Kirkeby, tlf. 53 71 20.
11. Ole Johannesen, 12. 6. 56, Vesterled 22, 7850 Stoholm, tlf. 54 11 81.
12. Bodil Lynderup, 12. 12. 56, Rettrupvej 6, Skive, tlf. 53 30 57.
13. Søren Peder Madsen, 3. 4. 56, Hvitfeltsgade 31, Skive, tlf. 52 26 44.
14. Claus Mortensen, 24. 5. 56, Galgebakken 32, Skive.
15. Jacob Mørch, 21. 4. 56, Christiansgade 17, Skive, tlf. 52 04 25.
16. Lissi Nielsen, 24. 11. 56, Violvej 119, Skive, tlf. 52 43 00.
17. Stig Maagaard Pedersen, 31. 10. 56, Højlundsvej 69, Skive, tlf. 52 25 03.
18. Tove Kirstine Juul Pedersen, 6. 12. 56, Bangsvej, 7850 Stoholm, tlf. 54 13 62.
19. Niels Chr. Svendsen, 31. 5. 57, Adelgade 16, Skive, tlf. 52 06 52.
20. Hanne Vestergaard, 7. 1. 58, Fyrrevænget 87, Skive, tlf. 52 35 81.
21. Anne Vibeke Vestergaard, 28. 4. 56, Oddense, Balling, tlf. 58 10 26.
22. John Kvist Østergaard, 28. 4. 56, Vestergade 34, Stoholm, tlf. 54 15 40.

I u

1. Kim Allan Andersen, 18. 7. 56, Dalgasparken 37, Skive.
2. Henrik Christensen, 3. 12. 56, Vestervænget 14a, Skive.
3. Torben Dahl, 26. 6. 57, Drosselvej, 7861 Balling, tlf. 56 42 55.
4. Ivan Martin Faarkrog, 19. 10. 56, Dalgas Alle 21, Skive.
5. Hanne Jensen, 26. 9. 56, Lærkevej 10, Skive.
6. Jørn Bach Jensen, 6. 9. 55, Sandbyvej 2a, Skive, tlf. 52 02 50.
7. Agnete Heiberg Jensen, 4. 2. 56, Frederiksdalsalle 25, tlf. 52 13 37.
8. Dorte Lisbeth Jeppesen, 13. 7. 57, Sjøruphus, Viborg, tlf. 54 80 21.
9. Lise-Lotte Jørgensen, 9. 11. 57, Kålundsvej 9, Skive, tlf. 52 36 40.
10. Frida Anette Kristensen, 5. 1. 56, Vestervænget 6a, 1. tv.
11. Conny Laursen, 2. 2. 56, Vejby, 7862 Brodal, tlf. 56 11 21.
12. Anne Lundager, 26. 8. 57, Violvej 83, Skive, tlf. 52 28 18.
13. Birthe Lundager, 26. 8. 57, Violvej 83, Skive, tlf. 52 28 18.
14. Jens Bro Miltersen, 25. 2. 57, Kastanievænget 3, Skive, tlf. 52 33 97.
15. Tove-Pia Møller Nielsen, 16. 10. 56, Brøndumsgade 60, Skive.
16. Helle Petersen, 16. 6. 57, Aage Niensensvej 17, Skive, tlf. 52 45 19.
17. John Halse Petersen, 12. 12. 56, Vestervænget 10a, Skive.

18. Marianne Ravn Rasmussen, 26. 1. 57, Hald, Højslev, tlf. 53 81 33.
19. Chresten Sinding, 12. 4. 57, Lihme, 7862 Brodal, tlf. 56 00 18.
20. Jes Skriver Sørensen, 9. 5. 56, Sjørup, Viborg, tlf. 54 80 02.
21. Anne-Mette Trankjær, 31. 7. 56, Amstrup, Vroue, Skive, tlf. 54 83 40.
22. Karsten Bo Vemming, 21. 10. 57, Søndergade 34, Balling, tlf. 56 41 03.
23. Arne Vestergaard, 7. 1. 58, Frammerslev, Balling, tlf. 58 10 44.

2 a

1. Lise Astrup Andersen, 16. 6. 55, Voldgade 8, 3. th., Skive.
2. Jan Torben Christensen, 24. 7. 56, Dalgasalle 55, Skive, tlf. 52 20 90.
3. Estrid Læssøe Eiler, 4. 3. 56, Vridsted, Skive, tlf. 54 70 72.
4. Helle Balling Engelsen, 23. 6. 55, Hans Tausensvej 2, Skive, tlf. 52 04 11.
5. Anette Falkenberg, 11. 4. 55, Grundtvigsvej 11, Skive, tlf. 52 39 56.
6. Ane H. Gadegaard Frandsen, 15. 5. 55, Vridsted, Skive, tlf. 54 70 27.
7. Jette Hansen, 11. 8. 56, Sandbyvej 12, Skive.
8. Anne Lise Jakobsen, 13. 4. 55, Jyllandsgade 10, Skive.
9. Kirsten Albæk Jensen, 16. 4. 55, Aa. Nielsensvej 7, Skive.
10. Jens Højgaard Jensen, 22. 5. 56, Holstebrovej 66, Skive, tlf. 52 16 38.
11. Gerner Høy Jensen, 7. 12. 54, Skovbakken 18, Glyngøre, tlf. 73 10 33.
12. Birgit Kristensen, 23. 1. 56, Baadsgaards Mk., Højslev, tlf. 53 70 98.
13. Inge-Marie Lund, 18. 2. 55, Kjeldbjerg, Skive, tlf. 54 51 23.
14. Ulrik Sterner Nordam, 27. 6. 54, Fyrrevænget 19, Skive, tlf. 52 25 33.
15. Rita Olesen, 19. 6. 56, Mølvadsgaard, Spøttrup, tlf. 56 12 00.
16. Elsebeth Marie Pedersen, 12. 5. 55, Vrå Kjærgaard, Balling, tlf. 56 40 48.
17. Susanne Petersen, 16. 2. 55, Gammelgaardsvvej 8, Skive, tlf. 52 26 68.
18. Christine Jørgensen Riis, 21. 2. 55, Vile, Roslev, tlf. 73 11 78.
19. Ellen Birgitte Riis, 13. 7. 56, Soby gl. skole, Højslev, tlf. 53 51 92.
20. Jørgen Schou, 5. 3. 56, Granvænget 15, Skive.
21. Pia Fløe Simonsen, 31. 5. 56, Erantisvej 13, Skive, tlf. 52 13 03.
22. Bo Sundtoft, 8. 10. 55, Skolevej 8, Spøttrup, tlf. 56 11 20.
23. Birgitte Svarrer, 10. 11. 56, Fyrrevænget 10, Skive.
24. Lone Engborg Sørensen, 1. 11. 56, Skolevej 23, Højslev, tlf. 53 55 07.

2 b

1. Ruth Margrethe Andersen, 7. 3. 56, Blichersvej 2a, Skive, tlf. 52 08 97.
2. Søren Birch-Jensen, 9. 7. 56, Resenvej 20, Skive, tlf. 52 45 00.
3. Birte Bjerre, 24. 12. 56, Kirkebakken 4, Skive, tlf. 52 17 09.
4. Lene Colding, 26. 5. 56, Skovvænget 2, Skive, tlf. 52 00 70.
5. Niels Chr. Dørken, 19. 4. 55, Bilstrup, Skive, tlf. 52 16 81.
6. Erik Hammershøj, 28. 1. 55, Braarupvej 71, Skive, tlf. 52 41 70.
7. Ole Harder, 18. 11. 55, Dalgasalle 61, Skive, tlf. 52 35 71.
8. Susanne Hørup, 23. 6. 56, Vinkel, Højslev, tlf. 53 53 78.
9. Birte Jensen, 1. 11. 54, Brøndumsgade 15, Skive, tlf. 52 04 64.
10. Lone Jensen, 6. 8. 55, Glattrupvej 18, Skive.
11. Lene Brøndum Jensen, 5. 3. 55, Højlundsvej 75, Skive, tlf. 52 09 11.
12. Karen Lykkegaard Jensen, 13. 11. 55, Ramsing, Balling, tlf. 56 61 59.

13. Lisbeth Jørgensen, 18. 6. 54, Fyrrevænget 27, Skive, tlf. 52 34 30.
14. Gurli Laursen, 25. 10. 54, Adelgade 7, Skive.
15. Gert Laustsen, 21. 7. 56, Hindborg, Skive, tlf. 58 41 49.
16. Hanne Nielsen, 1. 11. 56, Frederiksgade 40, Skive.
17. Edith *Susanne* Troelsg. Nielsen, 12. 7. 55, Kirkevej 33, Skive, tlf. 52 19 52.
18. Knud Arrild Sørensen, 16. 7. 55, Bilstrup, Skive, tlf. 52 20 62.
19. Birgit Kjølhed Sørensen, 24. 4. 55, Lundø, Højslev, tlf. 53 81 64.

2 c

1. Torben Albers, 10. 10. 55, Kastanievænget 30, tlf. 52 07 88.
2. Anne Lyngdal Andresen, 26. 2. 55, Aakjærvej 6, Skive.
3. Lisbeth Borg, 25. 2. 56, Fyrrevej, Glyngøre, tlf. 73 11 10.
4. Hanne Christensen, 19. 12. 56, Bostrup, Roslev.
5. Karen Juul Clausen, 3. 7. 56, Hedetoften 43, Skive.
6. Ejnar Dahl-Hansen, 25. 7. 56, Bredgade 62, Glyngøre, tlf. 73 10 11.
7. Dorte Gadegaard Frandsen, 8. 3. 57, Vridsted, Skive, tlf. 54 70 27.
8. Jonna Jensen, 5. 9. 55, Præstemarken 4, Breum, Roslev, tlf. 57 62 35.
9. Kurt Ulrik Jensen, 17. 12. 54, Englyst, Viborgvej, tlf. 52 04 08.
10. Linda Kirsten Jensen, 1. 8. 55, Kobberup, Stoholm, tlf. 53 53 83.
11. Robert Just, 19. 5. 55, Kirkevej 5, Skive.
12. Inge Lis Jørgensen, 7. 11. 56, Smollerup, Stoholm, tlf. 54 13 30.
13. Tove Lykke Kierkegaard, 13. 5. 55, Klostervej 6, Breum, tlf. 57 60 40.
14. Hanne Kirsten Meyer, 14. 7. 55, Engtoften 15, Skive.
15. Eva Linda Møller, 15. 6. 55, Langmosevej 10, Højslev, tlf. 53 54 08.
16. Anni Kousgaard Pedersen, 19. 8. 56, Hemmersvej 51, Skive, tlf. 52 14 40.
17. Birgit Hanggaard Pedersen, 8. 1. 56, Rønbjerg, Skive, tlf. 53 40 23.
18. Jenny Thuesen Pedersen, 16. 9. 55, Nederby, Fuur, tlf. 59 31 07.
19. Ole Staunbjerg Pedersen, 28. 4. 55, V. Hald, Højslev, tlf. 53 81 49.
20. Rosa Marie Rasmussen, 14. 4. 55, Mellemtøften 21, Skive.
21. Solveig Refsgaard, 26. 3. 56, Vroue, Skive, tlf. 54 70 03.
22. Anne Mette Skullerud, 15. 7. 56, Kjeldbjerg, Skive.
23. Jens Kvist Østergaard, 8. 10. 55, Hejlskov, Højslev, tlf. 53 82 51.

2 x

1. Margit Bisgaard Andersen, 19. 2. 56, 7863 Spøttrup, tlf. 56 11 17.
2. Søren Blom, 1. 11. 55, Skovbakken 34, Skive, tlf. 52 21 48.
3. Jens E. Sørensen Bovbjerg, 13. 7. 55, Østergade 30, Roslev, tlf. 57 13 32.
4. Dorthe Østergaard Børsting, 19. 5. 55, Hindborg, Skive, tlf. 53 11 41.
5. Christian Frederiksen, 15. 4. 55, Estvadgaardsmark, Skive, tlf. 53 41 19.
6. Ejler Lautrup Holm, 21. 8. 55, Superfos, Roslev, tlf. 57 10 88.
7. Ole Viborg Kiil, 30. 6. 55, Ringparken 10a, Skive, tlf. 52 07 27.
8. Peter Kjærsgaard, 15. 6. 55, Erantisvej 4, Skive, tlf. 52 39 95.
9. Frank Schaaning Kristensen, 13. 6. 55, Erantisvej 21, Skive, tlf. 52 28 16.
10. Henrik Laursen, 15. 2. 55, Hemmersvej 35, Skive, tlf. 52 00 88.
11. Lisbet Lindberg, 26. 4. 55, Egerisvej 23, Skive.
12. Henrik Munk, 17. 10. 55, Fr. dalsalle 86, Skive, tlf. 52 17 24.

13. Kirsten Kirstine Møller, 17. 3. 56, Kaastrup, Skive, tlf. 58 11 77.
14. Aase Odgaard, 10. 4. 56, Hald, Højslev, tlf. 53 81 98.
15. Hanne Pedersen, 12. 9. 55, Halskov, Højslev, tlf. 53 71 86.
16. Claus Engelgreen Pedersen, 23. 9. 55, Hemmersvej 54, Skive, tlf. 52 01 80.
17. Anette Schiøler, 22. 4. 56, Kirkealle 9, Skive, tlf. 52 03 98.
18. Finn Ducholm Støy, 25. 8. 56, Højmarksvej 32, Nr. Søby, tlf. 53 53 32.
19. Svend Erik Tanderup, 25. 2. 55, Yttrup, Roslev, tlf. 57 13 63.
20. Ane-Grethe Vistisen, 22. 5. 56, Kirkeby, Roslev, tlf. 57 11 39.
21. Per Ørberg, 24. 7. 54, Hejlskov Præstegaard, tlf. 53 80 19.

2 y

1. Jens Peter Christensen, 1. 11. 56, Højlundsvej 46, Skive, tlf. 52 26 81.
2. Mogens Albæk Christensen, 2. 11. 55, Vestervænget 20c, tlf. 52 43 48.
3. Gert Platen Daugaard, 19. 2. 55, Højlundsvej 47, Skive, tlf. 52 17 90.
4. Anne Marie Frandsen, 23. 7. 55, Hvitfeltsgade 33, Skive, tlf. 52 13 85.
5. Gerda Hansen, 5. 3. 55, Nørregade 44, Skive, tlf. 52 17 25.
6. Erik Hauberg, 20. 6. 56, Galgebakken 40, Skive, tlf. 52 04 52.
7. Lars Plejdrup Houmøller, 9. 1. 57, Porshøjvej 37, Skive, tlf. 52 02 88.
8. Sven Irgens-Møller, 13. 11. 55, Estvad, Skive, tlf. 53 41 57.
9. Vibeke Jakobsen, 7. 6. 56, Majgaarde, Højslev, tlf. 53 70 65.
10. Peder Frandsen Jakobsen, 27. 1. 56, Vinde Østergaard, Skive, tlf. 52 22 44.
11. Lars Peter Jensen, 22. 10. 56, Ringparken 7b, Skive, tlf. 52 23 07.
12. Per Svenning Jensen, 1. 5. 55, Østergaard, Vroue, tlf. 54 70 13.
13. Henrik Jeldtoft Jensen, 25. 6. 56, Hemmersvej 40, Skive, tlf. 52 20 27.
14. Poul Lindhørd Jensen, 3. 6. 55, Porshøjvej 29, Skive, tlf. 52 35 47.
15. Karsten Bjørnholt Nielsen, 6. 5. 56, Rødding, Spøttrup, tlf. 56 10 44.
16. Peter Quist Olesen, 2. 8. 55, Grønningen 16, Skive, tlf. 52 01 34.
17. Jette Otte, 25. 6. 55, Egerisvej 49, Skive.
18. Gurli Nørsgaard Pedersen, 5. 11. 55, Krejbjerg, Balling, tlf. 56 30 85.
19. Ilse Buskbjerg Poulsen, 31. 3. 56, Begonievej 10, Skive, tlf. 52 23 01.
20. Peter Søndergaard, 26. 9. 54, Sdr. Daas 16, Skive, tlf. 52 19 06.
21. Hanne Toftgaard Sørensen, 19. 4. 56, Toftgaard, Vridsted, tlf. 54 70 60.
22. Anne-Marie Toft, 6. 8. 56, Vinkel, Højslev, tlf. 53 52 29.
23. Ole Ærthøj, 13. 7. 54, Nørregade 13, Balling, tlf. 56 40 11.

2 z

1. Anette Andersen, 2. 3. 56, Strandvej 20, Glyngøre, tlf. 73 10 68.
2. Bjarne Andersen, 24. 10. 52, Voldgade 12, Skive.
3. John Bæk, 25. 2. 56, Birkevej, Breum.
4. Kresten Nørgaard Christensen, 13. 2. 56, Vejby, 7862 Brodal, tlf. 56 60 34.
5. Kirsten Nannerup Dahlgaard, 20. 4. 55, Højgaard, Vejby, tlf. 56 60 20.
6. Jens Peter Graverholt, 17. 9. 56, Villaparken 9, Skive, tlf. 52 19 71.
7. Per Gravesen, 30. 12. 55, Resenlund, Skive, tlf. 52 40 77.
8. Lars Kehlet Hansen, 3. 12. 54, Hem Skole, Skive, tlf. 53 11 71.
9. Stig Skanse Hinge, 2. 9. 55, Frederiksgade 15, Skive, tlf. 52 42 70.
10. Niels Erik Holmstrøm, 15. 10. 55, Havnen, Skive, tlf. 52 00 68.

11. Steffen Jensen, 23. 2. 56, Sejstrup Høj, Højslev, tlf. 53 71 13.
12. Michael Bennett Jensen, 29. 12. 56, Liljevej 1, Skive, tlf. 52 09 86.
13. Karen Marie Glud Jensen, 6. 12. 55, Otting, Balling, tlf. 58 11 16.
14. Annette Johansen, 16. 3. 56, Glattrupvej 25, Skive, tlf. 52 08 78.
15. Thorkil Clement Kjær, 3. 2. 55, Ahornvænget 18, Skive, tlf. 52 37 17.
16. Anne-Marie Kristensen, 10. 1. 55, Lærkevej 25, Balling, tlf. 56 42 18.
17. Karen Marie Madsen, 3. 2. 55, V. Hærup, Lihme, tlf. 56 00 73.
18. Jytte Nørgaard Madsen, 7. 10. 56, Højlundsvej 71, Skive, tlf. 52 15 32.
19. Carsten Stephan A. Nielsen, 15. 6. 56, Kærvænget 20, Skive, tlf. 53 54 18.
20. Kurt Schirmer Nymann, 16. 1. 56, Ahornvænget 25, Skive, tlf. 52 42 92.
21. Johannes Pedersen, 6. 5. 55, Ramsdal, Højslev, tlf. 53 71 19.
22. Dagny Kirstine Pedersen, 19. 5. 54, Møllegade 16, Skive.
23. Else Smedemark, 14. 3. 55, Oddense, Balling, tlf. 58 10 50.
24. Flemming Sørensen, 27. 3. 55, Ramsing, Balling, tlf. 56 61 51.
25. Niels Ulrik Tanderup, 21. 4. 55, Rønbjerg, Skive, tlf. 53 41 77.

3 a

1. Finn Thostrup Andersen, 21. 5. 54, Nederby, Fur, tlf. 59 30 45.
2. Inge Marie Bavnhøj, 6. 2. 54, Hald, Højslev, tlf. 53 81 39.
3. Helle Bohn, 25. 4. 54, Granvænget 49, Skive, tlf. 52 01 90.
4. Lis Christensen, 10. 3. 54, Viborgvej 24, Skive, tlf. 52 13 61.
5. Helle Katholm Christensen, 1. 1. 55, Dalgaskoll. værelse 203, Skive.
6. Linda Kragh Christensen, 20. 11. 53, Virksund, 7840 Højslev.
7. Frands Erik Frandsen, 12. 4. 53, Hasselholt, 7830 Vinderup.
8. Henrik Fibæk Jensen, 26. 6. 54, Viborgvej 21, Skive.
9. Henrik Quist Jensen, 17. 12. 53, Fr. dalalle 70a, Skive, tlf. 52 13 26.
10. Inger Thorgaard Jensen, 11. 1. 55, Vindevej 106, Skive, tlf. 52 09 90.
11. Aase Færk Jørgensen, 5. 2. 55, Fredensgade 12, Roslev.
12. Thomas Klode, 10. 5. 54, Madsbad, Fur, tlf. 59 30 40.
13. Peter Vinde Kristensen, 8. 4. 54, Vestervænget 20c, Skive, tlf. 52 23 76.
14. Lissy Marie Larsen, 28. 12. 52, Aa. Niensensvej 7, Skive, tlf. 52 11 21.
15. Tatjana Birgitte Mikkelsen, 10. 5. 55, Fyrrevænget 65, tlf. 52 39 42.
16. Margith Nielsen, 19. 8. 54, Hem, Skive, tlf. 53 12 55.
17. Susanne Helsted Nielsen, 18. 9. 54, Nørrealle 6, Skive, tlf. 52 31 71.
18. Inge Marie Pallesen, 22. 8. 55, Kingosvej 18, Skive.
19. Elsebeth Pedersen, 2. 6. 54, Vinkel Vestergaard, tlf. 53 55 47.
20. Dorit Lund Poulsen, 19. 2. 55, Resen, Skive, tlf. 52 42 42.
21. Lone Sjølander, 22. 7. 55, Ahornvænget 23, Skive, tlf. 52 29 85.
22. Peter Valdemar Svendsen, 23. 3. 54, Brøgaardsgade 3, tlf. 52 06 52.
23. Jens Heiring Sørensen, 26. 9. 55, Lundø, Højslev, tlf. 53 82 75.

3 b

1. Haagen Blomberg, 24. 1. 54, Vroue, tlf. 54 70 43.
2. Grethe Christensen, 24. 3. 55, Brokholm, Roslev, tlf. 59 70 66.
3. Anette Hendriksen, 26. 11. 54, Fr. dalalle 82, Skive, tlf. 52 02 65.
4. Niels Ernst Hörleik, 22. 10. 55, Liljevej 4, Skive, tlf. 52 36 47.

5. Jens Kristian Jensen, 11. 5. 54, Kastanievænget 16, Skive, tlf. 52 22 25.
6. Bente Jeppesen, 20. 9. 54, Igløvej 6, Stoholm.
7. Birgit Thorup Jørgensen, 1. 4. 54, Odgaardsvvej 15a, Skive, tlf. 52 08 57.
8. Lillian Udsen Ladefoged, 31. 7. 54, Syrenvej 20, Breum.
9. Karin Larsen, 25. 3. 54, Sjællandsgade 13, Skive, tlf. 52 19 31.
10. Sussie Birgit Larsen, 14. 2. 53, Dalgasalle 33, st. tv., Skive.
11. Randi Holmgaard Larsen, 17. 10. 54, Vestergade 14, Stoholm, tlf. 54 11 11.
12. Svend Skov Madsen, 15. 1. 54, Stenholm, Sepstrup, Skive, tlf. 54 40 84.
13. Petter J. Wende Møller, 7. 7. 55, Bøgevænget 54, Skive, tlf. 52 27 98.
14. Jette Reinholdt Nielsen, 11. 10. 55, Ahornvænget 36, Skive, tlf. 52 36 94.
15. Lene Østergaard Nielsen, 28. 2. 54, V. Fældvej 24, Skive, tlf. 52 23 33.
16. Ina Otte, 7. 9. 54, H. Lundsvej 26, Skive, tlf. 52 41 05.
17. Lars Penstoft, 26. 8. 54, Åkjær, 7800 Skive, tlf. 54 51 49.
18. Lene Petersen, 6. 7. 54, Aa. Nielsensvej 17, Skive, tlf. 52 45 19.
19. Berit Poulsen, 9. 6. 54, Bilstrup, Skive, tlf. 52 14 68.
20. John Walther Rasmussen, 7. 2. 53, Blichersvej 32, Skive, tlf. 52 19 89.
21. Per Flemming Redder-Laursen, 12. 9. 54, Kirkealle 90, Skive, tlf. 52 30 16.
22. Per Schou, 24. 4. 53, Østergade 11, 7800 Skive.
23. Elsa Sidonie Schütte, 30. 8. 54, Eskjær, Jebjerg, tlf. 57 80 17.
24. Lise-Lotte Sørensen, 13. 3. 55, Hasselvænget 31, Skive, tlf. 52 18 60.
25. Jytte Kjær Sørensen, 1. 4. 54, Søby, Højslev, tlf. 53 50 49.

3 c

1. Jane Torp Bodilsen, 16. 3. 54, Møllgade 11, Selde, Roslev.
2. Anna Sofie Christensen, 14. 12. 55, Stadionvej 6, Selde, Roslev.
3. Ole Riis Christensen, 19. 1. 55, Borgergade 5, Spøttrup, tlf. 56 10 87.
4. Lars Anders Dalsjö, 16. 4. 55, Nygade 3, Skive.
5. Anne E. Kaastrup Frederiksen, 24. 6. 55, Hvidbjerg, Skive.
6. Hans Chr. Hein, 30. 12. 55, Oddense, Balling, tlf. 58 10 42.
7. Jørn Robert Jensen, 21. 4. 55, Fr. dalalle 107, Skive, tlf. 52 18 37.
8. Ruth Vejby Jensen, 10. 4. 55, Vejby, Gyvelhøjen 32, 7862 Brodal.
9. Anny Marie Andersen Led, 8. 2. 55, Fr. dalalle 40, Skive.
10. Anni Kirkebye Poulsen, 11. 12. 55, Skivevej 16, Selde, tlf. 59 60 25.
11. Margit Mehlsen Bækhøj Riis, 1. 11. 55, Hvidbjerg, Skive, tlf. 53 30 45.
12. Birgitte Serritslev, 19. 10. 55, Selde, Roslev, tlf. 59 60 41.

3 x

1. Bjarne Andersen, 15. 1. 54, Norgaardsvej 108, Skive, tlf. 52 15 80.
2. Gunna Bilstrup, 6. 8. 54, Dalgasalle 121, Skive, tlf. 52 42 59.
3. Anne Mette Bærndt, 2. 9. 54, Højlundsvej 137, Skive, tlf. 52 42 72.
4. Bodil Bundgaard Christensen, 30. 4. 54, Volling, tlf. 56 41 33.
5. Peter Søndergaard Christensen, 14. 10. 54, Frederiksgade 23, Skive.
6. Torben Hagbart Dalsgaard, 3. 12. 54, Østertorv 7, Skive, tlf. 52 00 23.
7. Kaj Bjarne Elgaard, 14. 10. 54, Kjærgaardsholm, Skive, tlf. 56 61 18.
8. Arne Møller Espersen, 25. 1. 54, Brøndum, Skive, tlf. 56 40 62.
9. Else Marie Feld, 3. 2. 55, Fredensgade 26, Skive.

10. Poul Chr. Hansen, 30. 3. 55, Kisum, Skive, tlf. 53 41 72.
11. Michael Riis Jensen, 21. 7. 55, Toftevej 4, Højslev, tlf. 53 54 46.
12. Ove Kaastrup, 28. 6. 54, Nr. Andrup, tlf. 56 30 15.
13. Martin Bay Kristensen, 31. 3. 54, Aagade 1, Stoholm, tlf. 54 15 01.
14. Jan Madsen, 20. 7. 54, Gammelgaardsvej 10, Skive, tlf. 52 18 04.
15. Kirsten Raslow, 8. 3. 56, Fyrrevænget 75, Skive, tlf. 52 28 04.
16. Bjarne Stenum, 23. 12. 54, V. Lem, 7862 Brodal, tlf. 56 81 73.
17. Ole Stokholm, 4. 6. 55, Vestre Alle 20, Skive, tlf. 52 17 54.
18. Elisabeth Sørensen, 30. 3. 54, Vadum, tlf. 56 00 70.
19. Klaus Sørensen, 18. 2. 56, Lundgaard, Stoholm, tlf. 54 12 22.
20. Henrik Tonnisen, 17. 10. 54, Vridsted, Skive, tlf. 54 71 19.
21. Karl Vistisen, 1. 4. 53, Hovvejen 3, Skive, tlf. 52 28 34.
22. Arne Wang, 27. 11. 54, Nørregade 10, Skive, tlf. 52 03 63.

3 y

1. Hans Jørgen Andersen, 1. 7. 55, Hemmersvej 50, Skive.
2. Annemarie Stouby Andersen, 18. 2. 55, Lyby, Skive, tlf. 58 41 22.
3. Per Dalgaard, 15. 2. 55, Vesterled, Sevel, tlf. 44 80 68.
4. Lisbet Haldrup, 18. 5. 55, Abildgaard, Lyby, tlf. 58 40 30.
5. Ole Damgaard Jacobsen, 15. 4. 54, Aa. Nielsensvej 24, Skive.
6. Jørgen Visti Jørgensen, 22. 9. 52, Fredensgade 12, Roslev.
7. Poul Henning Madsen, 26. 7. 54, Fr. dalalle 89, Skive.
8. Birgit Merete Mikkelsen, 10. 5. 55, Kardyb, Stoholm, tlf. 54 11 90.
9. Per Flemming Hors, 1. 2. 55, Aalykke 3, Skive, tlf. 52 28 92.
10. Søren Gytz Olesen, 6. 4. 55, Lyby, Skive, tlf. 58 41 22.
11. Jonna Otte, 24. 6. 55, Egerisvej 49, Skive, tlf. 52 49 70.
12. Peter Kjærsg. Rasmussen, 4. 8. 54, Hemmersvej 33, Skive, tlf. 52 18 38.
13. Erik Schou, 1. 8. 55, 7861 Balling, tlf. 56 41 04.
14. Annie Smedegaard, 30. 9. 54, Egerisvej 23, Skive.
15. Søren Kr. Sørensen, 13. 7. 54, Smollerup, tlf. 54 13 29.
16. Erling Abildhauge Thomsen, 11. 4. 55, Hvidbjerg, Skive, tlf. 53 30 62.
17. Niels Chr. Vestergaard, 13. 3. 53, Glattrupvej 13, Skive, tlf. 52 37 15.
18. Anton Boel Villadsen, 2. 7. 53, Vium, Roslev, tlf. 57 90 25.

3 z

1. Torben Stouby Christensen, 7. 3. 53, Holstebrovej 62, Skive, tlf. 52 48 77.
2. Anne-Lise Hansen, 24. 3. 54, Hemmersvej 56, Skive, tlf. 52 20 25.
3. Kristian Hansen, 3. 5. 54, Villaparken 4, Skive.
4. Finn Abildgaard Jacobsen, 15. 5. 54, Aa. Nielsensvej 29, Skive.
5. Henning Bøgh Jensen, 18. 7. 54, Viborgvej 8, Skive, tlf. 52 16 46.
6. Ole Broberg Jensen, 15. 12. 54, Vestervænget 2a, Skive, tlf. 52 28 80.
7. Linda Mølgaard Jensen, 7. 11. 54, Lund, Højslev, tlf. 53 81 15.
8. Stig Jørgensen, 28. 9. 55, Kaalundsvej 9, Skive, tlf. 52 36 40.
9. Peter Møller, 30. 6. 54, Havnevej 21, Skive, tlf. 52 00 12.
10. Hanne Damgaard Møller, 16. 1. 56, Fr. dalalle 17, Skive, tlf. 52 14 36.
11. Johan Nielsen, 3. 3. 55, Sundsøre, Jebjerg, tlf. 57 80 81.

12. Poul Johannes Pedersen, 27. 9. 55, Dybbækdal, Thise, tlf. 57 80 01.
13. Jens Baadsgaard Pedersen, 15. 1. 54, Samsøgade 17, Skive, tlf. 52 47 02.
14. Kjeld Poulsen, 17. 6. 55, Møllerup, tlf. 56 11 34.
15. Mikael Rahbek, 8. 12. 55, Mogenstrupvej 4, Brum, tlf. 57 62 12.
16. Ella Thomsen, 8. 9. 55, Hald, Højslev, tlf. 53 81 46.
17. Niels Thøgersen, 2. 9. 54, Fjordvej 2, Skive, tlf. 52 04 23.
18. Birte Vester, 2. 6. 55, Enghavevej 17, Skive, tlf. 52 11 45.
19. Lars Yde, 11. 11. 55, Søbyvej 32, Højslev, tlf. 53 52 19.

3 u

1. Peter Astrup, 30. 9. 55, Holstebrovej 60, Skive, tlf. 52 20 15.
2. René de Clav. Christiansen, 19. 10. 54, Kirkealle 76, Skive, tlf. 52 20 70.
3. Jens Frostholt Jensen, 13. 3. 54, Voldgade 6, 7800 Skive.
4. Allan Herrstedt Jensen, 10. 11. 55, Åhornvænget 47, Skive, tlf. 52 07 71.
5. Bente Kirk, 20. 2. 54, Hostrupvej 1, Skive, tlf. 52 27 62.
6. Jens Erik Kjeldsen, 28. 5. 55, Odgaardsvej 26, Skive.
7. Erik Fløjgaard Kristensen, 24. 5. 55, Tastum, Stoholm, tlf. 54 50 78.
8. Johanne Marie Pedersen, 25. 6. 53, Holstebrovej 24, Skive.
9. Hans Chr. Ravnborg, 26. 5. 54, Tastum, Stoholm, tlf. 54 52 86.
10. Torben Sørensen, 1. 2. 53, Brørsonsvej 5, Skive, tlf. 52 36 43.
11. Margrethe Vestergaard, 25. 7. 54, Oddense, tlf. 58 10 26.
12. Poul Østergaard, 20. 2. 54, Skyttevej 5, Skive, tlf. 52 29 16.

HF – 1 p

1. Karen Bach, 4. 8. 54, Dalgasalle 123, 11, Skive.
2. Niels Ole Christensen, 14. 7. 55, Brøndumsvej, Hem, Skive, tlf. 53 10 90.
3. Andy Vestergård Christiansen, 9. 4. 53, Dalgasalle 115, Skive.
4. Bodil Dahl Frandsen, 5. 6. 55, Lindum, 7870 Roslev, tlf. 59 60 74.
5. Henning Hangaard, 3. 3. 54, Grønnegade 22, Skive, tlf. 52 28 08.
6. Hanne Marie Hansen, 24. 7. 54, Henrik Lundsvj 1, Skive, tlf. 52 45 61.
7. Jane Hansen, 18. 10. 53, Skovvænget 9, Skive.
8. Jens Jørgen Bech *Hollesen*, 11. 2. 55, Nr. Alle 19, Skive, tlf. 52 15 19.
9. Joan Holmberg, 27. 8. 56, Hedevangen 2, Skive, tlf. 53 52 87.
10. Egil Hoppe, 18. 3. 25, Arildsvej 13, 8800 Viborg, tlf. (06) 62 31 05.
11. Bjarne Jensen, 7. 3. 56, Resenvej 49, Skive, tlf. 52 33 17.
12. Torsten Hasager Kirk, 2. 6. 54, Brøndumsgade 9, Skive.
13. Mogens Ladefoged, 21. 9. 51, Højgaard, 7870 Roslev, tlf. 57 43 53.
14. Lene Toft Møller, 25. 6. 55, Rescngab, 7800 Skive, tlf. 52 05 77.
15. Conni Dorte Nielsen, 29. 2. 56, »Skovhuset«, Fly, 7800 Skive, tlf. 54 52 23.
16. Ilse Kristiane Nielsen, 9. 8. 56, Oddense, 7861 Balling, tlf. 58 10 37.
17. Ole Lynggaard Pedersen, 19. 7. 56, Junget, 7870 Roslev, tlf. 59 71 05.
18. Erik Vium Petersen, 25. 8. 55, Porshøjvej 53, Skive.
19. Grethe Carlslund Petersen, 29. 7. 53, Voldgade 16, Skive.
20. Leif Primdal, 9. 4. 56, Østervang 18, 7800 Skive, tlf. 52 18 77.
21. Åse Røjkjær, 24. 1. 40, Thomsensgade 2, Skive.
22. Conni Svane, 23. 7. 50, Dalgasalle 115, Skive.

23. Anny Sørensen, 5. 12. 55, Resenvej 62a, Skive, tlf. 59 70 48.
24. Jytte Thomsen, 6. 10. 56, Bådsgård Mark, 7840 Højslev, tlf. 53 82 84.
25. Gudrun *Bente* Thøgersen, 3. 5. 55, Resenvej 62a, Skive.
26. Hans Vesterby, 29. 3. 56, Mellemtoften 29, Skive.

HF - 1 q

1. Sonja Andersen, 1. 11. 46, Frederiksdalsalle 28, Skive.
2. Søren Hessellund Andersen, 27. 6. 49, Torvegade 13, Skive.
3. Kristen Skov Augustinussen, 27. 5. 53, Grønnegade 22, Skive.
4. Holger Lykke Friborg, 6. 5. 55, Sallinggade 5, Skive.
5. Svend Erik Jørgensen, 22. 8. 56, Hvidbjerg, Skive, tlf. 53 30 30.
6. Bruno Klausen, 3. 10. 54, Bellisvej 15, Skive.
7. Morten Krohn, 9. 10. 54, Nørregade 21, Skive.
8. *Britta* Elisabeth Mortensen, 1. 4. 55, Hedetoften 4, Skive, tlf. 52 31 85.
9. Kirsten Nielsen, 26. 4. 55, Nordbanevej 28, Skive, tlf. 52 33 37.
10. Knud Erik *Heselå* Nielsen, 18. 8. 55, Fredensgade 23, Skive.
11. Erik Gunner Olsen, 16. 8. 47, Villaparken 12, st., Skive.
12. Annette Pedersen, 8. 7. 55, Allegården, Næstild, 7870 Roslev.
13. Ole Pedersen, 10. 3. 43, Åkjærsvvej 5, 3. tv., Skive.
14. Knud Kristian Pedersen, 20. 12. 51, Østergade 19, 7870 Roslev, tlf. 57 13 78.
15. Hanne Bomholdt Rasmussen, 5. 4. 53, Østergade 5, vær. 24, Skive.
16. Inge Schlebaum, 3. 7. 55, Grønnegade 20, Skive.
17. Eigil Kristian Stausholm, 18. 6. 55, Egerishave 11, 7800 Skive.
18. *Kurt* Viggo Sørensen, 18. 6. 49, Møllegård, Stårup, 7840 Højslev.
19. Ejnar Tang, 30. 10. 54, Jens Laursensvej, Resen, tlf. 52 18 11.
20. Anne Vesterby, 12. 4. 54, Braarupgade 30, 1. sal, 7800 Skive.
21. Inge Rita Vogt, 5. 8. 49, Brårupvej 4, 7800 Skive, tlf. 52 39 38.

HF - 1 r

1. Birgit Andersen, 1. 7. 47, Junget, 7870 Roslev, tlf. 59 71 42.
2. Inga Andersen, 13. 2. 54, Harre, 7870 Roslev.
3. Jane Dahl Andersen, 24. 4. 55, Søndergade 19, 7800 Skive.
4. Axel Simon Boel, 3. 7. 55, Lyby, 7800 Skive, tlf. 58 41 21.
5. Anette Vestergaard Christensen, 27. 12. 54, Holstebrovej 52, Skive, tlf. 52 15 22.
6. Birgit Kallestrup Christensen, 14. 7. 55, Ålbæk Præstegård, Brodal, tlf. 56 00 40.
7. Lya Bente Christensen, 24. 2. 55, Glattrupvej 18, vær. 30, Skive.
8. Jesper Dahl, 8. 7. 51, Christiansgade 12, Skive.
9. Anny Elnegaard, 24. 5. 56, Hejlskov, 7840 Højslev, tlf. 53 82 04.
10. Uffe Erichsen, 24. 6. 56, Odgårdsvej 1, 7800 Skive, tlf. 52 12 51.
11. *Børge Kirkegård* Hansen, 26. 1. 55, Ørum, 7840 Højslev, tlf. 53 80 43.
12. *Harly* A. S. Hansen, 16. 8. 52, Amtsvej 8, Lihme, Brodal, tlf. 56 00 47.
13. Kjeld Havaleschka, 22. 9. 50, Dalgasalle 33, I, 7800 Skive.
14. Søren Hedegård, 15. 10. 53, Vindevej 20, Skive.

15. Erik Frank Jensen, 23. 2. 48, Nørregade 24, 7800 Skive.
16. Jens Jørgen Jensen, 12. 7. 56, Holstebrovej 405, Hvidbjerg, tlf. 53 30 19.
17. Susanne Gadkjær Jensen, 31. 5. 56, Sjællandsgade 5, 7800 Skive.
18. Svend Skodborg Jørgensen, 10. 2. 55, Engtoften 8, Skive, tlf. 52 30 01.
19. Bjarne Ladefoged, 29. 10. 53, Højgård, Jebjerg, tlf. 57 43 63.
20. Hardy Trøjelsgård Larsen, 3. 8. 46, Højlundsvvej 9, 7800 Skive.
21. Anita Laursen, 10. 11. 55, Torvegade 16, 7800 Skive, tlf. 52 03 55.
22. Steen Løvlund, 19. 7. 54, Møllegade 18, 7800 Skive.
23. Niels Jørgen Olsen, 2. 12. 54, Hem, 7800 Skive, tlf. 53 10 72.
24. Åse Pedersen, 18. 12. 55, Østerrisvej 44, 7840 Højslev.
25. Hanne Petersen, 24. 2. 54, Finlandsvej 19, 7800 Skive.
26. Johannes Riis, 23. 5. 49, Hvidbjerg, 7800 Skive, tlf. 53 30 45.
27. Jette Stilling, 21. 1. 56, Hvidbjerg, 7800 Skive.
28. Ole Groos Vestergård, 25. 9. 52, Torvegade 24, 7800 Skive.

HF – 2 p

1. Leif Georg Bach, 3. 6. 47, Dalgasalle 123, 7800 Skive.
2. Eva Hesse Fogtmann, 9. 6. 53, Dalgasalle 129, 7800 Skive.
3. Peter Kristian Gade, 18. 5. 55, Durupgårde, Durup.
4. Bodil Mathilde Greisen, 28. 4. 43, Granvænget 86, Skive, tlf. 52 17 15.
5. Peter Jensen, 3. 1. 55, Bilstrupvej 7, Skive, tlf. 52 47 06.
6. Lene Meier Jensen, 10. 1. 52, Torvegade 13, Skive.
7. Karin Otto Jørgensen, 18. 1. 50, Dalgaskoll., vær. 427, Skive.
8. Kaj Skov Kristensen, 15. 7. 55, Fjordvej 40, Skive, tlf. 52 22 58.
9. Jens Casper Lund, 6. 2. 51, Holstebrovej 41, Skive, tlf. 52 04 55.
10. Anders Mortensen, 22. 1. 55, Norgårdsvej 6, Skive.
11. Sylvia Nielsen, 31. 8. 43, Fyrrevænget 47, Skive.
12. Ole Troelsgaard Nielsen, 4. 3. 46, Tværgade 16, Skive.
13. Lone Vannerup Nielsen, 21. 9. 55, Østertorv 8, Skive, tlf. 52 11 96.
14. Aase Kuhlmann Nielsen, 9. 4. 55, Holstebrovej 29, Skive.
15. Jytte Marie Nylund, 9. 4. 42, Vestervænget 14a, Skive, tlf. 52 22 09.
16. Anne Katrine Nørby, 20. 7. 54, Voldgade 6, Skive.
17. Niels Lynggaard Pedersen, 9. 12. 53, Junget, tlf. 59 71 05.
18. Kirsten Ramsdahl, 24. 12. 55, Lund, 7840 Højslev.
19. Ole Edvard Rasmussen, 5. 10. 49, Vestergade 5, Skive.
20. Ketty Riis, 30. 1. 55, Krejbjerg, Balling.
21. Mari-Ann Skræm, 20. 8. 46, Gammelgaardsvvej 2, Skive.

HF – 2 q

1. Inger Møller Andersen, 18. 10. 54, Hemmersvej 19, Skive.
2. Karen Jensen, 28. 9. 52, Egerishave 46, Skive.
3. Tommy Gundelund Jespersen, 21. 8. 55, Tastum, Stoholm, tlf. 54 12 38.
4. Peter Høirup Johansen, 21. 4. 52, Ørslevkloster, Højslev, tlf. 53 82 55.
5. Søren Christian Jørgensen, 2. 1. 51, Norgaardsvej 15, Skive.
6. Søren Koitzsch, 25. 12. 53, Fly Nord, Skive, tlf. 54 52 85.
7. Kamma Kristensen, 31. 12. 54, Rettrup, Skive, tlf. 53 30 93.

8. Keld Haubro Lavesen, 29. 12. 53, Viborgvej 13, Skive.
9. Tove Lynderup, 16. 8. 55, Halskov, Højslev, tlf. 53 71 04.
10. Peter Stjernholm Møller, 11. 3. 54, Vestervænget 2b, Skive, tlf. 52 15 03.
11. Grethe Hedetoft Nielsen, 12. 3. 55, Engvang 2, Skive, tlf. 52 09 76.
12. Ritta Marie Nielsen, 21. 1. 54, Thomsensgade 12, Skive.
13. Anne Mette Nymann, 15. 1. 54, Krarup, Skive, tlf. 52 33 95.
14. Tove Voergaard Olesen, 15. 4. 53, Enghavevej 3, Skive.
15. Carsten Olsen, 11. 4. 52, Nørrealle 9, Skive, tlf. 52 36 64.
16. Kirsten Pedersen, 1. 4. 52, Kirkestræde 4, Hodsager.
17. Pia Due Pedersen, 31. 8. 50, Skovvænget 9, Skive.
18. Inge-Lise Skjelborg, 26. 10. 44, Kastanievænget 2, Skive, tlf. 52 31 94.
19. Claus Agerbech Sørensen, 5. 9. 52, Parcelvej 8, Skive.
20. Lis Torp, 12. 10. 51, Thorum, Roslev, tlf. 59 70 63.
21. Anette Weigelt, 2. 12. 54, Frederiksdalsalle 105, Skive, tlf. 52 49 01.

HF - 2 r

1. Britta Schrøder Andersen, 15. 5. 54, Lyby, Skive, tlf. 58 40 80.
2. Preben Andersen, 7. 3. 55, Ringparken 9b, Skive, tlf. 52 29 17.
3. Susan Kjær Andersen, 29. 7. 52, Søndergade 3, Skive.
4. Niels Bo Bertel, 2. 7. 48, Skoletøften, Sevel, Vinderup.
5. Bjørn Skat Baastrup, 18. 8. 53, Skovbakken 28, Skive, tlf. 52 02 00.
6. Else Marie Bonde Christensen, 8. 10. 54, Lund, Skive, tlf. 52 04 75.
7. Mogens Aalborg Christensen, 28. 1. 51, Torvegade 13, Skive.
8. Flemming Ebbesen, 19. 8. 55, Laanum, Stoholm, tlf. 54 81 23.
9. Aase Baumbæk Espersen, 15. 6. 54, Torvegade 24, Skive.
10. Anna Grete Frederiksen, 8. 5. 52, Posthusvej, Balling, tlf. 56 40 03.
11. Johanne Elisabeth Helt, 18. 12. 38, Bostrup, Roslev.
12. Anna-Lise Iversen, 3. 3. 54, Stadionalle 6, Balling, tlf. 56 41 44.
13. Kristian Jensen, 15. 3. 54, Parcelvej 8, Skive.
14. Peder Johannesen, 3. 6. 54, Gammelgaardsvej 3, Skive.
15. Kitty Blaabjerg Jørgensen, 18. 2. 53, Torvet 4, Oddense.
16. Jens Ernst Larsen, 14. 12. 49, Nordbanevej 5, Skive.
17. Kaj Evald Nielsen, 7. 2. 48, Hvitfeltsgade 25, I, Skive.
18. Marenlise Slot Nielsen, 4. 2. 55, Galgebakken 42, Skive.
19. Bjarne Teilgaard Sørensen, 10. 11. 55, Lundsgaards Mark, Stoholm.
20. Lena Karin Sørensen, 1. 11. 55, Frederiksdalsalle 42, Skive.

Studerterholdene juni 1973:

Sproglige:

3 a:

Forreste række:

Dorte Vind, Karen Marie Bundgaard, Hanne Mette Poulsen, Preben Kristensen.

Midterste række:

Inge Bruun, Bente Dahl Pedersen, Mette Marie Boel Villadsen, Tove Christensen, Kirsten Bang, Lise Hoffmann Jensen, Bente Donslund Jensen.

Bageste række:

Aase Busk Kristensen, Kirsten Krag, adjunkt Inge Marcuslund, Thomas Ingv. Halborg Jensen, Erna Nielsen, Jens Skytte Høj, Sven Primdahl, Lars Bekker.

3 b:

Forreste række:

Lærer David Broadbridge, Dorte Tordal, Birte Tordal, adjunkt Ingelise Holm.

Midterste række:

Birthe Pedersen, Emmy Jensen, Mona Lindberg, Margit Madsen, Connie Nielsen, Kirsten Grundvad Kristensen, Tove Bochsén.

Bageste række:

Lene Sørensen, Birte Knudsen, Gitte Vibeke Olesen, Ingrid Thomsen, Jytte Dyhrberg Sørensen, Henrik Slott Nielsen, Lene Buchwardt, Claus Karner Nielsen, Dorthe Hansen, Hasse Nielsen.

3 c:

Forreste række:

Adjunkt Hanne Hansen. Maria Thøgersen Thise, Ruth Kirstine Mørch, Jonna Skov, Anne Marie Sørensen.

Midterste række:

Jens Eigil Christensen, Elly Andersen, Inge Marie Boel Nielsen, Birthe Skajback Christensen, Lone Munksgaard Hansen, Ann Nygaard Jensen, Karen Marie Hedegaard Hansen.

Bageste række:

Helge Læssøe Eiler, Lise-Lotte Møller, Minna Christensen, Ove Hellegard Andersen, Jørgen Hautorp, Svend Aage Helsinghoff, Steffen Isaksen, Olga Jacobsen, Margit Fisker Christensen, cand. phil. Mette Munk.

Matematikere:

3 u:

Forreste række:

Kurt Klaudi Klausen, Gerner Frilev Fly-Hansen, Kristian Brøns Nielsen, Nils Fr. Damsgaard Mikkelsen.

Midterste række:

Maren Katrine Pedersen, Susanne Noer, Lone Thorsen, Solveig Eriksen, Lise Lotte Dueholm Kristensen, Helle Rimmer Refsgaard, Gurli Dalstrup Dalgaard.

Bageste række:

Adjunkt Thorkild Skjelborg, Hans Hauskov Iversen, Mads Mark Christensen, Knud Erik Foged Thomsen, Mogens Boldrup Henriksen, Henning Sloth Pedersen, Poul Fly Plejdrup, Lars Henrik Zøylner, Per Allan Larsen, Claus Rendtorff, Elsebeth Sandberg Thogersen.

3 x:

Forreste række:

Inge Marie Kristiansen, Birte Lervad Andersen, Birgit Lillian Andersen, Lisbeth Smed, Alice Højmark Hansen, Karen Raakilde, Inge Agnete Dalsgaard.

2. række:

Henriette Bundgaard Lund, Søren Hartly Hansen, Jørgen Dath, Alfred Bundgaard Christensen, Svend Elmo Fly Steensen, Kenneth Albæk Jensen, Jens Peter Nannerup Dahlgaard, Kr. Enevold Stisen, Jens Jørgen Møller, Leif Fjendbo Kristiansen, adjunkt Jørn Mygind.

3 y:

Forreste række:

Knud Kjærulff Lauridsen, Knud Christensen Hedegaard, Inger Obel Præst, Elisabeth Møller Thorgaard, Inge Andersen.

Midterste række:

Ruth Jespersen, Kirsten Friis, Jonna Sejro Nielsen, Birgitte Lauge Jørgensen, Kirstine Ravn Thomsen, Jane Løndal, Jytte Hedegaard.

Bageste række:

Nils Thedin Hendriksen, Jørgen Ringgaard, Ejvind Møller Andersen, Jens Grundvad Nielsen, Jens Aage Lindberg, Lars Blom, Søren Christiansen, Niels Heilskov, Bo Østergaard Pedersen, Ole Nielsen, Bent Madsen, Peter Børre.

3 z:

Forreste række, siddende på jorden:

Kristian Grønbæk Andersen, Lars Brogaard Sørensen.

Midterste række:

Inger Dahl Jensen, Ellen Katrine Ducholm Nørgaard, Bente Friborg Christiansen, Doris Hald Frandsen, Else Højvang Nielsen, Hanne Liltorp, Ellen Trudsø Poulsen.

Bageste række:

Poul Blicher Andersen, Leif Nielsen, Ove Kjærgaard Nielsen, Olav Raahede Kristensen, Søren Geertsen Dalgaard, Per Frandsen, Kaj Madsen, Allan Mortensen, Bjarne Knudsen Pedersen, adjunkt Ebbe Kühle.

Lærerne

- Rektor Jens Lund, Svenstrup, 7840 Højslev, tlf. (07) 53 71 15.
Adjunkt Svend Bichel, Lindevænget 11, Skive. tlf. 52 44 95.
Stud. mag. Karsten Blond, Sejrgade 5, II. th., 8000 Aarhus C.
Timelærer David Broadbridge, Christiansgade 17, Skive.
Gymnastiklærerinde Helen Christensen, Nellikervej 7, Skive,
tlf. 52 21 08.
Adjunkt Helene *Marie* Christensen, Vestervænget 10b, 3. tv.,
Skive.
Adjunkt Ida Christiani, Dalgas alle 61, 2. tv., Skive, tlf. 52 53 46.
Adjunkt Marianne Espegaard, Dalgasalle 65, II. th.,
tlf. 52 09 99.
Adjunkt Jens Frese, Lindevænget 28, Skive, tlf. 52 36 90.
Adjunkt Torben From, Ahornvænget 34, Skive. tlf. 52 38 94.
Adjunkt Jørgen Frydenlund, Buen 8, 7840 Højslev.
Adjunkt Inga Gad, Gerdsvvej 20, 8800 Viborg, tlf. (06) 62 68 08.
Gymnastiklærer Stig Guldberg, V. Fælledvej 5, Skive,
tlf. 52 17 45.
Adjunkt Fritz Hall, Skovhuset, Ulbjerg Vestermark, 8832 Skals,
tlf. (06) 69 71 95.
Adjunkt Hanne Hansen, Ll. Mikkelsgade 15, 8800 Viborg,
tlf. (06) 62 31 33 (lokal 256).
Adjunkt John Fjord Hansen, Hestbækvej, Foulum, 9640 Farsø.
Adjunkt Ejnar Haubro, V. Fælledvej 27, Skive. tlf. 52 26 39.
Adjunkt Ingelise Holm, Vestergade 10, 1881 Jebjerg,
tlf. 57 41 99.
Adjunkt Karl Hvam, Skovvej, Sevel, 7830 Vinderup,
tlf. 44 83 56.
Adjunkt Lisbeth Hvam, Skovvej, Sevel, 7830 Vinderup,
tlf. 44 83 56.
Formningslærer Hans Jørgen Hviid, Sct. Mathiasgade 50,
8800 Viborg.
Gymnastiklærer Niels Nygård Jensen, Bülowsgade 64,
8000 Aarhus C.

Adjunkt Bente Kier Jepsen, Fyrrevænget 65, Skive, tlf. 52 42 18.
Adjunkt Flemming Johansen, Pilevænget 9, Skive, tlf. 52 53 59.
Adjunkt Bent Jørgensen, Tastum, 7850 Stoholm.
Adjunkt Knud Kramshøj, Granvænget 7, Skive, tlf. 52 29 91.
Adjunkt Ebbe Kühle, Hasselvænget 19, Skive, tlf. 52 38 54.
Adjunkt Kjeld Langballe, Krejbjerg, 7861 Balling, tlf. 56 31 14.
Lærer Preben Laursen, Lånun, 7850 Stoholm.
Adjunkt Jon Lindhardtsen, Holstebrovej 87, 3. th., Skive,
tlf. 25 49 33.
Adjunkt Niels Løkkegaard, Kastanievænget 4, Skive,
tlf. 52 27 34.
Adjunkt Jørn Mygind, Violvej 155, Skive, tlf. 52 35 87.
Adjunkt Johan Nielsen, Frederiksdalsallé 39, Skive,
tlf. 52 01 60.
Adjunkt Finn Nygård, Bilstrupvej 73, Skive, tlf. 52 32 05.
Cand. phil. Therese Nørgård-Pedersen, Aagade 9, kæld., Skive.
Gymnastiklærer Henning Sloth Pedersen, Drosselvej 19,
tlf. 52 29 29.
Adjunkt Lise Pedersen, »Nørregård«, Nr. Rind, 8832 Skals,
tlf. (06) 69 61 42.
Adjunkt Poul Samuelson, Århusvej 140, 8800 Viborg,
tlf. (06) 62 63 83.
Adjunkt Thorkild Skjelborg, Kastanievænget 2, Skive,
tlf. 52 31 94.
Adjunkt Else Theill Sørensen, Kingosvej 1, Skive, tlf. 52 17 74.
Adjunkt Søren Thorsøe-Jacobsen, Søgård Mark, Daugbjerg,
8800 Viborg, tlf. 54 83 24.
Lektor Gerhard Tybirk, Bøgevænget 8, Skive, tlf. 52 36 83.
Adjunkt Sonja Uhrenholdt, Skrænten 34, Skive, tlf. 52 47 83.
Stud. mag. Bent Vestergård, Stårup, Højsbo.
Adjunkt Kirsten Zachø, Kastanievænget 8, Skive.

Lærerkollegiet julen 1973

Fagfordeling

<i>Svend Bichel:</i> (Bl)		
Biologi	3 a, 3 b, 3 c, 3 u, 3 y, 3 z, 2 PQR, 1 p	
Datalære	3 ab 2 PQR 1 PQR	
<i>Karsten Blond:</i> (Bl)		
Sang	3 b, 3 x, 3 y, 3 z, 1 u, 1 x, 1 z, 1 r	
<i>David Broadbridge:</i> (B)		
Engelsk	3 c	
<i>Helen Christensen:</i> (C)		
Gymnastik	1 b, 1 c, 1 y, 1 z, 2 a, 2 x, 3 a, 3 b, 3 x, 3 y	
<i>Marie Christensen:</i> (Ch)		
Engelsk	1 c, 1 p, 1 q, 1 r, 1 Q	
Sang	1 a, 1 c, 1 y, 2 x, 2 z, 1 p	
<i>Ida Christiani:</i> (Ci)		
Engelsk	1 b, 2 b, 1 p, 1 q, 1 r	
<i>Marianne Espgaard:</i> (Esp)		
Dansk	1 y, 2 c, 2 r	
Formning	2 a, 2 x, 1 p	
<i>Jens Frese:</i> (F)		
Fransk	1 b, 1 y	
Historie	1 y, 2 x, 3 x, 3 y, 1 p, 2 r	

<i>Torben From:</i> (Fr)	
Dansk	1 x, 2 b, 3 c, 3 u, 1 q
Oldtidskundskab	1 x, 2 b, 2 c
Religion	2 b, 2 c, 3 c, 3 u, 2 p
<i>Jørgen Frydenlund:</i> (Fry)	
Matematik	2 b, 2 c, 2 x, 3 y, 2 PQR
Datalære	2 abcz, 2 y
Erhv.or.	1 u, 1 y, 2 b, 2 c, 3 x, 3 y
<i>Inga Gad:</i> (Gad)	
Engelsk	2 c, 1 P
<i>Stig Guldberg:</i> (G)	
Gymnastik	1 a, 1 u, 1 x, 2 b, 2 y, 3 b, 3 y, 1 p, 1 q, 1 r
<i>Fritz Hall:</i> (Hall)	
Tysk	1 c, 1 x, 2 a, 3 b
Dansk	3 b, 3 y
<i>Hanne Hansen:</i> (H)	
Tysk	3 a, 2 PQR
Latin	1 a, 2 b, 2 c
<i>John Fjord Hansen:</i> (Fj)	
Matematik	1 c, 1 u, 1 p, 1 q
Fysik	1 u
<i>Ejnar Haubro:</i> (Hau)	
Engelsk	1 u, 2 a, 2 pq, 2 R
<i>Ingelise Holm:</i> (Ho)	
Tysk	1 b
Latin	1 b, 1 c, 2 a
<i>Karl Hvam:</i> (KH)	
Tysk	1 a, 2 b, 3 c, 1 q, 1 PQR
Dansk	1 c

<i>Lisbeth Hvam:</i> (LH)		
Dansk		1 b
Tysk		2 c, 1 p
<i>Hans Jørgen Hviid:</i> (HV)		
Formning		1 pqr, 1 p, 1 r, 2 b, 2 c, 2 y, 2 z, 3 a, 3 b, 3 c, 3 u, 3 x, 3 y, 3 z, 2 PQR
<i>Niels Nygaard Jensen:</i> (NY)		
Gymnastik		3 c, 3 u, 3 z, 1 p, 1 r
<i>Bente Kier Jepsen:</i> (Ki)		
Fransk		1 x, 2 b, 2 y, 3 y, 3 z
Gymnastik		3 c, 3 u, 3 z
<i>Bent Jørgensen:</i> (Jø)		
Dansk		1 z, 2 x, 3 a, 2 q
Tysk		1 r
<i>Knud Kramshøj:</i> (K)		
Dansk		1 a, 1 u, 2 a, 2 z, 3 x
Engelsk		1 y
<i>Ebbe Kühle:</i> (Kü)		
Historie		1 u, 1 z, 2 z, 3 c, 3 u, 1 q, 2 p
Matematik		1 x, 3 z, 2 r
Datalære		3 xy
Erhv.or.		1 x, 1 z, 2 z, 3 c, 3 u, 3 z, 2 q
<i>Kjeld Langballe:</i> (L)		
Sang		1 b, 2 a, 2 b, 2 c, 2 y, 3 a, 3 c, 3 u, 1 q, 2 PQR
<i>Preben Laursen:</i> (Lau)		
Psykologi		2 P, 2 Q, 2 R
<i>Jon Lindhardtzen:</i> (Lin)		
Engelsk		3 a, 2 PQ
Russisk		1 a, 1 y, 2 a, 2 y, 3 a, 3 y

<i>Jens Lund:</i> (Lu)		
Engelsk		2 qr
<i>Niels Løkkegaard:</i> (Lø)		
Geografi		1 a, 1 b, 1 c, 2 x, 2 y, 2 z, 2 p, 2 q, 2 r
Historie		1 a, 1 b, 1 c
Erhv.or.		1 a, 1 c, 2 x, 2 y, 3 a, 3 b
<i>Jørn Mygind:</i> (M)		
Fysik		1 x, 2 y, 3 z
Kemi		1 u, 2 x, 2 z, 2 PQR
<i>Johan Nielsen:</i> (NI)		
Historie		2 c, 2 y, 3 a, 3 b, 3 z, 1 r, 2 q
Samfundsfag		1 p, 1 q, 1 r, 2 PQR
<i>Finn Nygaard:</i> (N)		
Fysik		1 y, 2 x, 2 z
Matematik		1 z, 3 u, 1 R
Datalære		3 uz
<i>Therese Nørgaard-Pedersen:</i> (Nø)		
Dansk		1 p, 1 r
<i>Henning Sloth Pedersen:</i> (SI)		
Gymnastik		1 a, 1 b, 1 c, 1 u, 1 x, 1 y, 1 z, 2 a, 2 b, 2 c, 2 x, 2 y, 2 z, 3 a, 3 b, 3c, 3 u, 3 x, 3 y, 3 z, 1 p, 1 q, 1 r
<i>Lise Pedersen:</i> (Pe)		
Biologi		3 x, 1 q, 1 r
Gymnastik		1 a, 1 u, 1 x, 2 b, 2 c, 2 y, 2 z, 1 p, 1 q, 1 r, 2 PQR
<i>Poul Samuelson:</i> (Sa)		
Matematik		1 b, 2 z, 3 x, 1 q, 1 r, 1 PR, 2 P

Thorkild Skjelborg: (Sk)

Fysik 1 z, 3 u, 3 x, 3 y, 2 QR
Datalære 2 x

Else Theill Sørensen: (Sø)

Kemi 1 x, 1 y, 1 z, 2 y
Matematik 1 a, 1 y, 2 a, 2 y, 2 q

Søren Thorsøe-Jacobsen: (Th)

Fransk 1 a, 1 u, 1 z, 3 a, 3 c, 3 u, 3 x,
2 P

Gerhard Tybirk: (T)

Dansk 2 y, 3 z, 2 p
Oldtidskundskab 1 a, 2 x, 2 y, 2 z

Sonja Uhrenholdt: (Uhr)

Fransk 1 c, 2 a, 2 c, 2 x, 2 z, 3 b, 1 P
Engelsk 1 z

Bent Vestergaard: (V)

Religion 2 a, 2 x, 2 y, 2 z, 3 a, 3 b, 3 x,
3 y, 3 z, 2q, 2 r
Oldtidskundskab 1 b, 1 c, 1 u, 1 y, 1 z, 2 a

Kirsten Zacho: (Z)

Engelsk 1 a, 3 b, 1 r
Historie 1 x, 2 a, 2 b

Fordeling af de øvrige hverv:

Rektors stedfortræder:	Else Theill Sørensen
Lærerrådsformand:	Torben From
Administrativ inspektion:	Thorkild Skjeldborg
Indre inspektion:	Finn Nygaard
Biologisk samling:	Svend Bichel
Fysisk samling:	Thorkild Skjeldborg
Kemisk samling:	Jørn Mygind
Geografisk samling:	Niels Løkkegaard
Bibliotek:	Jon Lindhardtzen
Skemalægning:	Jørgen Frydenlund
Studievejleder, HF:	Jens Frese
Skolepsykolog:	Gorm Uhrenholdt
Familievejleder:	Hanne Thorning
Skolens kontorpersonale:	Gerda Vester Aase Ejlertsen
Skolens pedel:	Henning Nielsen
Skolens pedelmedhjælp:	Søren Villadsen
Skolens pedelmedhjælp ved aftenarbejde	Poul Erik Jensen
Kantinen:	Kirsten Stærk Birgit Jensen

Politisk spil om Mellemøsten

Vi, 1.b og 1.c, har foretaget følgende eksperiment i faget historie i 1.g i samarbejde med vores historielærer Ebbe Kühle for at komme tæt på problemet Mellemøsten på en utraditionel måde.

Først blev vi inddelt i grupper, der skulle symbolisere landene Israel, Ægypten, Syrien, Jordan, Saudi-Arabien, Libyen, Sovjet og USA. Desuden var der grupper, der skulle symbolisere P.L.O. (den palæstinensiske Befrielsesfront) og Sorte September. Andre deltagere i spillet var FN's generalsekretariat, Styringsgruppen og Pressegruppen.

Derefter fik vi udleveret en del materiale om emnet, og i de følgende timer beskæftigede vi os med selv at finde oplysninger om konflikten fra aviser m. v., idet hver gruppe bl. a. søgte at finde ud af, hvad deres stat mente om spørgsmål som:

»Skal vi anerkende staten Israels eksistens?«

»Hvilke grænser skal der være mellem Israel og nabostaterne?«

»Hvilke indskrænkninger vil vi i vores stat gå med til eller kræve at modparten går med til: rustningsbegrænsninger evt. afmilitarisering af visse områder? Tilstedeværelse af FN-tropper og evt. internationalisering af visse områder? Forpligtelser overfor mindretal? Hvordan skal palæstinenserens problem løses?«

Selve begivenhedsspillet skulle forløbe efter følgende drejebog, spilleregler og vejledning til aktørerne:

Skitse til drejebog

Tid 0: Genevekonferencen starter – FN har arrangeret placering og talerækkefølge og ordnet andre problemer i samråd med supermagterne.

De i konferencen deltagende parter fremlægger deres synspunkter og udleverer samtidig deres (skriftlige) krav/forslag til løsning af Mellemøsten-konflikten.

Evt. ledsagende ordudvekslinger.

Tid t₁: *Mellemspil*

De forskellige krav/forslag drøftes rundt i de forskellige stater og staterne beslutter, hvad de vil gøre f. eks. om de vil deltage i en næste forhandlingsrunde, hvad de i så fald vil sige, hvad de vil gøre for at fremme deres interesser (påvirkning af andre stater, herunder supermagterne, af verdensopinionen m. v., anvendelse af diplomatiske, økonomiske, militære midler eller trusler herom o.s.v.).

FN arbejder på at fastlægge tidspunktet for næste mødeomgang og prøver sig måske også frem med et kompromisforslag – FN holder sig formentlig i nær kontakt med supermagterne.

Tid t₂: *Næste forhandlingsrunde?*

.....

Tid t₃ *Næste mellemspil?*

.....

.....

.....

Bemærkning: Staterne må selvfølgelig også godt benytte tiden under conferenceforhandlingerne til at fremme deres interesser.

Spilleregler 1

A) Interne procedureregler.

- 1) Hvert land har en regeringschef og en udenrigsminister – de øvrige personer er ministre eller andet efter eget valg.
- 2) Alle statens skridt skal vedtages på regeringsmøder.
- 3) Ved uenighed i regeringen afholdes afstemning – regeringschefen må evt. gå af, hvis han kommer i mindretal.
- 4) Der føres protokol over regeringens drøftelser – protokollen må godt være kortfattet, men den bør indeholde hovedpunkterne i drøftelserne, herunder evt. dybere uenighed, samt hvad man besluttede.

Protokollen skal indeholde tidsangivelse.

Kommentarer:

Meddelelser om regeringskrise skal gives styringsgruppen.

Vigtigere beslutninger skal meddeles styringsgruppen.

Der vil blive en fælles urtid (jvf. pkt. 4).

B) En stat kan anvende alle tilrådighedværende midler til at fremme sine mål.

- 1) En stat kan deltage i møder med én eller flere andre stater (på egen begæring eller andres) – men staten kan også afvise en anmodning fra én eller flere andre stater om at deltage i et møde.
- 2) En stat kan søge at påvirke »verdensopinionen« ved at udsende officielle erklæringer (skriftligt).

- 3) En stat kan afbryde eller true med at afbryde de diplomatiske forbindelser med andre stater.
  - 4) En stat kan anvende eller true med at anvende økonomiske midler (boykot m. v.).
  - 5) En stat kan anvende eller true med at anvende militære midler.
  - 6) En stat kan slutte forbund, alliance m. v. med andre stater.
  - 7) En stat kan anvende alle former for forhandlingstaktik ved Genevekonferencen med henblik på at opnå det gunstigst mulige resultat for staten selv. En stat kan i kortere eller længere tid boykotte Genevekonferencen.
- ad 1) Styringsgruppen skal holdes løbende underrettet om en stats kontakter med andre stater: »hvorfor kontakt? hvad kom der ud af kontakten?«
Hvis forhandlingerne ønskes hemmeligholdt, skriver man »fortroligt« på sit papir til styringsgruppen.
- ad 2) Officielle erklæringer afleveres til styringsgruppen med påskriften »officiel«.
- ad 4 og 5) Styringsgruppen afgør virkningerne af den evt. anvendelse af økonomiske og/eller militære midler.
- ad 3-7) Alle handlinger skal meddeles til styringsgruppen.

Spilleregler II

C) Regler vedrørende det konkrete spil.

1) Der deltager følgende stater i spillet:

Israel, Ægypten, Syrien, Jordan, Saudi-Arabien, Libyen, USA, Sovjet. Desuden som repræsentanter for palæstinenserne: *PLO og Sorte September:*

Andre deltagere i spillet:

FN's generalsekretariat

Styringsgruppen

Organisations- og pressegruppen

- 2) *Den internationale situation* ved spillets start er som virkeligheden den 27.3.1974. FN har indkaldt til en ny forhandlingsrunde i Geneve. Israel, Ægypten, Jordan, USA og Sovjet har indvilliget i at deltage. Syriens regering afgør inden forhandlingsrundens start, om den vil deltage.
- 3) *Generalsekretariatet* har ansvaret for selve Geneve-konferencens praktiske forløb – hvornår der skal være forhandlingsmøder, hvordan parterne skal placeres, hvilken rækkefølge parterne skal tale i m. v.

FN's generalsekretariats hovedformål er at få løst Mellemøstkonflikten, og med dette formål for øje skal FN arbejde på at få parterne til forhandlingsbordet mellem forhandlingsrunderne, samt

arbejde på at få forhandlingerne til at glide, og når og hvis de skønner det muligt fremsætte mæglingsforslag.

- 4) *Styringsgruppen* skal
  - a) afgøre opståede problemer af praktisk/proceduremæssig art.
  - b) afgøre forløbet af krige, attentatforsøg samt andre hændelser, som ikke med rimelighed kan afgøres af aktørerne selv.
  - c) skabe passende begivenheder, hvis spillet udvikler sig i en urealistisk retning eller, hvis der er behov for at få det til at glide bedre.
  - d) modtage og arkivere det indgående materiale, så spillets forløb bagefter kan undersøges i detaljer.
- 5) *Presse-gruppen* skal over den internationale nyhedsformidling (højtaleranlæg) udsende
  - 1) officielle meddelelser (modtages via styringsgruppen).
  - 2) nyheder/synspunkter, som pressen selv opdriver gennem interviews, pressemøder m. v. med de respektive aktører.

Vejledning til aktørerne

- 1) Forhandlingsdeltagerne ved konferencen bør almindeligvis ikke udtale sig bindende om noget som helst på konferencen uden i forvejen at have fået aksept hjemme i den pågældende stats regering – en stats repræsentanter bør heller ikke i andre situationer handle uden i overensstemmelse med regeringen/regeringens synspunkter.
- 2) Det er nok klogt, at beslutningstagerne i ord og handling tager hensyn til den offentlige mening i staten og verdensopinionen.
- 3) Det er nok klogt for en stat at arbejde på at opnå supermagternes støtte til statens synspunkter.
- 4) De arabiske stater vil nok så vidt muligt søge en fælles arabisk holdning.
- 5) Hver stat gør klogt i at have mindst en mand til at lytte til den internationale nyhedsformidling, ligesom det sikkert er klogt at iagttage, hvilke kontakter modparten optager med andre stater.
- 6) Hver stat må have to repræsentanter med til Genevekonferencens forskellige forhandlingsrunder – disse må være meget omhyggelige med at notere ned, hvilke synspunkter og forslag der fremsættes (dog første omgang jvf. drejebog), så de kan informere deres regering korrekt.
- 7) Prøv hele tiden at tænke fremad (vær et træk foran modparten). Problemet er: »Hvordan får I modparten presset til at give så store indrømmelser som muligt med så små indrømmelser som muligt.«

Adfærdskrav og praktiske bemærkninger

- 1) Al adfærd under spillet skal være målrettet (toiletet undtaget) – man kan ikke strejfe rundt til de forskellige borde, men kun besøge et andet land som et resultat af en regeringsbeslutning – taler man forholdsvis sagte i et land, skulle man altså have muligheder for at holde sine drøftelser hemmeligt, hvis man ønsker dette.
- 2) Der bør være bordskilte og evt. andre tegn på nationalitet (påkledning?!).
- 3) Man kan spørge styringsgruppen (med læreren som vejleder), hvis der opstår problemer af uforudseelig art.
- 4) Der kan udsendes praktiske bemærkninger over højtaleranlægget – disse skal indledes med ordet: procedure.

Begivenhedsspillet forløb:

Begivenhedsspillet foregik i den gamle gymnastiksal. Midt i salen var konferencebordet anbragt, og de forskellige lande og organisationer var placeret ved små borde ved salens vægge. Et højtaleranlæg fungerede som international nyhedstjeneste.

Spillet begyndte med, at FN indkaldte til forhandling i Geneve, hvor de deltagende lande fremlagde deres krav. (Disse blev desuden delt ud til de andre parter i skriftlig form).

Første runde af forhandlingerne varede i 10 min. Derefter indledtes en heftig diplomatisk aktivitet mellem landene med masser af kontakter, møder, konferencer m.v. Samtidig blev der udsendt en stor mængde nyheder og erklæringer over den internationale nyhedsformidling – hele dette mellemspil varede næsten 1½ time. Som eksempler på begivenheder i denne periode kan nævnes: Sorte September kaprede et israelsk fly på vej fra Rom til Tel Aviv – flyet blev senere sprængt i luften. Alle lande tog afstand fra flykappingen undtagen Syrien, som tillod det kaprede fly at lande på syrisk område. Endvidere blev der afholdt et arabisk topmøde, hvor man blev enige om, at Israel skulle indskrænkes til det område, som landet fik ifølge den oprindelige delingsplan, og at der skulle oprettes en palæstinensisk stat.

Derefter indledtes 2. forhandlingsrunde, hvorunder staterne kommenterede hinandens krav, fremsatte deres egne krav/forslag, og hvor FN forsøgte at mægle først og fremmest mellem Israel og Syrien, som stod meget stejlt overfor hinanden. Også flykappingen blev diskuteret. Konferencen blev afbrudt på anmodning af både Syrien og Israel, som begge ønskede at forhandle med deres regering.

Et kvarter før spillet afslutning indledtes 3. forhandlingsrunde – parterne kunne imidlertid ikke rokkes ud af stedet trods bestræbelser

både fra FN og fra stormagternes side, og spillet sluttede, uden at der fremkom nogen endelig løsning på Mellemøsten-konflikten.

Spillet varede fra kl. 11.30 til 13.45. Perioden fra 11.00 til 11.30 anvendtes til praktiske oplysninger m. v.

Blandt deltagerne var der udbredt tilfredshed med spillets forløb. Spillet blev bl. a. vurderet v. hj. af efterfølgende skema.

Vurdering af Mellemøst-spillet i 1b, 1c (43 elever)

- 1) Synes du, at spillet gav dig et fagligt udbytte (indsigt i Mellemøst-forhold, udenrigspolitik m. v.):
stort: 6 rimeligt: 32 begrænset: 5 intet: 0 ved ikke: 0
- 2) Synes du, at det var interessant at deltage i spillet:
meget: 33 rimeligt: 8 begrænset: 1 uinteressant: 0 ved ikke: 0
- 3) Kunne du tænke dig at deltage i spil om andre samfundsemner:
ja: 38 nej: 1 ved ikke: 4
- 4) Kunne du tænke dig i 2.g at beskæftige dig mere dybtgående med baggrunden for Mellemøst-konflikten:
ja: 31 nej: 5 ved ikke: 7
- 5) Hvis ja til 4
Kunne du tænke dig at genoptage spillet efter en sådan dybere-gående beskæftigelse:
ja: 25 nej: 6 ved ikke: 2
- 6) Kunne du tænke dig at beskæftige dig mere med udenrigspolitik/international politik:
ja: 30 nej: 5 ved ikke: 8
- 7) Har spillet forøget din interesse for forholdene i Mellemøsten:
ja: 35 nej: 4 ved ikke: 4
- 8) Vil du i højere grad hæfte dig ved oplysninger om Mellemøsten i massemedierne:
ja: 32 nej: 3 ved ikke: 8

Lene, Birgitte, Inge-Marie og Dorthe, 1b.

Børn og litteratur - et projekt
Udarbejdet af 2. a 1974

Forord

Efterfølgende undersøgelse, foretaget af 2 a, har sit udgangspunkt i en radio-udsendelse, som klassen hørte i begyndelsen af efteråret 1972. Udsendelsen var en samtale med børn i børnehavklasser, og i samtalens løb fik børnene lejlighed til at synge sange, genfortælle historier, de havde fået læst op, og ikke mindst præsentere egne historier.

Da 2 a et stykke tid senere skulle i gang med at planlægge undervisningsforløbet for skoleåret 73/74, indgik som ønske, at vi skulle beskæftige os mere indgående med børns egne fortællinger. Materialet skulle vi selv fremskaffe ved at besøge byens børnehavklasser og med båndoptager samle stof til nærmere behandling i grupper. Projektet begrænsede sig dog ikke til dette alene. Der var et almindeligt ønske om også at inddrage litteratur for børn og nærmere at analysere, hvordan de to forestillingsverdener forholdt sig til hinanden. (Allerede ved aflytningen af radioudsendelsen havde vi nemlig konstateret enorme forskelle). Endelig gjorde vi os det til mål, på grundlag af vore undersøgelsesresultater, at lave udkast til en børnebog.

Vi begrænsede emnet således, at undersøgelsen kun skulle omfatte aldersgruppen 3-7 år. Det gjorde vi bl. a. ud fra den betragtning, at litteraturen for børn i 3 års alderen sædvanligvis får karakter af sammenhængende fortælling, mens der i 7 års alderen sker noget afgørende i børns forhold til bogen og det skrevne ord i mødet med skolen. I alderen 3-7 år udfolder barnet samtidig en stærk fantasi og begynder at møblere om på verden i lege og historier.

Projektet forblev i skitseform indtil oktober 1973. En del af klassen skulle på ekskursion, mens et mindretal blev hjemme. De, der blev hjemme, fik til opgave at udarbejde en færdig plan for hele forløbet, derunder arbejdsformer, endelige områder, tidsskema osv., endelig skulle de udarbejde en litteraturliste. Arbejdsområderne blev udvidet med en undersøgelse af litteraturvaner hos børn (interviews med forældre og børnebibliotekarer) og af saglitteratur for børn. Da hele klassen var samlet blev planen godkendt, og i midten af marts gik vi i gang.

Den første fase var arbejdet i „marken“. Klassen delte sig i smågrupper, som hver for sig søgte kontakt med børnehavklasser på byens skoler. Der var man meget imødekommende og interesseret. Inden grupperne drog afsted med båndoptagere, havde de udarbejdet spørgsmål til klasselærere (børnebibliotekar, børnepædagoger, forældre) og igangsættende spørgsmål til børnene.

Da indsamlingen var færdig, blev båndene aflyttet og interviews og historier nedskrevet. Efterhånden som grupperne blev færdige med at renskrive, opløstes de, for at de enkelte medlemmer kunne gå ind i nye grupper til behandling af 1. det samlede indkomne materiale, 2. litteratur for børn.

Forslag til skriftlige opgaver blev udvekslet i klassen og på opslagstavlen, og efterhånden etableredes grupperne omkring en række muligheder, der igennem diskussion fik afgrænsede former.

En gruppe havde fra starten haft til opgave at skaffe børnebøger hjem fra biblioteket, ligesom også sekundær litteratur var til rådighed.

Undervejs fik arbejdet et sådant omfang, at vi måtte tage et par eftermiddage til hjælp. Desuden fik vi ved klassens øvrige læreres velvilje byttet lektioner og således stillet en hel skoledag til rådighed, hvorved arbejdet på afgørende vis begyndte at tage form.

De undersøgelser, som grupperne foretog, forekommer her kun i uddrag, da det samlede resultat blev overordentlig omfattende. De første stykker behandler arbejdet i marken, derefter kommer analyse af saglitteratur, og endelig følger et par opgaver, der fortrinsvis beskæftiger sig med fiktionslitteratur for børn.

Knud Kramshøj

Indtryk fra arbejdet i »marken«

Rapport over vores besøg på skolerne, vore samtaler med børnene og forskellige besværligheder med at gennemføre projektet

Første dag, vi skulle ud på skolerne, havde vi ikke så megen tid til rådighed, så derfor ville vi blot prøve at lære børnene at kende og forberede dem på, at vi ville komme igen og høre dem fortælle historier osv.

Da vi kom ind, sad alle børnene på gulvet, der var lys i en stage på gulvet, og børnene sad i rundkreds der og fik læst historie. En af drengene, Jørgen, havde fødselsdag, han blev 7 år. Ved vores indtræden kiggede alle børnene op, men de syntes egentlig ikke særlig interesserede i os, hvad vi blev meget forbavsede over, især da en af drengene spurgte lærerinden: „Nå, hvad skete der så?“ Efter en tid blev børnene sat til at lege, og vi skulle så se, om vi kunne komme i snak med dem. Det var temmelig svært, for børnene var noget reserverede og sky overfor os: kun et par stykker kom op til os, da vi sad og snakkede med lærerinden.

Bagefter gik vi rundt til børnene og prøve på at komme lidt i kontakt med dem. Vi gik ikke alle 4 rundt i en gruppe, da vi var bange for, at børnene ville blive for usikre. Pludselig kom 2 piger, der længe havde stået og hvasket sammen, hen til os og prøvede på at trække os hen til deres dukketeater. Det var selvfølgelig meningen, at vi skulle være med til at lave et lille skuespil, så vi kravlede alle om bag scenen og fik fat i nogle dukker. De begyndte med det samme at lege og kiggede afventende på os, som sad tavse og hjælpeløse, men vi anede ikke, hvad vi skulle sige. Stykket drejede sig om en konge og dronning der havde en meget slem datter. Man skulle jo synes, at det var nemt nok at finde på nogle replikker, men fakta var, at vi simpelthen ikke var impulsive nok. Vi tænkte alt for meget over, hvad vi nu skulle sige.

Så begyndte de at spille et stykke fra „Huset på Christianshavn“, og det var selvfølgelig et stykke, vi ikke kendte. Det gjorde os endnu mere forvirrede, og tilsidst foreslog vi, at vi skulle holde op. De var ikke videre opsat på det, men endelig stoppede vi legen.

Denne lille oplevelse fortalte os, at det er sværere end man tror, at sætte sig ind i børns tanker og væremåde. Vi tænkte simpelthen for meget til at kunne være afslappede sammen med dem.

Næste gang vi kom for at skulle snakke med børnene, var det temmelig svært at komme igang. De var ikke særlig villige til at snakke med os, og vi

var lidt rådvilde og vidste ikke rigtig, hvordan vi skulle begynde. Først skulle vi spille „Memory“ med børnene, men de sprang hele tiden over os, så vi kiggede bare på. Det siges, at børn skal have en fantastisk god hukommelse, så derfor undrede det os, at de faktisk gang på gang vendte de samme brikker om og næsten altid dem, der lå lige foran dem. Imidlertid var de meget stillfærdige; snakkede kun om spillet. Vi tænkte lidt over, hvad man kunne gøre, og så tog vi båndoptageren og gik over til et bord, hvor der sad nogle drenge. Vi fortalte dem om båndoptageren, om hvordan den virkede, og at man selv kunne tale på båndet og høre det bagefter. Det var de vældig interesserede i og var helt vilde efter at komme til at tale selv. Først sang de nogle sange, som de bestemt *ville* høre igen, og da det skete, så de meget forbavsede ud og grinede ad hinanden og sig selv. Så sang de videre, men efterhånden blev de lidt mere vilde og ville helst bare høre sig selv. F. eks. var et af børnene ved at fortælle noget, og det resulterede i, at en anden dreng blev temmelig jaloux og forsøgte at forstyrre hele tiden. Han sad og sagde „Pip, pip“. Det var bare „pip“ hele tiden, og samtidig med at det var irriterende, var det også noget grinagtigt. Det var fantastisk svært at lade være med at grine, men det var vi klar over, at vi ikke måtte, for børn kan ikke lide, at man griner ad dem, når de mener det alvorligt. Det betød, at man en gang imellem sad med en underlig boblende fornemmelse i maven. Vi slukkede imidlertid for båndoptageren og skældte dem lidt ud, og mærkværdigvis hjalp det.

Et par dage senere

Da vi tog afsted, havde vi stadig en lille smule håb i behold. Efter at børnene havde råbt og skreget en gang til, fordi de absolut allesammen ville med ind til os, fandt vi da endelig 4 unger. Man mærkede straks, at de var mere lige, så vi håbede, at det ville blive bedre denne gang. Vi begyndte at snakke om forskellige ting, og så kom vi lidt ind på at snakke om Gud. En unge: „Jeg så engang en udsendelse i fjernsynet, og så blev han korskvæstet og gik med en hjælke på ryggen“.

Efter middagspausen kom der et nyt hold børn. Børnehavelærerinden tog nogle af dem med ind i et andet værelse, og vi fulgte efter med båndoptageren. Først snakkede vi lidt om nogle bøger, men efterhånden begyndte børnene at fortælle. På det tidspunkt havde der været en udsendelse i fjernsynet om Amerika og atombomber. Den havde nogle af børnene set, og da de havde snakket lidt, sagde en af pigerne: „Ved du hvad? Derovre i Amerika er der en bombe, en stor bombe, som kaldes en mentholbombe“.

Vi ville imidlertid også ind på emnet børnebøger og prøvede ihærdigt at stille spørgsmål herom, men uden resultat. Vi spurgte f.eks. Kim: „Har du læst en god bog?“ men hvad svarede han: „Jeg skal til dans i eftermiddag!“ Så var man lige vidt. Nye forsøg resulterede blot i, at børnene hentede en bog, som de absolut ville have læst højt, og det fik de så.

Vi stillede sikkert lidt for store forventninger. Vi regnede med, at børnene ville fortælle, og det var sikkert heller ikke fordelagtigt, at man, inden man tog afsted, vidste, at nogle børn kan fortælle nogle fremragende historier. Man glemmer nemlig let, at det trods alt er de færreste, der har evnen til

lige netop at fortælle det, vi synes er sjovt. Klassen havde, inden vi tog hjemmefra, lavet nogle spørgsmål til børnene. Det viste sig imidlertid, at spørgsmålene ikke kunne bruges, måske fordi børnene ikke forstod dem eller ikke havde lyst til at snakke om de ting. Det chokerede os lidt i starten, men senere gik det lettere, da vi først havde affundet os med det.

Udpluk af børnenes historier og oplevelser, som de selv har fortalt dem:

1. Der var engang for 3000 år siden en mand, der skulle snyde, og han hed Gud, men det var Guds søn. Det var den!

2. Spørgsmål: Er der ingen, der har været ude at rejse?

Jo, det har jeg. Jeg kan ikke huske, hvor jeg har været henne. Jeg har været i Norge. Det var skægt. En aften kom ham Lars' mor og bror ved siden af, og så slog hun en ordentlig skid, ikke osse, og så var der én, der sagde mææh. Det var altså skægt. Så den næste morgen havde vi sat et vækkeur. Det smed vi ned på gulvet, men det behøvedes ikke, for vi vågnede min mor. Og så var der engang, der vi lå oppe i køjen, mææh, så faldt jeg ned i min mors seng. Hun blev så forskrækket. Så var der Lars. Han boede lige ved siden af mig, og så lå vi og bankede til hinanden gennem væggen. Og så på færgen hjem, der skulle vi bo lige ved siden af hinanden, Lars og så mig, og så sov jeg oppe hos min far, og han ved sin lillebror. Så bankede jeg, og han bankede til mig. Så sagde han lige pludselig: „Nu skal vi sove“, og så sagde han til Søren: „Nu skal du sove, nu skal du lade være med at banke“. Så troede jeg, at det var Lars, der bankede til mig, så var det Søren, hans lillebror. Så gik han ned i danselokalet. Vi havde en engelsk pige med, der hed Robin, så gik han ned i danselokalet i skibet, og så dansede han med den pige. Det så skægt ud. Han strittede der med benene og plaskede med armene. Det var noget så skægt. Så var vi inde og købe noget, så tog min far en flaske og skruede låget af, så ville han ha' noget at drikke, og så tog jeg flasken fra ham, for at han ikke sku' være fuld på vejen hjem. Så på vejen derop skulle vi sådan tisse, så inde i Lars' bil, der havde de nogen legoklodser med i en legespande. Så tog de alle legoklodser ud i en pose, og så i stedet for at tisse ned i posen, så tissede de ned i spanden, og det lugtede inde i den bil. Puh, hvor det lugtede. Så var den helt fuld og skulle tisse igen. Så hoppede vi af, og ham Søren dér, han fandt en slange, hvor der var et hul. Så stod han der med en lang en, så sad han der og tissede, og det var så skægt, og så stod han der og øh — — øh — —. Så sad vi inde i folkevognen og spiste der, og så smed han ketchup og sennep lige ind i hans mors hoved, og så sad hun der med det og jeg ved ikke hvad og en pølse et eller andet skørt sted. Hun var rasende gal, men det var ikke sjovt.

3. Spørgsmål: „Fortæller I tit spøgelseshistorier?“

Ja, jeg fortæller mest om hr. Poulsen. — — Hvem er det? — — Det er vores regnelærer!

4. Unge: „Dengang jeg var lille . . .“

5. Et barn: „Altså det er nok, at jeg har hørt en bog én gang, så kan jeg læse den, og så er det ligemeget, hvor mange år der går, så kan jeg huske den“.

Pia og Birgitte

Børnebiblioteket

(klip af interviews med børnebibliotekar og 3 forældre).

Hvordan vælger forældrene bøger til deres børn?

Bibliotekar: Mange forældre vil gerne have de bøger, som de selv har fået læst højt af. Det er dog sjældent, at vi har disse bøger hjemme, da de ofte er for gammeldags. Og hvis de kunne købes, er jeg ikke sikker på, at biblioteket ville købe dem. De kan dog skaffes gennem statens pædagogiske bogcentral, men de kan ikke udlånes til børn. Vi har ofte noget imod gamle børnebøger, hvis de er forældede m.h.t. kønsrollemønstre o.l. De fleste børn kommer alene, og jeg synes faktisk, at det er bedst, at børnene kommer alene, da forældrene ofte kan lægge pres på et barn, når det skal låne bøger.

Forældre: a) Jeg ser efter, at der ikke er for meget tekst, da det ellers bliver trættende for hende... Hun vil helst have billeder og så lidt tekst, som passer til.

b) Børnene kommer for det meste selv med bøgerne, men ellers ser jeg ikke så meget på, hvad indholdet er. Det sker mest tilfældigt, hvilke bøger vi vælger. Naturligvis vil jeg også gerne have, at børnene får noget ud af bøgerne efter deres „lærdom“. Forureningsbøger har vi haft hjemme. Det er mest tilfældigt, hvilke bøger vi får med hjem. Men når vi læser bøger, der fortsættes, ved vi altid, hvad for nogen vi skal have næste gang. I øjeblikket læser vi Lotte-bøgerne. Vi låner ikke så tit de samme bøger flere gange. Pelle Halcløs og Peter Pedal har vi dog af og til hjemme.

c) Det er som regel min kone, men vi lader så vidt muligt Morten vælge frit, og hvis vi vil have noget bestemt, finder vi det. Man får en vis erfaring... Morten er nummer tre...

Bliver de socialistiske børnebøger ofte udlånt?

Bibliotekar: Ja, men de udlånes for det meste kun til studiebrug, f. eks. som nu på gymnasiet og på seminarier. Børnene skal have tid til at vænne sig til dem, da det er noget helt nyt.

Jette og Lone

Sammenfatning af interviews med lærere

Som et led i undersøgelsen om Børn og Litteratur er der foretaget interviews med lærere fra 1. klasser og børnehaveklasse.

Der er blevet lavet forskellige overgrupper af spørgsmål, under hvilke vi har refereret de svar, som vi har fået af lærerne. Til hver overgruppe svarer der ca. 5 spørgsmål og måske 10 svar. (Vi anfører svarene fra alle de interviewede).

1. overgruppe: *Kriterier for udvælgelsen af bøger til børnehaveklassen.*

Sp.: *Ud fra hvilke kriterier vælges bøgerne til børnehaveklassen?*

a.: Jeg har selv læst en masse børnebøger, og desuden kender jeg bøgerne fra min tid på seminarieret.

b.: Bøgerne vælges ud fra eget kendskab.

Sp.: *Hvor meget betyder illustrationerne i bøgerne for udvælgelsen?*

a.: Børnene spørger meget tit, om de må se billederne til den bog, som de nu får læst højt af. Men mange gange er det en fordel, hvis de ikke ser billederne, for det appellerer så til deres fantasi. Billedbøger er kun for en lille gruppe.

b.: Der skal helst være noget billedstof, men efterhånden gør det ikke så meget, jo ældre de bliver. Der er forskel på fotografier og billeder. Hvis man f. eks. læser om en dreng i Afrika, skal der helst være rigtige billeder. Det kommer an på den geografiske beliggenhed.

Sp.: *Er børnene med til at udvælge bøgerne?*

a.: Børnene får lov til at låne 2 bøger hver med hertil fra biblioteket.

c.: Nej, det er lærerindens job. Desuden har vi en bibliotekar.

2. overgruppe: *Hvilke bøger kan børnene bedst lide? (Børns interesse for bøger).*

Sp.: *Hvilke bøger lægges der mest vægt på: lærerige eller fantasifulde bøger?*

a.: Børnene kan godt lide fantasibøger, fordi de selv kan lege dem, og de kan digte videre på historien. De er vilde med H. C. Andersen.

c.: Jeg vælger helst bøger, som har noget med virkeligheden at gøre. Men børnene vil gerne høre eventyrbøger, som jo er dejlige. Der skal være en skarp adskillelse mellem fantasi- og virkelighedsbøger. Jeg kan ikke lide sentimentale børnebøger.

Sp.: *Hvilke emner har størst interesse?*

a.: Der er ikke nogle bestemte emner, men de kan godt lide at høre om uartige drenge og piger: „Pippi“ og „Emil fra Lønneberg“.

b.: De kan godt lide at høre om røvere og tyve.

Sp.: *Er der censur på børnebøger?*

a.: Bestemt ikke.

3. overgruppe: *Er børnene forsømt hjemmefra med historier?*

b.: Børn fra socialt lavere lag er ofte forsømt fra forældrenes side, for de har ikke tid til at snakke med dem. Det gælder dog også for nogle børn fra socialt højere lag, idet de „fine“ går til fester, og derved bliver børnene forsømt. Den sociale baggrund har altså stor betydning for børns evne til at udtrykke sig.

4. overgruppe: *Børn fortæller.*

Sp.: *Hvordan er børns reaktion overfor hinanden, når de fortæller?*

a.: De går vældig op i det. De er meget interesserede i kammeraternes oplevelser i fritiden. Og de er meget tolerante og lydhøre overfor hinanden. Specielt når vi sidder i kreds, er de meget tolerante.

b.: Der er ikke mange, der gider høre på, hvad de andre fortæller. De vil bare overgå hinanden. De vil meget gerne høre sig selv.

Konklusion

Det er vores erfaring, at der er stor uenighed blandt lærerne på de forskellige skoler m.h.t. deres opfattelse af børn og litteratur. Derfor kan det være meget svært at sige noget generelt om svarene fra de interviews, vi har foretaget.

I de sidste år er børnebogs-udvalget blevet betydeligt større. Bl.a. er mange sociale forhold blevet draget ind i bøgerne, såsom skilsmisseproblemer, sexualliv og u-landsproblemer. Dette giver børnene flere muligheder for at sætte sig ind i de praktiske forhold. Børnene beskæftiger sig ofte med emner som: „Hvad bruger far og mor penge til?“ og „Hvad er skat, og hvorfor betaler man den?“ og „Hvad så du i fjernsynet i går?“

Oftest bringes aviser med ind i „undervisningen“. Børnene sættes herved ind i forskellige samfundsforhold og bliver vant til at udtrykke sig. Vi har set eksempler på, at børn ofte er meget litterært forsømte hjemmefra. Mange har ikke noget forhold til bøger, når de kommer i børnehaveklassen, og det er sjældent, at forældre snakker med dem om bøger.

For så vidt er debatten omkring børnebøger lige begyndt; først i de senere år har man gjort sig tanker om, hvorledes børnebøger bør være. Derfor hersker der stor uenighed om, hvordan den rette børnebog skal udformes.

Inge-Marie, Jørgen, Susanne, Ulrik, Estrid

Sexbøger for børn

I en gruppe på 3 mand har vi undersøgt forskellige sexoplysende børnebøger, gamle og nye:

Karin Levander og Gunilla Kvarnström, *Hvordan får man børn?* 1973, 19 sider.

Bent H. Cläesson, *Elle-belle-bolle-bogen*, 1973, 120 sider, 34,50 kr.

Bo Jarner, *Sille får en lillesøster*, 1973, 19 sider, 22,00 kr.

Ester Bock, *Lea får en lillebror*, 1971, 22 sider.

Steen Hegeler, *Hvordan, mor?* 196?, 35 sider.

Per Holm Knudsen, *Sådan får man et barn*, 1971.

Grethe Ebbesen, *Per får svar*, 195?, 54 sider, 10,00 kr.

I „*Per får svar*“, „*Sådan får man et barn*“ og „*Hvordan, mor?*“

Jeg har valgt at præsentere en række citater, som er ganske karakteristiske for hele bogen:

Per og moren går i en skov (– „fyrretræet havde forvildet sig ind mellem bøgetræerne“ –). Der opstår her en samtale mellem dem, mens de ser på en fuglerede:

– Hvordan får fuglene æggene?

– Moren lægger dem!

– Hvordan bliver æggene til kyllinger?

– Der er en lille prik i hviden, der vokser og vokser til en kylling.

Nogle dage senere ser drengen og moren på storke, og moren har fortalt om Nil-eventyret:

– Er der små børn i den flod?

– Nej, det er der bestemt ikke.

- Hvor får storken dem så fra?
- Den får slet ingen. Det er bare vrøvl - -.
- Jamen, når storken ikke kommer med de små børn, hvor kommer de så fra?
- De kommer inde fra deres mors mave - -.
- Hvordan kom jeg derind?
- I begyndelsen var du bare sådan en lille bitte prik.

Endvidere kommer der et afsnit om bier og blomster, „prikker“. På bogens sidste sider har Per endelig kredset sig ind på, at selv mennesker kan få børn! Et uddrag af denne samtale:

- Jamen hvordan kommer farprikkerne ind til morprikkerne?
- Samme vej som det lille barn kommer ud - -.
- Jamen, hvordan kommer farprikkerne derind?
- Jo, ser du, en far og mor holder så meget af hinanden, at de vældig godt kan lide at putte sig rigtig tæt ind til hinanden og have det så lunt og godt. Hvis de så gerne vil have et lille barn, er det nemt for faderen at putte det der sidder foran posen ind i moderen.
- Kommer farprikkerne da ud samme vej, som man tisser?
- Ja.
- Jamen, hvordan får han dem til at komme?
- Når de mærker, hvor lunt og godt der er inde i mor, kommer de helt af sig selv.

Da bogen er temmelig tyk, virker det forbavsende, hvor få reelle oplysninger, børn får gennem den. Gennem hele bogen nævnes farens funktion kun én gang, og da skal han bare „putte det der sidder foran posen ind i moderen“. Farens bistand ved fødsel, bleskift o. lign. beskæftiger bogen sig overhovedet ikke med. Per får svar, ja - men de svar, han får er så tågede, at et barn umuligt kan få en tilstrækkelig viden om alt, hvad der har med et sexliv at gøre, så alt i alt må bogen betegnes som værdiløs og komplet uegnet som sexoplysende bog i dag.

Også billedmaterialet hjælper med til at „dække over“ kendsgerningerne. Det er fotografier, og de viser Per og moren i naturen, diende smågrise, storke, den strikkende mor o.s.v.. o.s.v. Forfatteren har udeladt billeder af fødslen, bleskift o. lign. og ikke mindst af kønsakten. Det nærmeste, man kommer en afsløring af kønslivets detaljer er et billede, hvorpå man ser lidt mere end næsetippen på det nyfødte barn!

Den anden bog „Sådan får man et barn“ adskiller sig bl. a. fra den første ved, at den udelukkende koncentrerer sig om „det at få et barn“. I tekst og tegninger skildrer den uden omsvøb samlejet. Ved at „åbne“ maven på moren, ser man det lille barns udvikling fra sædcellen og ægget til det fødes. (Med den stolte far som jagttager). Teksten er holdt i et sprog, som børn let forstår, og af ordvalget kan nævnes „kussen“, „at sam-lege“, det, der sidder foran posen(!) kaldes her tissemanden - alle ord der ifølge bogens omslag kan udskiftes med oplæserens eget ordvalg.

„Hvordan, mor?“ har beskæmmende meget tilfælles med „Per får svar“. Mandens kønsorgan kaldes her „en tingest“ og samlejet bliver fortalt på

følgende måde: „En aften, da far og mor var allermost lykkelige og glade for hinanden, puttede far sin tingest gennem mors revne – og ud af far kom så den del af dig, der manglede“. Her står vi igen overfor en vag formulering af samlejet, der umuligt kan få børn til at opfatte, hvad der egentligt sker. Hvorfor forfatteren har valgt denne oversimplificerede formulering, der normalt ikke forbindes med Sten Hegeler, får mig til at tro, at „Hvordan, mor“ egentlig aldrig har været tænkt som en fuldendt sexoplysende bog, men tror, at formålet med den har været at give børn en lille introduktion i sex. Også tegningerne giver anledning til en sådan anskuelse. De beskæftiger sig ikke med samlejet, men viser børn og voksne med og uden tøj, en baby o.s.v.

II „Sille får en lillesøster“ og „Lea får en lillebror“

I bog 1 får Sille kontakt med barnet, inden det bliver født, da hun får lov til at lytte til moderens mave, i hvilken barnet ligger og sparker. Hun får på denne måde en fornemmelse af liv inde i maven, og hun bliver klar over, at barnet ikke bare pludselig kommer ud af maven. I bog 2 får Lea hverken lejlighed til at se eller lytte til moderens mave, Lea forekommer ikke engang på det meget diskrete billede, hvor man ser barnet ligge i moderens mave, hun er altså helt uden kontakt med barnet.

Det næste punkt, der behandles, er forberedelserne med henblik på barnets fødsel, og det behandles meget grundigt i bog 2, men dette emne er også meget uskyldigt. Vugge, legetøj og barnevogn bliver hentet frem, og man ser farmor og mormor i en meget typisk situation med strikketøjet. Ved selve fødslen findes den mest markante forskel på de to bøger.

I bog 2 er fødslen for mig fuldstændig urealistisk og totalt misvisende for børnene. Man ser moderen næsten fuldt påklædt ligge roligt henslængt på en stor, flot, hvid seng med et stort smil om munden, altså helt uden smerte. Barnet skulle forestille lige at være kommet til verden, men også dette er helt misvisende. Barnet er nyvasket, har fin sløjfe på navlestrengen og har også en stor hårpragt. „Som en smuttet mandel“, hedder det vist.

I bog 1 vises en virkelig og naturlig skildring af et barns fødsel, hvor læge og jordemoder hjælper til. Man ser barnet blive født, hvilket ikke foregår helt uden smerte. Moderen kniber øjnene sammen og klemmer sig på lårene af smerte.

Familiemønstret i de to bøger er også vidt forskelligt. I bog 1, „Sille får en lillesøster“, ser vi næsten altid moderen og faderen sammen. Faderen er med ved selve fødslen som et bogens klimax, og det bevirker, at børnene ikke kun føler, at fødslen angår moderen, men så sandelig også faderen.

Med hensyn til plejningen af barnet ser vi alt vedrørende bleskift, vaskning, vejning o.s.v., og dette er moderen heller ikke alene om. Man ser faderen give barnet ren ble på, mens Sille hjælper til med at pudre hende. På næste billede er moderen i færd med at vaske barnet, og også her hjælper Sille til. Man kan altså tydeligt se ud fra bogen, at moderen og faderen hjælper hinanden med at passe og pleje barnet, og det giver barnet et mere naturligt forhold til forældrene.

Familiemønstret i bogen „Lea får en lillebror“ er helt anderledes. Man ser

faderen med kartofler og fisk i maven, og så er han ellers udelukket fra resten af bogen, og det gælder endda fra så vigtige ting som selve fødslen og plejningen af barnet. Alt dette bliver foretaget af moderen, og barnet vil ganske sikkert få det indtryk, at moderen ejer barnet alene, hvilket jeg finder helt urimeligt.

Bøgernes illustrationer er også vidt forskellige. I „Sille får en lillesøster“ er der fotografier, mens der i „Lea får en lillebror“ er tegninger. Umiddelbart vil man nok tro, at tegninger fanger barnets interesse mest, og at det på den måde vil være mere formålstjenligt, men det mener jeg er forkert.

Fotografiet giver et mere naturligt billede af, hvordan fødslen foregår, hvordan barnet får bryst o.s.v., og jeg mener, at barnet skal have et så naturligt billede af disse ting så tidligt som muligt.

III „*Hvordan får man et barn?*“ og „*Elle-belle-bolle bogen*“

Foruden at være en sexoplysende bog er „Hvordan får man et barn?“ også en bog, der følger de nye strømninger på andre områder, især m.h.t. roller i familiemønstret.

Børnene får at vide, at det ikke er unormalt at få børn, selvom man ikke er gift. Moderen og faderen i bogen er ikke gift. En anden god ting er, at forældrene ikke er fremstillet som smukke sexsymboler, ligesom visse reklameburcauer er yndere af, men som to ganske almindelige mennesker. Faderen har briller og er korpulent og har en tendens til at blive skaldet. Moderen er heller ikke slank, men har en rund moderskikkelse; hun er ikke smuk, men hun ser rar ud. Før at vende tilbage til familiemønstret så assisterer faderen både ved fødsel og ved pasning af barnet, ting som før i tiden kun vedrørte kvinder.

Men bogen er først og fremmest en sexoplysende børnebog. Foruden at være saglig og objektiv, prøver den på en fortræffelig måde at forklare børnene det, de skriver om. Bogen er beregnet til børn fra 6 år og opefter. Men bogen kan også bruges til børn på 5-6 år, idet bogen mange steder forventer, at forældrene forklarer. Jeg fortalte før, at bogen var på 21 sider, måske har det givet det indtryk, at det var skrevne sider, men det er det absolut ikke. Der er mange billeder, og disse er netop med til at forklare børnene de vanskeligste passager.

Ikke blot selve samlejet er beskrevet, men også den biologiske proces er fremstillet på en forståelig måde. Den forklarer f. eks., at sædceller er frø, hvordan sædceller befrugter, hvordan ægget vokser osv., og igen spiller illustrationerne hovedrollen. Efter at have beskrevet og illustreret fostrets udvikling, hvordan forældrene ser ud udenpå og indeni, hvordan man kan gå i seng med hinanden uden at få børn og altså gør opmærksom på, at det ikke kun er, fordi man vil have børn, at man går i seng med hinanden, og at kvinder har menstruation, kommer bogen til selve fødslen.

Moderen får veer, hun og faderen tager på hospitalet, og faderen hjælper til ved fødslen. Alt er fortalt så realistisk, at selv voksne må kunne få en masse ud af bogen; dette gælder også mange andre steder i bogen. Jeg tænker specielt på afsnittet om prævention.

Denne bog har som så mange andre bøger sine dårlige sider. Afslutningen, der omhandler fremvisning af barnet til familie og venner, er ikke så objektiv, som den kunne have været. Bogen siger, at alle var glade, og alle ville være sammen med den lille; men jeg tror, at vi alle ved, at et lille barn ikke altid er så let at omgås. Men alt i alt vil jeg betegne bogen som en af de bedste sexoplysende børnebøger, der findes på markedet i dag.

Ligesom i „Hvordan får man børn“ giver „Elle-belle-bolle bogen“ børnene nogle forskelligt sammensatte familier at se på, og teksten fortæller, at selvom ens legekammerater ikke bor i en almindelig dansk kernefamilie med en far, en mor og to børn, en dreng og en pige, skal man ikke drille dem og gøre nar ad dem. Det er faktisk rart at se en bog, der ikke kun helliger sig gængse normer, men også prøver at forsvare minoritetsgrupperne mod diskrimination. I kap. 1, der omhandler de forskellige slags familier, og kap. 8, der forklarer, hvorfor kvinder kan få tvillinger, følger bogen en familie fra det øjeblik, hvor familien planlægger at forøge familien med endnu et medlem, til barnet er 3 måneder gammelt. Hvis man lægger mærke til selve familiemønstret, finder man hurtigt ud af, at det er en god sund dansk kernefamilie. Faderen er lastbilchauffør, moderen er i en boghandel, børnene går i børnehave. Børnene bliver taget med på råd, da der bliver tale om, at moderen og faderen gerne vil have et barn mere.

Men trods alt er det om, hvordan man får børn, der er bogens hovedtema, og dette er da også behandlet meget omfattende. Et af bogens store fortrin er skildringen af moderens og faderens seksuelle samvær. Kønsskatten er fremstillet meget afslappet og på en naturlig måde. Bogen fortæller om, at det ikke er altid, at et samleje lykkes, enten fordi man er træt eller nervøs, eller fordi man ikke rigtigt kender hinanden, og at det hjælper, hvis man kan snakke sammen. Man kan se, at forfatteren ikke prøver at bagatellisere kønsskatten eller springe vigtige forklaringer over, såsom at faderens pik ikke kan blive stiv, eller moderen sommetider ikke kan blive tilfredsstillt. Det kan måske hjælpe børnene, når de bliver større, at de har fået så god oplysning om samlejet helt fra små, så de kan få lettere ved at klare vanskelige situationer, når de senere for første gang skal i seng med en mand/kvinde. Efter at forældrene har gennemført samlejet, og moderen er blevet befrugtet, får vi at vide, hvad der i virkeligheden sker, når moderen og faderen har samleje, og for første gang i en sexualoplysende børnebog bliver det vist, hvordan man kan se moderens æg og faderens sædceller, nemlig igennem et stort mikroskop. Afsnittet om befrugtning er virkelig belærende: selv voksne kunne lære noget af afsnittet.

Vi følger fosteret, fra det er 2 måneder gammelt, altså på størrelse med en lillefinger, og her er julekalender-systemet igen med til at supplere de mange facts og forklaringer. sådan at børnene hele tiden kan se, hvor langt fosteret er kommet i dets udvikling. Endnu et bevis på, hvor grundig Bent H. Clæsson er i sin omtale af stoffet, er hans forklaring på, hvordan fosteret får føde, og hvordan moderen kan få en abort, hvis moderkagen ikke sidder fast i livmoderhulen. Og igen er det i et sprog, børnene kan forstå. Desuden er det rart at se, hvor interesseret familiens børn følger med i moderens graviditet.

De føler hende nu og da på maven for at mærke, om barnet sparker. De børn, som læser bogen eller ser illustrationerne, vil hurtigt identificere sig med børnene i bogen, og det er vigtigt, for på den måde øges børnenes interesse for stoffet, og de bliver også spændte på at se fosteret udvikle sig og endelig komme ud af mors mave som et lille barn.

Afsnittet om fødslen er det længste i bogen. Det er på 30 sider, og de 30 sider er godt udnyttet; alle detaljer er taget med. Jordmoderen er tilstede for at assistere ved fødslen. Lægen er der også for at kontrollere, om moren har det godt under fødslen. Faren og de to børn er med som passive tilskuere, men det har selvfølgelig en beroligende virkning på moren.

En lige så naturlig ting er det, at faren er tilstede ved fødslen, og det er også sundt for faren at overvære fødslen. Det kunne måske være en hjælp til at nedbryde de gamle moralbegreber og fordomme om, at pasning og plejning af børnene hører under morens domæne, og at faren kun er „økonomen“ og opdragende faktor overfor børnene. Det er rart at se, at også faren passer den lille, skifter ble, vasker den o.s.v. Men bortset fra det er pasning af barnet meget overfladisk beskrevet. Afsnittet er på 4 sider.

Det, som alle sexoplysende børnebøger burde slutte med, er at omtale, hvordan man undgår at få børn, for ellers bliver sexoplysning meget ensidig. Man må sige, at det er en naturlig følge.

B. H. Cläesson tager alle kendte præventive midler med i sin beskrivelse, både kondomet, pessaret, p-pillen og spiralen. Han burde gøre læseren opmærksom på de forskellige problemer, man kan støde på ved anvendelse af disse præventive midler, f. eks. at man kan blive syg af p-piller. Det er ikke nok at sige, at de forhindrer ægget i at komme ned i livmoderen. I og for sig siger det jo intet om brug af p-piller. Han nævner heller ikke den økonomiske side af sagen. De præventive midler er dyre, og det går ofte ud over pigerne. Det er dem, der skal tage fri fra arbejdet for at få tid hos lægen, denne skal de endog selv betale uden bidrag fra sygekassen. Men det er alligevel et skridt i den rigtige retning, når han omtaler prævention. Næsten ingen andre sexoplysende børnebøger har et sådant afsnit.

Det, der gør bogen til det den er, er dens illustrationer, som er fotografier, og uden disse har bogen ikke kunnet forklare stoffet på en forståelig måde.

Fotografierne kan godt bidrage til den opfattelse, at det er en meget videnskabelig bog; sådan set er den det også, men netop fordi han bruger fotografierne, bliver den sexualoplysende børnebog fremstillet på en for børn på 6–10 år forståelig måde, og bogen bliver brugt rundt om i landet. Den kan nemlig også bruges som opslagsbog, hvis man er i tvivl om et eller andet. Den er baseret på fotografierne, teksten er et supplement til illustrationerne. Teksten er henvendt til børn. Sætningerne er korte. Der er ikke mange adjektiver. Typerne er STORE, og det samme er fotografierne. Det mindste fylder $\frac{1}{2}$ side.

Efter at have læst bogen til bunds, spørger man selvfølgelig sig selv, om den var værd at læse, og jeg må sige, at jeg var yderst tilfreds med indholdet.

Konklusion

Det turde være indlysende, at der er skyhøj forskel på de 7 omtalte sex-

oplysende børnebøger, og som det fremgår af artiklen, er et stort sideantal ikke ensbetydende med en god bog, der simpelthen indeholder alt. Især „Per får svar“ er et udmærket eksempel på dette. Hvis man læser de 54 sider, vil man opdage, at man sidder dér bagefter uden én eneste fyldestgørende oplysning.

Som det måske vil fremgå af det efterfølgende skema, der er tænkt som en opsummering af artiklen, er der i flere tilfælde stor forskel på krydserne. Fordi f. eks. „Hvordan får man børn“ og „Sådan får man et barn“ begge har et X i rubrikken „Biologiske forskelle på kønnene“, er omtalen af dem i bøgerne uden sammenligning. I den førstnævnte bruges der flere sider til en detaljeret beskrivelse af mandens og kvindens indre og ydre kønsorganer, mens den sidstnævntes omtale af det samme indskrænkes til et par billeder og et par linjer, så i dette tilfælde bør man nok ikke lade sig stikke blår i øjnene, men være lidt varsom med bedømmelsen ud fra antallet af krydser.

Bortset fra denne og et par andre mindre undtagelser (især ved „Sådan får man et barn“) er antallet af krydser en udmærket rettesnor, hvis man eventuelt køber én af de 7 bøger. Som man kan se, indeholder „Hvordan får man børn“ alt det, vi synes en sexoplysende børnebog skal indeholde. Sammen med „Elle-belle-bolle bogen“ er de to bøger noget næsten enestående indenfor genren. Sproget og billederne er lærerige selv for voksne. Alligevel har vi fundet, at „Hvordan får man børn?“ er den bedste. Den indeholder ikke mindre end „Elle-belle – –“ og da den samtidig kan det på 21 sider, er den anbefalelsesværdig til den aldersgruppe, hvis litteraturudvalg vi har behandlet. Særlig på ét punkt rager den kvalitetsmæssigt op over „Elle-belle – –“; dens beskrivelse i tekst og billeder af samlejet „gør“ meget mere end i den anden. Fantastisk er det at opdage, at bogen er svensk. På orinigalsproget hedder den „Filip fråger“. Det er alligevel for dårligt, at vi danskere må importere sexbøger „hinsidan från“.

Efter at have set på et udvalg på 7 sexoplysende børnebøger, der i øjeblikket er på markedet, må man sige, at valgmulighederne er alt for ringe. Ved at et så fattigt udvalg i en bestemt genre er så dårligt, vil det blive en fantastisk dårlig oplysning, børn vil få eller rettere får.

	TEKST									
	Biologiske forskelle på kønnene	Samleje	Befrugtning	Prævention	Kerne-kollektiv o. lign. familier	Fostrets udvikling	Situation omkring fødsel*	Selve fødslen	Passen og plejen af barnet	
Hvordan får man børn?	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
Elle-belle-bolle-bogen	X	X	X	X	X	X		X	X	
Sille får en lillesøster								X	X	
Lea får en lillebror							X	X	X	
Hvordan, mor?	X		X			X			X	
Sådan får man et barn	X	X	X			X		X		
Per får svar										X
	BILLEDER									
Hvordan får man børn?	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
Elle-belle-bolle-bogen	X	X	X	X	X	X		X	X	
Sille får en lillesøster								X	X	
Lea får en lillebror								X	X	
Hvordan, mor?	X					X				
Sådan får man et barn	X	X	X			X		X		
Per får svar										

* d.v.s. om bogen i tekst/billeder indeholder de ydre omstændigheder omkring en fødsel: sygeorlov, farens fritagelse o.s.v.

Søren og Mettes verden

(Analyse af læsebøger for første skoleår)

Vi har beskæftiget os med familiemønstret og samfundsproblemer i to vidt forskellige Søren og Mette bøger, der begge bruges i 1. klasse i dag. Desuden har vi kikket i en tredje læsebog, som indtil for 5 år siden også er blevet anvendt i danskundervisningen i 1. klasse.

Knud Hermansen og Ejev. Jensen. Tegninger Kirsten Jensenius. 9. oplag, revideret udgave. Nyt pædagogisk forlag 1970.

I Søren og Mette bøgerne er hovedtemaet familien på 5 medlemmer: Far, mor, Søren, Mette og lille Jep. Jep er lillebror til Søren og Mette, der er tvillinger. Familien ses sjældent samlet. Børnene leger, mor passer hus, og far ordner have eller kører i sin bil. Om faderens eller moderens arbejde uden for hjemmet hører man intet. Man ser aldrig forældrene i leg med børnene, men på indkøb, i haven og på køretur er alle med. Familien fungerer fantastisk problemfrit, fordi situationer, hvor småskændier kunne være opstået, fuldstændig er undgået eller omtalt temmelig lemfældigt. Familien ses ikke omkring spisebordet, og da den er på indkøb, er det faderen, der ordner spørgsmålet om det økonomiske med et „Ja, nu får vi se“. Faderen er holdepunktet i familien, og alle episoder er bygget op om den og går ikke et skridt ud over dens „grænser“. Faderen er beskytteren, trøsteren, da Jep har slået en vase i stykker, da familien på en køretur er ved at køre en hare ned, og da lille Jep ikke kan finde sin elefant. De materielle goder tilhører ham. Det er fars båd, fars bil og far, der ordner haven, mens moderen sørger for, at

de får noget at spise, tager lille Jep med, da hun skal på indkøb, og er den lykkelige modtager af roser fra „faderens“ have.

Børnene spiller forældrenes formindskede roller. Søren er den aktive og føler allerede sin beskytterfunktion, da børnene er dag er ved søen (s. 13).

Mette er stille og piget. Hun syr med glad ansigt i modsætning til Søren (se billedet) og ønsker sig brændende en hat. Hun er den, der husker at skrive takkebrev til mormor efter jul og forærer mor roser.

Da børnene en anden dag er ude at sejle i faderens båd, vil de ikke have lille Jep med – og moralen kommer da også, da Søren og Mette vælter i båden og bliver våde – „men lille Jep var ikke med, så han er ikke våd, så han er ikke våd“. Om børnene kan svømme, om hvorledes de igen fik båden trukket op og om det forkerte i at sejle ud alene uden voksen tilstedeværelse, hører man intet.

Bogens illustrationer er ikke ligesom teksten blevet revideret, og desværre har vi ikke kunnet få oplyst, hvornår den er skrevet. Men skulle man dømme ud fra tegningerne, ville sidst i 40'erne nok ikke være meget galt. Personernes fremtræden, påklædning og rekvisitter (legetøj, bil, ure, skoletasker) og de få skildringer af samfundsidyl kunne meget vel passe til den tid. Søren og far er næsten ens i påklædning: Bukser (for Sørens vedkommende knickers), vest og butterfly. Mette og mor er ens: Kjoler med krave (se billedet). Søren har kort hår og Mette lange fletninger, for at der ikke skal være noget at tage fejl af. Faderen optræder på næsten alle tegninger med sit kendetegn – piben.

Lille Jep falder helt uden for den øvrige familie. Han er mørkhåret i modsætning til resten og bliver først præsenteret ret sent i bogen. Som en første klasses elev har sagt: „De kan nok ikke tegne ham som en spæd“. Eller er Jep plejebarn?

Hvis man går ud fra, at bogen er fra sidst i 40'erne, kunne det evt. også undskyldes, at der intetsteds er nævnt et for os så aktuelt og presserende problem som forurening. Tegningen af Sørens by er meget hyggelig, ingen trafikproblemer eller tætbyggede områder, og selv en lille gris vandrer rundt og giver landlig stemning. Nu er Sørens by jo nok en legetøjsby, men den må alligevel tages som eksempel på beskrivelse af et bysamfund, da alle andre scener foregår på landet. Familien bor i et lille stråtækt hus tæt ved en sø og omgivet af marker med alskens dyr. Frisk luft og grønne områder er der masser af.

Er bogen tænkt som læsebog for bybørn, der aldrig (eller sjældent) har været rigtigt på landet, er den i hvert tilfælde i dag meget misvisende. Idylliske huse, små søer, får, lam, grise og heste på græs er vist ikke et hverdags-syn nu om dage. Er bogen tænkt som en læsebog, hvor landbobørnene skal kunne nikke genkendende til deres eget miljø, er den (jo) lige så forkeret.

Problemerne, som bogen beskæftiger sig med, synes små. Det skyldes, at udgangspunktet og svnsvinklen for bogen er forsøgt placeret i børnenes egen

verden. Forsøgt, fordi det til tider er lykkedes, f. eks. episoden med haren (Søren, Mette og far kører tur en aften, og en hare er ved at blive trafikoffer). Men også kun forsøgt, fordi man ikke bare kan formindske sin egen målestok over for problemer og så tro, at dér må børnenes sfære ligge. De voksnes problemer kan ofte også være børnenes.

Knud Hermansen og Ejev. Jensen. Tegninger Svend Otto S. Gads Forlag 1973.

Denne Søren og Mette bog er en fortsættelse af „Søren og Mette (Vi læser)“. Allerede på forsiden af de to forskellige bøger kan udviklingen ses. De største forandringer er sket m.h.t. illustrationerne. Søren har fået islænder og cowboybukser på, og Mettes kjole er udskiltet med nederdel, bluse og sportsstrømper, og hendes stille væsen er blevet mere frit. Også Jep har forandret sig. Han er blevet lyshåret og er med som et rigtigt familiemedlem lige fra begyndelsen. Faren og moren har begge T-shirts og cowboybukser på. Familien ses tiere samlet, f. eks. foran Jeps fjernsyn, til fødselsdag og i haven. Forældre og børn leger sammen, og drengene kan i denne bog bage uden sur ansigter. Bilen er ikke mere „fars bil“ og moren har fået adgang til haven.

Denne Søren og Mette bog er faktisk en god bog, der omtrent lever op til nutidens krav. Men endnu bedre ville den efter min opfattelse blive, hvis enkelte mangler blev udbedret. Disse mangler er egentlig generelle for alle tre bøger. Hvorfor hører man overhovedet ikke om erhvervslivet? De fleste

børns forældre har begge udearbejde, men i ingen af de tre bøger er noget sådant omtalt. Det må da synes uretfærdigt, at Søren og Mette og Jep hele tiden har både far og mor til rådighed, når andre børn må undvære den ene eller begge hver dag.

En anden „forglemmelse“ er forureningsproblemet. Det ville ikke være nødvendigt at lære børnene at læse *forurening*, men var der bare på et af billederne en bil, der oser, eller en skorsten med sort røg, ville det være tilstrækkeligt. Læreren og eleverne kunne så selv tale om problemet, og børnene ville få øjnene op for et af vor tids største problemer.

Der tales i dag så meget om, at børnene skal have sexualundervisning i skolerne, men hvorfor kunne man ikke i stedet for at lave særskilte bøger lade f. eks. Mettes hund få hvalpe og så derudfra få en samtale i gang i klassen? I første klasse i dag får eleverne udleveret en tegnebog, hvor man følger et barn i moderens mave, og hvor børnene selv skal tegne barnet i maven. Ville det ikke falde mere naturligt, hvis oplysningerne også om dette emne kom i sammenhæng med den læsebog, klassen ellers følger? Ligeledes er så vigtige og naturlige faktorer i et menneskes liv som sygdom, alderdom og død fuldstændig udeladt i Søren og Mette bøgerne.

I *Læs Rigtig* bogen omtales det, at Per har været syg, og at han ikke må komme ud, før han er helt rask. I denne bog optræder både farmor og farfar og mormor og morfar som nogle hyggelige gamle mennesker, man besøger søndag eftermiddag. Men begrebet „alder“ er ikke nævnt. Måske ville det også blive for kompliceret for børnene at finde den sammenhæng, der er mellem de forskellige generationer og forældres og bedsteforældres aldre.

I *Læs Rigtig* bogen er der altså på visse områder fordele frem for Søren og Mette bøgerne. Men til gengæld er det traditionelle kønsrollemønster så grelt fremhævet i denne bog, at man må være glad over, at de fleste skoler i dag er gået over til andre systemer.

I den første Søren og Mette bog er illustrationerne i sammenhæng med det så falsk skildrede miljø en stor ulempe for dette system. Hvis bogen blev revideret grundigt, og tegningerne lavet fuldstændig om, ville meget nok være nået.

Men – der ville endnu være store samfundsproblemer, som manglede. Problemer, som børnene hører om andre steder, og som også i skolen kunne komme ganske naturligt.

Søren og Mette (Vi læser) s. 64

Søren og Mette kan læse.
Nu kan Søren og Mette læse
om får og ko, om gås og so,
om ål i sø, om mus i hø,
om båd til at ro i,
om hus til at bo i.

Anette og Ellen

Nye og gamle børnebøgers behandling af de menneskelige grundvilkår

Vi har undersøgt gamle og nye børnebøgers holdning til nogle menneskelige grundvilkår:

Fødsel/død – sygdom – alderdom

Nu behandles de ovennævnte emner separat i børnebøger og indgår ikke som tidligere som en naturlig del af historien.

Vi har ellers behandlet gamle og nye børnebøger i to adskilte grupper, og det er op til eventuelle interesserede selv at drage paralleller.

Gamle børnebøger

(Bøger fra det forrige århundrede og begyndelsen af dette).

Materiale:

Den lille Læsebog for Landsbyskolen, 2. Kl. (1928)

Den dræbte And (H. V. Kaalund)

Har ikke ogsaa han en Moder? (?)

Et Barndomsminde (?)

Moderen og Barnet (Hist hvor Vejen slaar en Bugt) (H. C. Andersen)

Den lille Læsebog for Landsbyskolen, 3. Kl. (1932)

Det døende Barn (H. C. Andersen)

Ligprædiken (Holger Drachmann)

Børnehistorier (J. Krohn) (1872)

Kastanietræet

Gjøgen i Uhret

Hans fra Volden

Prosa og Vers. Ny billedbog for store og smaa (ca. 1878)

Bedstefader (Carl Andersen)

Udvalgte Skrifter. (Sjette Bind) Eventyr og Historier 2. (H. C. Andersen)

Den lille Pige med Svovlstikkerne

Historien om en Moder

Den store Bastian. (Heinrich Hoffmann) (1845)

Læsebogen 2. Kl. (1935)

Av, min Mave.

Da Karl kom paa Hospitalet.

Danskbogen 2. Del (1911)

Den hidsige Mand

Lænkegrisen

Børnenes danske Læsebog. Første Del. (1949)

Doktor Alf

Børnenes danske Læsebog. Tredie Del. (1948)

Tantes Syæske.

Vort mål med selve undersøgelsen er for det første at finde frem til, i hvilken udstrækning man før i tiden omtalte det, vi har kaldt „de menneskelige grundvilkår“ – altså fødsel, død, sygdom og alderdom. Dernæst har vi forsøgt

at analysere datidens børnelitteraturforfatteres beskrivelse af disse forhold og i visse tilfælde, hvilken virkning denne måtte have gjort på den unge læser, eller måske rettere man ønskede, den skulle gøre på barnet.

Det forekommer, at man i gamle børnefortællinger i en forholdsvis vid udstrækning omtaler begreberne alderdom, sygdom og død – sådan at forstå at disse emner indgår som et naturligt led i en del fortællinger. Kun sjældent støder man på historier, der særskilt behandler et af emnerne.

a. Fødsel

Begrebet fødsel behandles i modsætning til de øvrige i en meget ringe udstrækning, praktisk taget lig nul, hvorfor vi har skønnet, at det ville være urimeligt overhovedet at komme ind på dette emne. Grunden til den manglende omtale af denne ellers så fundamentale livssituation er sandsynligvis at finde i datidens moralbegreber. Man kunne forestille sig, at man af frygt for at blive stillet over for et krav fra børnenes side om en nærmere uddybning af selve fødslen, og hvad der går forud for denne simpelthen har valgt ikke at nævne det emne overhovedet. Under alle omstændigheder synes det at være både rimeligt og naturligt at tilskrive dette forhold den strenge moral og den tys-atmosfære, der før i tiden omgav alt, der på nogen måde berørte sexlivet.

b. Alderdom, sygdom, død

I et par af sine øvrige fortællinger – „Hans fra Volden“ og „Gjøgen i Uhret“ – giver Krohn en lignende beskrivelse af såvel alderdom som sygdom og død. I den førstnævnte historie beskrives en af hovedpersonerne, en gammel mand, således: „Han havde en lille, sribet Nathue paa Hovedet, hvidt Haar, en kruset Krave med en stor Naal i og rød Vest, og sad gjerne i en blaa Slo-brok; han havde daarlige Ben, som han ikke kunde gaa paa, og kom derfor aldrig ud – –“. Ser man bort fra den grundige beskrivelse af den gamles påklædning, er mandens alder og svagelighed beskrevet i yderst sparsomme og let forståelige vendinger: det hvide hår er tegn på, at det drejer sig om en ældre person, og de dårlige ben er på samme vis som døvheden i den før omtalte fortælling en svaghed, der sandsynligvis er forårsaget af et langt livs svækkelse af legemet. Atter må man konstatere, at sygdommen skildres som en almindelig foreteelse hos gamle mennesker og ikke uddybes nærmere.

Typisk for Krohns børnehistorier er ligeledes skildringen af døden, der i disse to sidstnævnte fortællinger blot nævnes i få sætninger: „En stille For-aarsaften, da Maanen skinnede ned paa Volden, døde den gamle Mand – –“ (Hans fra Volden) samt: „Bedstefader var død; men hans Portræt hang over Sofaen og viste endnu hans brave Ansigt“. (Gjøgen i Uhret). – En lignende måde at omtale døden på er at finde i Carl Andersens digt „Bedstefader“, der skildrer en bedstefars beretning til sit barnebarn om sit liv. I de indledende strofer siges bl. a.: (bedstefaderen fortæller)

Om hine fjærne gyldne Kloder,
hvor, træet af Verden, man faar Skjul,
og hvor han bor, den lille Broder,
som Herren tog den sidste Jul –

For længst har Døden fra ham revet
den Kvinde, som han tog til Viv;
her har dog Gubben gennemlevet
med hende anden Gang sit Liv. –

Selv om der i dette tilfælde ikke er tale om en „naturlig“ død af alderdom, gives der ligeså lidt som i Krohns børnefortællinger nogen indgående forklaring på eller beskrivelse af døden. Som i de tidligere nævnte historier forbindes denne ikke direkte med hverken sorg eller ubehag, men er blot beskrevet som en ubetvingelig kendsgerning. Omtrent det samme forhold gør sig gældende i den korte fortælling „Et Barndomsminde“, hvor det imidlertid ikke drejer sig om død, men derimod om sygdom: (i den foregående sætning omtales faderen) „Hans lille Søn sad paa Moderens Skød og hældede sit Hoved til hendes Bryst; han var meget syg“. –

Der kunne nævnes adskillige andre eksempler på denne ligefremme og ærlige måde at beskrive de grundlæggende livssituationer på (der skal imidlertid senere gives eksempler, hvor disse udtrykkes nærmere). Det synes til en vis grad at være karakteristisk for datidens børnelitteraturforfattere, at de ikke på nogen måde har forsøgt at „indpakke“ eller lempeliggøre realiteter som alderdom, sygdom og død. Denne kendsgerning har sandsynligvis en vis sammenhæng med den tapperhed, vor forfædre må siges at have udvist over for livets vilkår og undertiden store barskhed; det forekommer, at man før i tiden var mere indstillet på livets vilkår, end det er tilfældet i dag. Naturligvis kan man som et modargument mod denne påstand påpege, at det i gamle dage ikke var så almindeligt at vise sine følelser direkte, men at man derimod til en vis grad skjulte, hvad man i sit inderste tænkte og følte. Det synes imidlertid selvindlysende, at den omtalte tapperhed og resignation over for f. eks. sygdom og død opstod hos datidens mennesker ganske af sig selv som en nødvendig følge af de ofte trange og usikre forhold, man levede under. Også ældre tiders faste kristentro har utvivlsomt bidraget til denne holdning til livets grundvilkår, hvilket da også i høj grad kommer til udtryk i børnelitteraturen.

— — —

Imidlertid er denne udlægning (den kristne) af døden overhovedet ikke generel hos datidens børnebogforfattere, der ligeså ofte benytter sygdom og død i opdragende og moraliserende øjemed og på denne måde skaber frygt omkring disse begreber.

Fortællingerne i „Den store Bastian“ er vel de mest direkte moraliserende og skrækindjagende eksempler, man kan finde, hvori sygdom og død indgår som straf for dårlig opførsel; men også i andre gamle børnebøger kan man støde på lignende historier. „Av, min Mave!“ (Læsebogen, 2. Kl. 1935) kaldes en lille belærende historie om en dreng, der har fået mavepine af at spise

for meget, hvilket giver faderen lejlighed til at moralisere. Ligeledes er i historien „Den hidsige Mand“ (Danskbogen, 2. Del 1911) et brækket næseben straffen for overdreven hidsighed: „Først ramte han Spejlet, som gik i tusinde Stykker; derpaa væltede han Tebordet med alle Kopperne og snublede over nogle af Skaarene, og da han vilde gribe for sig, rev han Stueuret ned, faldt selv næsegrus til Jorden og knækkede sit Næseben“.

Hensigten med denne art børnefortællinger er som nævnt åbenbar: at opdrage og at skabe visse moralbegreber. Imidlertid vil den kendsgerning, at forfatteren til f. eks. „Den store Bastian“ udelukkende bruger begreberne sygdom og død i den hensigt og på den måde, sandsynligvis give læseren et helt fordrejet og forkert forhold til de nævnte begreber. „Historien om den slemme Frederik“ siger jo intet om alle de mennesker, der uforskyldt bliver syge, ligesom der heller ikke gives noget eksempel på „naturlig“ død, der ikke er forårsaget af ens egne handlinger. „Den store Bastian“ må dog betragtes som ret enestående eller i hvert fald som den mest outrerede af sin art; i vores undersøgelse har vi ikke fundet fortællinger, der blot tilnærmelsesvis har brugt sygdom og især død på en så ensidig og upædagogisk måde.

Langt den største del af den tidligere børnelitteratur beskriver imidlertid sygdom og død som noget uforskyldt, man ikke selv er herre over, men blot må acceptere. Herunder hører bl. a. de allerede omtalte beskrivelser af sygdom og død i forbindelse med alderdom. Det er næppe nødvendigt at gøre mere ud af den side af sagen; her skal blot citeres endnu en enkelt beskrivelse af en dødsituation fra fortællingen „Tantes syæske“, hvor døden – omend ikke helt realistisk – dog skildres på en stilfærdig og naturlig måde: „Årene gik, og til sidst kom den stund, da tante Debora efter sit rolige, arbejdsomme og retskafne liv gik ind til den hvile, hun så vel havde fortjent. Hun lukkede sin syæske i og låsede den og gemte nøglen i en lille pakke, som hun forseglede; så vendte hun ansigtet ind mod væggen og sov ind for stedse“.

— — —

I ældre børnefortællinger tilskrives sygdom og død undertiden også sociale forhold, der ligeledes må betragtes som en årsag, man ikke selv har nogen skyld i. Som argumentationsgrundlag for denne påstand har vi valgt at benytte de allerede omtalte eventyr af H. C. Andersen „Den lille Pige med Svovlstikkerne“ og „Historien om en Moder“. I det førstnævnte eventyr er pigens død en følge af de usle forhold, hun lever under. For at familien kan eksistere, er hun tvunget til at gå på gaden og sælge svovlstikker – med bært hoved og nøgne fødder midt om vinteren. Den lille piges liv har således været særdeles lidelsesfuldt, hvorfor hendes død også skildres som en befrielse og noget uendelig godt. I „Historien om en Moder“ gør et lignende forhold sig gældende, sådan at forstå at barnets død er en befrielse for et liv i nød og elendighed, således at de sociale forhold under alle omstændigheder er den indirekte årsag til døden.

Ane Helga, Elsebeth

Nyere børnebøger

De undersøgte 20 bøger er for børn i aldersgruppen 3-7 år, og udkommet igennem årene 1939 til 1974.

Vi har i vores undersøgelse af moderne børnebøger konstateret at de menneskelige grundvilkår som: fødsel, sygdom, alderdom og død ikke indgår som en naturlig bestanddel i en fortælling. Disse emner behandles i særskilte bøger, hvor kun et bestemt emne, f. eks. død, behandles. Grunden til, at de menneskelige grundvilkår ikke indgår i flertallet af nyere børnebøger, er, at mange moderne børnebogsforfattere har et bestemt formål med at skrive netop om de emner, de vælger. Det egentlige formål synes at være at skabe en bevidstgørelse hos børnene f. eks. om emnet forurening. Nu skal en historie ikke bare være sød og formanende, men lærerig.

Ud fra dette grundlag har vi kun kunnet arbejde med de bøger, der behandler vore specielle emner (enkeltvis), og har så lavet en analyse af disse bøger.

Lasses farfar er død af Anna Carin Eurelius

Lasses farfar er død, og Lasse forstår ikke helt, hvad det betyder. Derfor forsøger faderen at forklare ham, hvad døden er.

Den første del af bogen virker realistisk. Vi tror i hvert fald, at en familie reagerer sådan, som Lasses familie gør, når et familiemedlem dør. Men tegningerne af farfaderen på sygehuset virker lidt mærkelige, idet både han og farmoderen er glade og smilende. Det forventer man jo ikke, at en døende gør og da slet ikke hans pårørende. Han udstråler ligefrem sundhed og styrke på tegningen. Midt i bogen er der to blå sider. Hvad deres funktion er, kan vi kun gisne om. Måske skal de beskrive døden eller begravelsen. De virker på os fuldstændig irrelevante. Det ville have været meget bedre om forfatteren havde tegnet og beskrevet farfaderens begravelse, så børnene får en fornemmelse af, hvad der sker, når folk dør.

Lenas farfar er i himmelen af Stanley Sjöberg

Her har forfatteren Stanley Sjöberg fortalt om døden udfra et kristens grundlag. Lige fra bogens begyndelse lægger den vægt på, at Lena bor i et kristent hjem. F. eks. siger faderen, at farfaderen nu er hjemme hos Jesus. Senere da Lenas mor skal forklare hende, hvad der er sket med farfaderen efter døden, siger hun, at han er kommet i himmelen. Billedet hertil, som er en tegning af nogle engle, der fører Lenas farfar op i himmelen, er en meget bastant forenkling, da børn måske får opfattelsen af at vandringen fra jorden til himmelen er noget, de kan se og foretage – altså noget der er muligt for dem her og nu.

Således er vejen til himmelen vist ved hjælp af nogle vejskilte, hvilket har den samme virkning som ovenfor nævnt, da vejskiltene er noget de kender fra deres hverdag.

Sille får en lillesøster af Bo Janner

Fødslen er skildret som noget helt naturligt, der angår hele familien. Sille får lov til at lytte til mors mave før fødslen, og da moderen kommer på fødeklinikken er faderen med og overvårer fødslen. Efter at moderen er kommet hjem bliver Sille taget med i pasningen af søsteren. Hun overvårer

sundhedsplejerskens besøg, og forældrene prøver på alle måder at få Sille gjort interesseret i og bekendt med den lille nye.

Lea får en lillebror af Ester Bock

Bogens forklaring på forskellen mellem moderens og faderens maver er fuldstændig uacceptabel. Hvis et barn får forklaret det som i bogen, hvor man siger, at faderen er tyk, fordi han spiser meget, men moderen er tyk fordi hun er gravid, vil det få den opfattelse, at alle tykke kvinder er gravide. Tegningen af moderen med barnet i maven er også misvisende, idet barnet er fremstillet som et fuldt udviklet menneske og ikke som et foster.

Derimod er forberedelserne til barnets komme taget med i denne bog, og dette gør at beskrivelsen af familieførøvelsen er mere fyldstgørende. Selve fødselsscenen synes vi virker grinagtig. Der mangler næsten alt, hvad man normalt forbinder med en fødsel: lægen, jordmoderen, moderens smerter i form af ansigtstrækninger osv. Moderen ligger på en stor, hvid seng og ser næsten madonnaagtig ud.

Birgit, Helle, Be

Går »den store Bastian« igen?

Det var med henblik på at løse dette spørgsmål, at gruppen gik i gang med at sammenligne gamle moraliserende børnebøger med de bøger, børnene kan finde på biblioteket i dag.

Efterhånden, som arbejdet skred frem, opdagede gruppen imidlertid, at opgaven fik tendens til at blive for omfattende, og da vi automatisk fattede speciel interesse for to bøger, blev det besluttet kun at sammenligne de to bøger ud fra det indtryk, at de kunne repræsentere en gruppe af henholdsvis ældre og nye børnebøger.

Bøgerne er sammenlignet ud fra følgende punkter: Børne- og forældreroller, social status, kønsrollemønstret og problemstillinger.

De to bøger er: 1. „Den store Bastian“ af Heinrich Hoffmann, 1844. 2. „Røgen“ af Ib Spang Olsen, 1970.

a. BØRNE- OG FORÆLDREROLLER

„Den store Bastian“

I historierne 1–10 opregnes alle de laster og dårlige egenskaber, et barn ikke må have. Historie nr. 1 handler om tre drenge, som driller en neger: „De lo og råbte alle tre: Nej, vil man blot den sorte se!“ Drengene straffes af den store Bastian, som først forklarer, at negeren ikke kan gøre for, at han er sort, men da drengene „langt værre lo“, dypper Bastian dem i blæk, så de selv kan mærke, hvilken „ulykke“ det er at være sort. Børnene må altså ikke drille mennesker, som er „anderledes“, men det er dog ikke tolerance overfor mindretal, der præger historierne. Tværtimod forsøger man at latterliggøre børn, som med hensyn til udseende falder udenfor rammerne for idealbarnet.

Vigtigheden af ikke at falde uden for normen bliver understreget i de fleste historier, hvor straffen for ulydighed er at barnet på en eller anden måde bliver gjort anderledes. I historie nr. 2 bliver den forfængelige Sofie straffet, ved at hun får næsen farvet rød.

En af de vigtigste betingelser for at være et ideelt barn er lydighed. Hvis børnene er ulydige bliver de straffet. Straffen er meget forskellig fra historie til historie, og kan spænde lige fra døden (historie nr. 4, 5, 6) til at blive sendt i seng uden mad (historie nr. 9).

Forældrene i bogen er meget anonyme, de optræder kun som autoriteter, og det er interessant, at de normer for idealbarnet, som bogen opstiller, opfyldes af forældrene.

„Røgen“

Der opstilles ikke direkte normer for idealbarnet, men illustrationerne giver et indtryk af forfatterens opfattelse af børn. Drengen og pigen har typiske, barnlige ansigtstræk, i modsætning til børnene i „Den store Bastian“, hvor ansigtstrækkene er meget skarpe. I „Røgen“ har hverken børn eller forældre nogen skavanker, og de er meget „fejlfri“ med hensyn til udseendet.

Forældrene i „Røgen“ er kærlige overfor hinanden og overfor børnene. De kan lege med og deltager i det hele taget i børnenes gøremål. Den værdighed, som forældrene i „Den store Bastian“ holder så stærkt på, eksisterer slet ikke i „Røgen“. Forældrene kan vise deres følelser, fordi de ikke optræder som autoriteter.

b. KØNSROLLEMØNSTER

„Den store Bastian“

Familie mønstret i „Den store Bastian“ er hvad vi i dag vil betegne som det gamle familiemønster, hvor specielt faderen er øverste autoritet, mens moderen forholder sig passiv. I historien om „Rokke-Hans“ ses tydeligt, at det er faderen med den løftede pegefinger, der tager sig af opdragelsen, hvilket også er det eneste sted i bogen, hvor faderen har plads i historien. Ellers ser man kun børnene sammen med moderen, hvilket jo svarer til den tids kønsrollemønster: det var kvinden der tog sig af børnene. Forholdet barn-voksen er i „Den store Bastian“ fremstillet, som om der ikke er nogen følelsesmæssig kontakt mellem familiemedlemmerne. Kærligheden mellem moder og barn forekommer ikke i denne bog. Frygten for forældrene præger hele billedet. Børnene er de underordnede i familiemønstret, og de bliver formet og tilpasset forældrenes smag.

Man vil ligeledes opdage, at børnene ikke fremstilles som børn, men som voksne. De barnlige træk er erstattet af meget voksne og skarpe træk. Deres krop, især pigernes, er meget veludviklede. Det voksne hos pigerne er fremhævet v.h.a. nedringede kjoler, knold i nakken o.s.v.

„Røgen“

Anderledes er det i „Røgen“, hvor der bliver lagt mere vægt på følelserne i beskrivelsen af familien. Her udgør familien en enhed, hvor det ikke lænere er faderen, der opdrager, og moderen, der tager sig af børnene.

Hvis man ser på kønsrollemønstret i „Røgen“ finder man den gamle form på kønsrollemønster. Det er manden, der er initiativtageren, han kører bilen, fører samtalen med direktøren, udfører det beskidte arbejde, og han er lige-

ledes i besiddelse af de fleste penge ved betalingen af rensningsanlægget. Man kunne ligeledes drage eksempler frem omk. moderens og børnenes fremstilling. Generelt for bogen må dog være, at der bliver gjort et forsøg på at bryde dette mønster, drengen har f. eks. en dukke i sin seng, ligesom moderen og datteren har lange bukser på.

c. SOCIAL STATUS

„Den store Bastian“

Man kan ikke umiddelbart bestemme præcis, fra hvilket samfundslag historierne i „Den store Bastian“ er hentet, men kun konstatere, at børnene i mange af historierne gøres bevidste overfor de samfundsgoder, de nyder. Det er her helt fundamentale goder som mad, tøj og møbler, der overdrages børnene som værdier, der ikke er selvfølgelige, men derimod noget man skal passe på og være taknemmelige for.

Især påpeges madens store værdi både gennem illustrationerne og teksten, hvor den bl. a. omtales som Guds gave. Således er f. eks. en af de straffe, som går igen, at børnene må gå i seng uden mad, eller at hunden spiser den fra dem. Omvendt optræder maden som belønning for artighed, eller det fremhæves, at den, som f. eks. har en kringle, er heldig og skiller sig ud fra de andre. En hel historie omhandler alene kræsenhed. Drengen i historien er tyk og fed, hvilket er skildret som noget godt. I parentes står der tilføjet, at man kunne se, at han ikke led sult. Det er dermed underforstået, at han er heldigere end måske de fleste andre, hvilket nok kan give et fingerpeg om de sociale forhold bogens personer lever under.

På samme måde som maden, men dog ikke i slet så høj grad, nævnes tøj, møbler og legetøj som værdier, man skal værdsætte og passe på.

„Røgen“

Hvor det kan være vanskeligt at placere „Den store Bastian“ socialt forekommer det temmelig let at bestemme, hvilket stede i samfundet familien i „Røgen“ står på.

Det er her især ud fra illustrationerne, man kan sige noget om deres sociale forhold. Dels gennem hvordan familien tager sig ud i forhold til bogens øvrige personer, og dels ved at bemærke de omgivelser, familien færdes i.

For det første har familien de karakteristiske statussymboler som hus, bil og hund, der indgår som fuldstændige selvfølgeligheder. Dernæst er det tydeligt, at faderen i hvert fald ikke er arbejdsmand, da disse i modsætning til ham er fremstillet som grove muskuløse mænd. Det sidste, der skal med, og det som måske siger mest, er det, at familien har råd til at betale for en fabriks rensningsanlæg. På billedet står de og vifter med flere hundrede kroner.

I „Røgen“ er der altså ikke som i „Den store Bastian“ tale om, at børnene bevidstgøres socialt. Ikke blot omtales livsfornødenheder som mad og tøj overhovedet ikke, men heller ikke overfor store udgifter som et rensningsanlæg berøres børnene med nogen problemer. Det er en selvfølge, at pengene er der.

d. PROBLEMSTILLINGER

Selvom man altså kan konstatere, at der i opfattelsen af problemer forældre-børn, kønsroller og barneidealer er sket en udvikling i gunstig retning fra „Den store Bastian“ til „Røgen“, er forholdene, når det drejer sig om problemstillinger og problemanalyser knap så anderledes.

I „Den store Bastian“ konfronteres børnene med problemer, som udelukkende drejer sig om barnets person. Problemer, som opstår i det øjeblik, barnet afviger fra bogens opstillede normer for idealbarnet, som altså indebærer f. eks. lydighed og renlighed. Det er problemer, som er koncentreret indenfor barnets egen verden, og som hovedsagelig ses i forhold til forældrene.

Fremstillingen af disse problemer i „Den store Bastian“ virker skræmmende, men er overskuelige og umiddelbart forståelige for børnene. Problemstillingerne behandles hver for sig i meget korte historier, og dette medvirker også til at lette forståelsen.

Anderledes er problemstillingen i „Røgen“, hvor emnet, som det fremgår af bogens titel, er luftforurening. Her stilles børnene altså ikke som i „Den store Bastian“ overfor problemer, som drejer sig direkte om barnets person eller på anden måde begrænser sig udenfor, men tværtimod omfatter hele samfundet. Luftforurening er et meget stort problem, som ikke engang de voksne er i stand til at løse. Derfor mener vi ikke, at det er ansvarligt at læsse det over på børnene på den måde, det er gjort i „Røgen“, hvor de ikke blot orienteres om problemet, men presses til at finde en løsning. Problemet i „Røgen“ løses af den enkelte familie, hvilket naturligvis er urealistisk, og det vil således virke meget stærkt på børnene, og de vil føle sig afmægtige overfor problemet.

Vi mener, at „Røgen“ virker lige så skræmmende og moraliserende på børnene som „Den store Bastian“. En af grundene dertil er, at børnene ikke længere har de faste retningslinier at gå efter, som vi finder i „Den store Bastian“. De kan i dag ikke overskue konsekvenserne af de problemer, som de stilles overfor, fordi de er gået over til at blive store samfundsproblemer og ikke familieproblemer.

Det er ikke blot i „Røgen“, at så store problemer læsses over på børnene, men det er tværtimod blevet meget almindeligt at drage sådanne ind i særskilte børnebøger. Som eks. kan nævnes u-landsproblemer (En landsby i Sydamerika), sygdomme (Plads til Vanna) og døden (Lasses farfar er død). Hermed mener vi ikke, at børnene overhovedet ikke skal orienteres, men blot at det bør indgå naturligt i bøgernes handling.

I det øjeblik problemerne bliver pillet ud og behandlet enkeltvis i en hel bog, som tilfældet er i „Røgen“ og de øvrige ovennævnte bøger, er det vores opfattelse, at de virker lige så overvældende og skræmmende som „Den store Bastian“'s præsentation af problemerne.

Kirsten, Rita, Anne-Lise, Lise, Christine

Elevkommentarer efter projektets afslutning

„Da vi skulle lave spørgsmål til brug i de forskellige interviews, var jeg dog stadig knap nok klar over, hvordan sagen skulle gribes an og havde

således heller ikke rigtigt nogen idé om spørgsmålene. Men man måtte jo prøve, og jeg fandt da også hurtigt ud af, at spørgsmålene til børnene var ment som igangsættere (det viste sig dog, at vi faktisk ikke kunne bruge disse spørgsmål). Med hensyn til uvisheden omkring målet med hele opgaven, tror jeg, at det var ens for alle, at man ikke var helt klar over målet. Men jeg tror, at det netop medvirkede til spændingen omkring emnet. Ingen vidste, hvordan det ville forløbe, hvor længe det ville vare o. s. v., og målet afhang af forløbet, mange ting kunne ændre sig. Det viste sig også, at det ikke var muligt at følge den udarbejdede arbejdsgang hele vejen“.

„Efter arbejdet på biblioteket blev interviews og historier nedskrevet – og hvad så? – Vi havde faktisk ikke tænkt på, hvordan vi ville anvende dette materiale, og det var først nu, de virkelig store problemer meldte sig – vi var gået i stå! Og dog – generelt for os alle tror jeg, at arbejdet i „marken“ fødte nye tanker og ideer, arbejdet havde vakt forskellige interesser inden for børnebogslitteraturen, og således kom det primært til at fungere som igangsættende arbejde, idet det indsamlede materiale tildels blev tilsidclagt og nye projekter påbegyndt. Selv følte jeg, at dette arbejde i „marken“ havde givet mig et lille indblik i børnelitteraturens verden, det havde vakt min nysgerrighed og interesse, og særlig stor blev interessen omkring forholdet nye – gamle børnebøger“.

„Efterhånden, som vi blev færdige med at nedskrive interviews, gik vi ud i små grupper, som vi valgte os ind i. Jeg tror, at det var her, jeg begyndte at miste overblikket over arbejdet. Jeg var ikke rigtig klar over, hvad det var, vi ville opnå. Selv om vi jo fra begyndelsen ikke havde noget egentligt mål, havde jeg nok alligevel gået rundt med en eller anden forestilling om, hvad vi ville få ud af det. Det, at vi ikke rigtig vidste, hvad vi arbejdede hen på, gjorde det efterhånden vanskeligt for mig, og jeg begyndte at længes efter at afslutte arbejdet“.

„Med hensyn til arbejdsmetoder har det været spændende at arbejde på så mange måder. Det er meget tydeligt, at vi er vant til at få materiale til opgaver serveret, uden at vi selv gør ret meget for at fremskaffe det. Det, at vi selv stod for planlægningen af arbejdet, medførte automatisk, at vi blev mere engagerede. Der var ikke sat grænser for opgaven, og vi var mange gange i tvivl om formålet med vore undersøgelser. Fordelen ved denne frihed, vi havde, var, at vi hele tiden var åbne for nye impulser, og at vi kunne arbejde med vore ideer“.

„En faktor som de enkelte gruppemedlemmers politiske standpunkter skabte enorme problemer, såvel i oplægget til undersøgelsen som ved selve arbejdsdelen af bøgerne, og bevirkede bl. a., at vi efterhånden måtte stryge en række punkter, som vi først havde tænkt os skulle indgå i sammenligningen. – Gruppen samledes en mandag eftermiddag med den faste beslutning ikke at opløses, før der var lagt en omfattende disposition for vores

bidrag til rapporten. Et temmelig urealistisk mål, som *skulle* nås. Ingen kunne tillade sig nogen form for stædighed. Vi fik lavet dispositionen, og med den blev alting pludselig soleklart. Først nu vidste vi, hvad det var, vi ville med vores arbejde, og ikke nok med det, vi havde også materialet klar. Alt det, vi havde fået skrevet ned i skemaer og punkter, var lige til at sætte ind i dispositionen, så resultatet faktisk allerede forelå og bare manglede at blive omformet i en rapport“.

„Gennem hele projektets forløb fungerede læreren udelukkende som vejleder, vi måtte selv klare „skærene,“ selv finde frem til essensen af det materiale, vi skulle bearbejde, selv analysere og konkludere. Vi havde ingen fast opstillede skemaer at putte materialet ind i eller „små røde snøre“ at gå frem efter, sådan som vi havde det til hverdag, og dette krævede en virkelig selvstændig tankegang. – Der opnåes ligeledes et større udbytte, idet man ser det behandlede emne i en stor helhed i stedet for som nu, hvor alting bliver plukket i stykker på grund af vort timeinddelte skema, og helheden går tabt. Emnerne kommer ofte til at virke uoverskuelige, og dette kan i visse tilfælde afskrække eleverne“.

„Den torsdag, hvor vi hele dagen – de fleste til efter skoletid – var beskæftiget med vores børneprojekt, står endnu som en pragtfuld dag for os alle sammen. Ikke noget med, at man blev revet ud af arbejdsrytmen, når man lige var så godt i gang, for at gå til næste time og næste fag. Arbejdet blev flydende og gik næsten hele tiden. Når man var helt ør i hovedet af at diskutere og koncentrere sig, holdt man kaffepause og gik derefter igang med fornyet energi. Den ituplukning af energi, arbejde og emner, vi ellers til daglig er ude for, var helt væk, og meget blev nået på denne ene dag. Det var lidt underligt efter den dag at arbejde 1 time ad gangen med vores dansk. Det syntes ikke at komme ud af stedet, men det gjorde det altså alligevel“.

„Og siden den dag har det irriteret mig meget, at skoledagen er splittet så meget op, som den er. Og det er jo ikke blot den enkelte skoledag, men hele vores skoletid, der er splittet op på den måde. For efter en skoledag med forskellige fag kommer man hjem til lektierne, som jo også gælder flere fag, da den efterfølgende dag også består af 6–7 forskellige fag“.

„Da vi først var kommet igang med vores projekt og havde indset, hvad det indebar, var der ikke grænser for alle de ideer til lignende eksperimenter, man udkastede. Biblioteket omfatter en del, det kunne være interessant at undersøge. Alle vore moderne medier var sikkert også et grundigt kik værd. Her tænker jeg på, at man f. eks. kunne følge et eller flere hinanden vedkommende emners behandling i TV, radio og forskellige aviser. – Man kunne lave en analyse af børne- og ungdomsprogrammer og måske få oplyst, hvad der til alles større tilfredshed kunne forandres og hvordan“.

Forsøg med Datalære, 2. år

I skoleåret 1973/74 har forsøget med datalære I været fortsat med samme læseplaner som i skoleåret 1972/73, men også elever i 2 g har kunnet vælge datalære I, således at vi i næste skoleår kan tilbyde disse elever et fortsættelseskursus, „datalære II“. Læseplanerne herfor er i hovedtræk beskrevet nedenfor.

Datalære I har i år kunnet vælges således:

Sproglige: 2 g: datalære I valgfrit med oldtidskundskab eller sang/formning

3 g: datalære I valgfrit med religion.

Matematikere: 2 g: datalære I valgfrit med oldtidskundskab eller sang/formning

3 g: datalære I valgfrit med fransk eller religion.

1 og 2 HF: Datalære I, tilvalgsfag med 4 point.

Følgende hold/klasser blev oprettet:

1 HF+2 HF+3 a+3 b, der er blevet undervist af adjunkt Svend Bichel (biologi)

3 xy, der er blevet undervist af adjunkt Ebbe Kühle (historie, matematik)

2 abcz og 2 y, der er blevet undervist af adjunkt Jørgen Frydenlund (matem.)

2 x, der er blevet undervist af adjunkt Th. Skjelborg (fysik, matematik)

3 zu, der er blevet undervist af Finn Nygaard (fysik, matematik).

Der vil ikke i år blive udarbejdet nogen større rapport, da der ikke er væsentlige forskelle fra forsøget sidste år, men vi har dog gjort nogle enkelte erfaringer i den daglige undervisning, der nok er trådt klarere frem nu da faget er blevet mere „dagligdags“.

Vi har tilstræbt en udvidelse af lærergruppen i datalære, således at flere andre fag blev involveret, for derved at give bedre muligheder for, at skolens øvrige fag kan drage nytte af elevernes programmeringskunnen. Det er endnu for tidligt at prøve en vurdering af om dette lykkes.

I løbet af dette andet år med datalære I, er det blevet stadig mere åbenbart, at de anvendte lærebøger ikke har været tilfredsstillende. Vi har som sidste år benyttet de to hefter „Databehandling“ og „Systemarbejde“ af H. Fabricius Olesen og A. Egebjerg Johansen, der er beregnet for handelsskolen, og hvis eksempel- og opgavemateriale er præget heraf. Da disse hefter heller ikke dækker Johnsen-udvalgets læseplan, har det været nødvendigt med supplerende noter, skrevet til lejligheden, og derved er faget nok blevet lidt for løst og usammenhængende. Vi har da også på eleverne kunnet mærke et klart ønske om læsemidler, der på meget præcis måde definerer og belyser de nye begreber og benytter sig af eksempler med større relevans for den øvrige fagkreds i gymnasiet og HF.

Dette forhold prøver vi nu at råde bod på, ved udarbejdelse af et fuldstændigt sæt noter.

På de forskellige hold har følgende projekter og specialer været brugt:

PROJEKTER

1. „Dynamisk systemteori“: 2 x, Thorkild Skjelborg

Formålet har været at belyse en kvantificerbar diagramteknik, der er meget anvendt ved formuleringen af matematiske modeller ud fra en begrebsmodel for et forelagt system. Arbejdet har bestået i en gennemgang af nogle simple eksempler på anvendelse af teknikken.

Materiale: begyndernoter fra RUC.

2. „Aldersfordelingsprognose“: 1 HF+2 HF+3 a+3 b, Svend Bichel

Som sidste år forsøgte en aldersfremskrivning af en befolkningsgruppe (Fur) på grundlag af bogen „Prognose-Alder-Behov“ samt diverse tabeller.

3. „Aldersfordelingsprognoser“: 3 xy, Ebbe Kühle

Formålet med projektet: At gennemarbejde et eksempel på praktisk anvendelse af EDB (Matematisk model, Basic-program etc.) samt drøfte problemer og muligheder ved anvendelse af prognoser som planlægningsgrundlag.

Materiale: Dansk Center Planlægning: Prognose-Alder-Behov.

4. „Omlægning af nogle daglige rutiner på et dagblad“: 2 zu, Finn Nygaard.

Omlægning af nogle daglige rutiner fra annonce- og bladsalgafdeling, idet problemerne forenkles så meget, at kørsel kan foregå på skolens edb-anlæg.

Arbejdsgang: Problemformulering, systembeskrivelse, databeskrivelse, rute-diagrammer, program, testkørsel.

5. „Omlægning af nogle daglige rutiner på et dagblad“: 2 abcz og 2 y, Jørgen Frydenlund.

Klasserne blev inddelt i mindre grupper som skulle konstruere et system til administration af arbejdsgangen på et større dagblad ved hjælp af edb.

Efter projektets gennemførelse har eleverne været på ekskursion til Jyllands Posten som er i færd med en omlægning af visse arbejdsrutiner til kørsel over LEC's (landbrugets edb-central) store anlæg. Dette blev også besøgt under ekskursionen, således at eleverne fik mulighed for at se resultaterne af deres arbejde i relation til et realistisk kørende system.

Projektet har været vanskeligt for en del elever på den måde, at oplægget var meget løst, således at de selv har måttet formulere arbejdsgang og løsningsmetoder.

SPECIALER

1. „Eksempel på datalogisk problemløsning ved simulering“. 2 x, Thorkild Skjelborg.

Som eksempel har vi valgt at lave et program, der – under passende simplifikationer – simulerer trafikken i et vejkryds. Arbejdet har bestået i opstilling af model, algoritmisering af denne, opstilling af en stokastisk model for tilkørsel til krydset, programmering og kørsel af modellen, samt analyse af resultaterne.

Materiale: indledende noter fra RUC.

2. „Bakterievækstkurver“. 1 HF+2 HF+3 a+3 b. Svend Bichel.

Der udarbejdes et program til udregning af tilvæksten af bakterieceller, som tegnes op i kurver. Programmet kan anvendes dels til at vise forholdene i en forsøgskultur, dels til at vise ændrede livsbetingelsers betydning for en population.

3. Der er arbejdet med følgende 4 specialer i 3 xy: Ebbe Kühle.

1. Indlæring af programmeringssproget Algol (HP-Algol manual)
2. Udarbejdelse af stjernemodellberegningsprogram i samarbejde med fysik (Skjelborg).
3. Udarbejdelse af program til behandling af data fra en spørgeskemaundersøgelse i samarbejde med historie (adj. Jens Frese).
4. Udarbejdelse af program til trekantberegning (Kristensen og Rindung bd. 1).

4. „Datamatens materiel og virkemåde“. 2 zu. Finn Nygaard.

Der er behandlet portkredse, sammenkobling af portkredse til aritmetisk regneenhed, aktive og passive registre; opbygning af centralenheden blev kun kort omtalt (jvf. fagbeskrivelsen fra datalære II, pkt. 5).

I tilknytning til ovennævnte har vi berørt Boole'sk algebra.

5. „Programmeringssprog“: 2 abcz og 2 y, Jørgen Frydenlund.

Holdene har valgt mellem programmeringssprogene HP-algol og Fortran IV læst efter henholdsvis den til vores anlæg hørende manual, og P. Gjerløv: Problemløsning og Fortran programmering.

Forsøget med datalære II i næste skoleår vil foregå efter følgende retningslinier:

Datalære II får 2 ugentlige timer.

Datalære II forudsætter Datalære I.

Faget tilbydes 2 HF'er, der i 1 HF har taget datalære I som tilvalg, der tillægges 4 point.

Datalære II tilbydes de 3 g'ere, der i 2 g har haft datalære I, og faget er valgfrit med fransk eller religion for matematikere og valgfrit med religion for de sproglige. (Helt det samme, som nu gælder for datalære I).

Der afholdes mundtlig eksamen, tre eksaminationer i timen og forberedelse med alle hjælpemidler.

FAGBESKRIVELSE

Emner:

1. Datastrukturer: Køer, stakke og træer.
2. Maskinprogrammering: Adressering, maskininstruktionens opbygning, registre.
3. Dataprocesser: Intern og extern sortering, fletning, filorganisation. (Disse 3 emner tænkes læst efter egne noter, baseret på GL's auto-forelæsningskursus og de noter, der foreligger der).

4. Operativsystemer: de to hovedoperativsystemer på eget anlæg gennemarbejdes efter manualer og egne noter.
5. Datamaskiner: portkredse, eks. på ciffer tekniske netværk (logiske kredse, halv- og heladder), mikroprogrammering. (Dette tænkes i det væsentlige læst efter – og på et niveau som – „Bogen om EDB“, Politiken, kapitlet „datamaskiner“ af professor Per Gert Jensen).
6. Algol eller Fortran: et af sprogene tænkes gennemarbejdet efter manual til anlægget og egne noter, således at eleverne bliver i stand til at programmere simple algoritmer i det valgte sprog og køre disse under anvendelse af operativsystemet.
7. Projekter: i den udstrækning det bliver muligt at nå det, arbejdes med små projekter – eks.: „operationsanalyse“ (Bogen om edb), anvendelse indenfor numeriske metoder, sproganalyser, etc. efter valg. Det er her tanken, at de „miniprojekter“ der benyttes af professor H. B. Hansen i begynderundervisningen på RUC, evt. kan benyttes. Et samarbejde herom vil blive startet.

Formålet med datalære II er at give den interesserede elev mulighed for nogen fordybning i emner, der i datalære I blot berøres på det orienterende plan, og som er af fundamental betydning i et evt. studium.

Russisk på Skive Gymnasium

I sommeren 74 er det tre år siden russisk blev indført her som alternativ til fransk. Ved ansøgning om optagelse på Gymnasiet skal samtlige elever, matematikere såvel som sproglige, vælge mellem fagene fransk og russisk.

Faget russisk har for tiden én klasse pr. årgang. Lidt statistik over de tre første årgange:

1 g:	7 elever:	5 mat. +	2 sprogl.:	2 piger +	5 drenge
2 g:	10 elever:	3 mat. +	7 sprogl.:	7 piger +	3 drenge
3 g:	9 elever:	6 mat. +	3 sprogl.:	3 piger +	6 drenge

Ialt: 26 elever: 14 mat. + 12 sprogl.: 12 piger + 14 drenge

At dømme ud fra dette materiale forekommer fordelingen m.h.t. elevernes køn og faglige linje over de tre år at være temmelig ligelig. Også elevtallet forekommer pædagogisk næsten ideelt.

Et spørgsmål som ofte ligger og lurser lige under overfladen er om „det nu ikke er folk med særlige politiske (kommunistisk-venstreorienterede) holdninger der vælger russisk“. Hvis man på en eller anden måde giver sig af med faget russisk – det være sig som lærer, som elev eller på anden vis – er det et spørgsmål man næppe kan undgå at støde på i en eller anden afskygning. Uden at bygge på nogen særlig statistik, men udelukkende på basis af snak med eleverne, tror jeg man må mene dette spøgelse i jorden. Kun i to tilfælde ud af 26 er jeg stødt på et snævert politisk motiv. Et langt mere fremtrædende motiv forekommer mig at være en gevaldig nysgerrighed efter at snuse til noget meget fremmedartet. Nogle elever har en forestilling om at russisk vil finde stigende anvendelse i takt med Sovjetunionens tekniske og kulturelle ekspansion. Nogle synes at sproget i sig selv virker spændende. Men i almindelighed gør man sig nok temmelig vage forestillinger om fagets muligheder.

Uanset elevernes personlige motiver findes der en række rimelige grunde til at give sig af med russisk her i landet, til ligesom

at ophobe en vis national fond af viden om russiske/sovjetiske forhold, for at udtrykke det lidt pompøst:

1. Sovjetunionens verdenspolitiske betydning er indiskutabel, også i forhold til Danmark.
2. Sovjetunionen ekspanderer i disse år meget kraftigt på det teknisk-videnskabelige felt; der offentliggøres således et forbløffende stort antal videnskabelige afhandlinger og artikler.
3. Samhandelen mellem Danmark og Sovjetunionen udvides til stadighed.
4. Det russiske sprog er i dag et verdenssprog, et af de fem der benyttes officielt i FN.

Man har måttet erkende at Sovjetunionen er et lande det ikke er til at komme udenom. Der eksisterer mellem Danmark og Sovjetunionen en officiel kulturaftale, som bl. a. tager sig af forsker- og studenterudveksling, af udveksling af viden om de respektive samfund, deres historie og litteratur.

Ca. halvdelen af landets gymnasier har allerede russisk. Med kun godt ti år på bagen er det et ret nyt fag, som er under fortsat opbygning. Det er først i de allerseneste par år at man er blevet blot nogenlunde dækket ind med egnede tekstsamlinger til undervisningen i 2 og 3 g. Tidligere har de enkelte lærere selv måttet finde frem til brugbare tekster og forudbehandle dem.

Formålparagraffen for russiskundervisningen i gymnasiet ligger temmelig nøje den der gælder for faget fransk. Dog er det pensum man skal lære i russisk mindre, idet man har taget højde for at det som sprog betragtet ligger dansk noget fjernere end fransk gør, omend afstanden nok er mindre end folk i almindelighed forestiller sig.

Formålparagraffen lyder: „Formålet er at lære eleverne at læse og forstå nutidige russiske tekster, der ikke rummer særlige vanskeligheder, at forstå talt russisk og udtrykke sig mundtligt i enkle sætninger. Der lægges vægt på grammatisk forståelse og god udtale“. I *Vejledning og retningslinier for undervisningen i gymnasiet* siges det endvidere at „Det er væsentligt i hele undervisningsforløbet at inddrage samtale om sovjetiske samfundsforhold og sovjetisk dagligliv, om landets geografi, historie og kulturhistorie. Det gøres allerede fra begyndertrinnet, idet teksternes stednavne, personnavne, navne på bygninger, institutioner osv. giver rig anledning til at tale om aktuelle og kulturhistoriske

emner. Aktuelle begivenheder kan særlig belyses ved læsning af korte avisartikler. Det er af betydning at bruge hele det materiale af kort, billeder, reproduktioner og lignende, som kan belyse stoffet.“

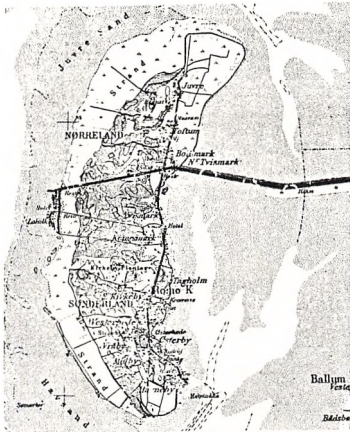
Som et meget konkretiserende indslag i beskæftigelsen med russisk var en gruppe elever på 1 uges ekskursion til Leningrad og Moskva i påsken. Efter på en lang række, især bittesmå punkter at have beskæftiget sig med russisk kultur i videste betydning, er det særdeles spændende ligesom at opleve tingene på sin egen krop, så at sige. Hvor kortvarigt opholdet end var, er jeg imidlertid ikke i tvivl om at det betød en lille udvidelse af den dansk-sovjetiske berøringsflade, en lille forøgelse af indsigten i nogle af det sovjetiske samfunds mange facetter – og netop kendskabet til verdens anden supermagt er mindst talt ikke imponerende stort i Danmark, selv i dag.

Ganske kort om det russiske sprog og dets placering i verden. Russisk er et slavisk sprog. Det er nært beslægtet med ukrainsk og hviderussisk, foruden med polsk, tjekkisk, bulgarsk og serbo-kroatisk (Jugoslavien). Alfabetet består af 33 bogstaver. Det har sine rødder i det græske alfabet. Mere end 50 forskellige sprog skrives med det russiske alfabet, dog i mange tilfælde forsynet med specielle tegn. Russisk er modersmål for ca. 130 millioner mennesker, men beherskes desuden af de mange ikke-russiske nationaliteter i Sovjetunionen ved siden af deres eget modersmål. I årene efter Den Anden Verdenskrig har russisk vundet større udbredelse og er nu undervisningsfag i skoler og ved universiteter i mange lande. Adskillige tusinde studenter fra udviklingslandene får deres uddannelse i Sovjetunionen og er således med til at bringe det russiskesprog ud til andre dele af verden.

Hvad kan man bruge russisk til sidenhen, efter studentereksamen? Helt kontant kan man fx. blive korrespondent, tolk, lærer, foruden at man kan få glæde af det som støttedisciplin i forbindelse med en række fag som historie og de matematisk-naturvidenskabelige fag; der er også de videnskabelige biblioteker. Endelig kan det selvfølgelig være nyttigt for en som ganske gerne turist, og ikke kun i Sovjetunionen.

Jon Lindhardtzen

Rømø rapporten

Indledning

I ugen fra mandag den 8. oktober til fredag den 12. oktober 1973 deltog 16 elever fra 2 b og en lærer, adj. Kirsten Zacho, i et lejrskoleophold på vandrerhjemmet, Poppelgården, Mølby, Rømø.

Turens formål var tresidet:

1. Fagligt ønskede vi at lave en „pseudo-sociologisk“ undersøgelse af et ø-samfund. Pseudo fordi vi ikke var i besiddelse af sociologisk viden blandt andet i spørgeteknik og behandling af indsamlede data, men på trods af disse mangler ville vi alligevel kaste os ud i interviews med ø-samfundets beboere, fordi vi mente der var spændende oplysninger at hente. Derved ville vi få indsigt i et minidanmark med problemer, der lignede vore egne, men var mere overskuelige på grund af øens ringe størrelse. På forberedelsesstadiet fandt vi ud af at der var følgende problemstillinger, der skulle udforskes nærmere.

- a) Rømøs geografi
- b) Rømøs religion, kultur, lokal historie
- c) Aktuelle sociale problemer (ungdom, fritid, uddannelse)
- d) Erhverv, egnsudvikling, landbrug
- e) Kommunalpolitik, storkommunen.

Vi grovopdelte emnerne og tildelte dem en dag hver. Se vedlagte programskitse. Ved henvendelse blandt andet til Sønderjyllands erhvervsråd og en

lokal boghandler fik vi en fornuftig bogliste opstillet. Biblioteksgruppen sørgede for lån på Skive kommunebibliotek og vi købte kort og bøger om lokale forhold. Vi fik lavet en slags „grundbog“ med program, vejledende spørgsmål til interviews, og en artikel fra Bygd om Rømøs geografi. På forberedelsesstadiet brugte vi ca. 14 dage dvs. 6 historietimer, som gik fra den normale undervisning.

2. Turens andet formål var udelukkende socialt, at forbedre klassens forhold. Det var nok en svaghed, at ikke alle klassens medlemmer var med, da vi var i Paris med 2 y.

3. For det tredje skulle dette internatophold fungere som et forsøg med et alternativ til udenlandsrejserne, således at erfaringerne kunne bruges i diskussionen om udenlandsrejsernes henholdsvis afskaffelse eller opretholdelse. Rapporten vil blive afsluttet med en vurdering af om formålene er blevet opfyldt.

Det følgende er et nedkog af vore undersøgelser:

Rømøs geografi er yderst særpræget på grund af øens beliggenhed i vadehavet vest for Skærbæk. På vej derover ad den snorlige dæmning lægger man mærke til hvor fladt og forblæst landskabet er. Rømø-boerne forsøger flittigt at forøge øens areal ved at anlægge slikgårde vinkelret på dæmningen, hvor vadehavets bundfald kan aflejres efterhånden og dermed være fundamentet for nye græsgange til kvæg.

Rømø er i virkeligheden en gammel klit, hvis kerne i dag er blevet til en lyngebvokset hede, visse steder beplantet med fyr. Det vil sige naturligt findes ingen sten, end ikke små rullesten. Hvis man alligevel skulle støde tæen mod en sten, er den en tilflytter. Resten er strand og havsand – og hvilken strand! Uendelig bred og flad, berømt ved Lakolk, det gamle badhotel, hvortil man tidligere kom ad en gammel skinnevej efter at være blevet færget over fra Ballum sluse på fastlandet. At Rømøs strand er stærkt varierende i bredde stiftede vi selv et vådt bekendtskab med, da vi i vor uendelige naivitet troede, at vi kunne gå fra Juvre i nord, langs stranden til Lakolk og derfra hjem til Mølby og vandrerhjemmet. Vi havde blot glemt at tænke på tidevandet og den stride vestenstorm. Som andre dyngvåde får sprang vi over vandløb, fra tue til tue, og mange følte vistnok de blev reddet af en gammel søulk på knallert, der venligst fortalte os, at det var galmandsværk at tro, at man i storm kunne gå til Lakolk. Vi måtte vende om, og som dyngvåde får stod vi op i en lang række i midtergangen i bussen: vi var for gennemblødt til at sidde på Bundesens sæder. Der druknede forøvrigt nogle får i marsken den dag, rigtige får! Det var en lærerig oplevelse, som altvang alle stor respekt for marsken, vandløbene, havet og naturens kræfter.

Gennem besøg på Kommandørgården (Nationalmuscens afdeling på Rømø) og Sct. Clemens kirke samt et interview med præsten, stiftede vi bekendtskab med øens forhistorie og kultur. Rømø har en rig fortid. Øens mænd tog i 1700-tallet ud som skipperne på hollandske og frisiske hvalfangerbåde. De hjembragte mange penge, der gik til finansiering af de imponerende gamle afhvalmede stråtede gårde, som stadig pynter i landskabet. Den hollandske påvirkning i boligindretning fik vi et udmærket indtryk af ved at se rum-

mene i Kommandørgården, især de blå kakler viste klart påvirkningen. At rømøboerne var velhavende dengang, kunne ses på indholdet i de smukke indbyggede vitriner. At de også var rige på børn, kunne ses på de næsten prangende ligsten, som hvalfangerskipperne havde sat over sig selv, samt én til to koner og op til femten børn, alle afbildet i hel figur på rad og række.

Med de historiske rødder i orden gik vi de følgende dage i gang med at undersøge det nutidige Rømø. Bevæbnet med spørgsmål og båndoptager interviewede vi samtlige statuslag.

Rømøs hovederhverv er turismen. Hver sommer oversvømmes øen af tusinder, der dels lejer sommerhuse, dels blot er på gennemrejse fordi dæmningen giver let og hurtig mulighed for at komme til den vidunderlige strand. Om sommeren forsvinder øens ca. 1000 indbyggere helt i turiststrømmen, hvoraf størstedelen kommer fra Vesttyskland. Gennem samtaler med mennesker på turistkontoret og 2 repræsentanter i kommunalbestyrelsen i Skærbæk storkommune, som Rømø nu hører ind under, erfarede vi at der fra kommunal side lægges planer for at styre hovederhvervets udvikling. Kommunen har ladet udarbejde dispositionsplaner for udviklingen af sommerhusområderne for at undgå at de en dag vågner op og ser stranden ved Lakolk bebygget med skyskraber-hoteller a la Costa del Sol. De gav udtryk for, at de var tilfredse med planen, der klart tilkendegav hvilke områder der skulle fredes, og hvordan sommerhusene skulle bygges for at falde ind i det lyngdækkede landskab. På grund af den altdominerende turisme havde Rømø været den første kommune i Danmark til at lave en sådan dispositionsplan.

Det fremgik tydeligt at beboerne har et ambivalent forhold til turismen, som er steget enormt efter dæmningen kom i 1948. De gamle vi talte med

gav ofte udtryk for at de ønskede at dæmningen ikke var der, de unge var mere positive. Gennem et besøg på skolen blev det klart, at dæmningen også betød at clever kunne modtage undervisning efter 7. klasse. De gik i Skærbæk på realskole eller i Ribe på gymnasium. Der er ingen ungdomsklubber på øen. badminton dyrkes f. eks. i skolens gymnastiksal; derudover er de unge henvist til naturens glæder eller til fastlandet. Det blev klart at der er en afvandring af ungdom fra øen, at Rømø lider under de samme ø-problemer som andre danske småøer, omend i formindsket styrke på grund af dæmningen.

I Bygd nr. 1, 1970 fremgår det, at aldersgruppen 15-24 år udgør 12 % af det samlede indbyggerantal, til sammenligning med aldersgruppen 0-14 år, der udgør 30 %. Hvis man sammenligner med tal fra andre øer uden fast forbindelse med fastlandet, f. eks. Manø, er tallet for de 15-24 årige højere for Rømøs vedkommende, hvilket må forklares med at de unge bor hjemme og rejser hver dag til deres uddannelsessteder.

Hvad gør man ved ø-problematikken? Der har været gjort forsøg på at skabe alternative erhverv. Sønderjyllands erhvervsråd i samarbejde med egnsudviklingen planlagde en fiskerihavn i Havneby på Rømøs sydspids. Der er startet en filetfabrik, som fungerer mest om sommeren, samt et lystbådeskibsværft. Men den planlagte fiskerihavn, „Rømøs svar på Esbjerg“, er det aldrig lykkedes at bygge op. I dag anvendes havnen mest til en spritrupe til Sild! Men der ligger også et par fiskekuttere. Spritruen skaber dog arbejde til nogle rømøboere, især kvindelig arbejdskraft. Vores konklusion er at turismen er det mest levedygtige erhverv på Rømø, og det er meget vanskeligt at sætte nye erhverv i gang. Således må Havneby som et egnsudviklingsprojekt ses som en fiasko. Landbruget har aldrig været og vil aldrig blive et erhverv med store indtjeningsmuligheder på grund af naturen og flyvesandet. Der er kun ganske få gårde der drives som professionelt landbrug.

For at man ikke skal tro at hele turen kun var arbejde, lange gåture i storm og regn, interviews og renskrivning af samme, var mange af os både på en slags diskotek/værtshus indtil flere gange, og spritruen til Sild blev også efterprøvet, efter sigende til stor tilfredshed hos de deltagende. Turen afsluttedes med et besøg i Ribe, dels til museerne og domkirken, og ikke mindst til tårnet, vist nok!!!

Vurdering af Rømø-turen

På baggrund af et spørgeskema udarbejdet og besvaret i klassen i april 1974 fremkom følgende vurdering.

Til bedømmelse anvendtes fire kategorier:

- 1) meget tilfredsstillende
- 2) tilfredsstillende
- 3) utilfredsstillende
- 4) andet

(i det følgende er tallet foran:) signatur for bedømmelseskategori).

Spørgsmål 1: Hvad mener du om turens placering i undervisningsforløbet?
- 1) 3, 2) 10, 3) 1.

Spørgsmål 2: Hvordan var forberedelserne hjemme? - 1) 1, 2) 7, 3) 6.

Spørgsmål 3: Hvordan var arbejdsområdet? - 1) 8, 2) 6.

Spørgsmål 4: Hvad mener du om det faglige udbytte af turen - 1) 1, 2) 10, 3) 2, 4) 1.

Spørgsmål 5: Sammenholdet i klassen: 1. før turen - 2) 1, 3) 12, 4) 1. - 2. på turen - 1) 7, 2) 6, 3) 1. - 3. efter turen - 2) 4, 3) 9.

Spørgsmål 6: Hvordan var stedet? - 1) 10, 2) 4.

Af undersøgelsen fremgår det, at det faglige udbytte har været jævnt tilfredsstillende, og at forventningerne til turen på dette område er opfyldt i acceptabel grad, hvorimod det af svarene på spørgsmål 5 tydeligt fremgår, at det sociale (klassens samarbejds- og integrationsproblemer) ikke i samme grad efter turen har vist sig forbedret. Klassen fungerede udmærket under turen, men i tiden derefter er vi igen stødt på de fornævnte problemer. I kommentarerne til spørgeskemaet fremgik det, at en lignende tur godt kan anbefales andre klasser som et alternativ til udenlandsrejserne, men at man ikke skal forvente at kunne løse dybere liggende konflikter.

Indtryk efter en rejse til Paris

Denne rapport bygger på et spørgeskema som 2 y 1973/74 besvarede ca. 3 mdr. efter en tur til Paris. Hermed følger uddrag af dette skema:

Uddrag af spørgeskema angående II y's tur til Paris

Udspurgte elever, 19:

	nej	ja	ved ikke
1. Fandt du anvendelse for dine sprogfærdigheder i:			
Fransk	0	19	0
Engelsk	0	19	0
Tysk	13	6	0
2. Kunne museumsbesøgene og andre turistbesøg undværes:	17	2	0
3. Skal gymnasiebesøgene i Paris fortsætte:	4	15	0
4. Knyttede du venskaber med franskmænd:	9	9	1
5. Betød turen noget for klassesammenholdet:	3	16	0
6. Lærte du nogen at kende på en anden måde:	3	15	1
7. Skal turen forberedes hjemmefra:	3	15	1
8. Hvad var godt i forberedelsen:			
Pariserkort		10	
Tekster om Paris på fransk		4	
Menumkort		10	
Museer		5	
Metro-system		11	
Program		7	
9. Mener du et program er nyttigt for turen:	5	14	0
10. Mener du der bør være flere tilbud hjemmefra:	12	5	2
11. Var de ting vi valgte som programpunkter relevante:	2	17	0
12. Var turen for dyr:	13	5	1
13. Er det vigtigt at spise et måltid med gruppen om dagen:	1	18	0
14. Følte du dig presset af gruppen til at rejse med:	13	6	0
15. Synes du disse skolerejser skal fortsætte:	1	18	0
16. Har din rejse betydet noget for din interesse for faget fransk:	9	9	1

De sidste år har man i 2 g haft mulighed for at arrangere skolerejser til udlandet i skoletiden med en lærer som leder. Man stiller fra skolens side visse krav:

- 1) Rejsen skal have et fagligt indhold
- 2) Rejsen skal finde sted ugen før efterårsferien
- 3) Rejsen betales af eleven selv
- 4) Eleverne skal dække lærerens rejseomkostninger
- 5) Rejsen kan ikke finde sted, blot tre elever ikke kan deltage

Når rejserne skal foretages i ugen før efterårsferien, er begrundelsen, at det

administrativt fra skolens side vil blive for kompliceret, hvis hver enkelt klasse kunne rejse frit på et hvilket som helst tidspunkt af året.

På baggrund af denne praksis begyndte 2 y i foråret 1973 at tale om en evt. fælles ekskursion. Man skal ikke tro, det er nogen let sag at få diskuteret og realiseret en sådan rejse. Endeløse debatter fyldte klasseforsamlingerne og undertiden også timerne; især når vi skulle diskutere pris, var vi omkredset af store bogstaver og nu og da af kraftige eder. Alt i alt var disse diskussioner vældig festlige, og vi tror det er sundt for en klasse på denne måde at få alle synspunkter frem. Først skulle rejsemålet indkredses. Vi havde flere forslag, London, Paris, Rom, Norge og endog Bornholm. De sidste tre blev efter en længere debat forkastet af mangel på fagligt formål. Tilbage var så London for de som kunne tænke sig at lære mere engelsk, og som måske var lidt bange for, at de ikke skulle kunne klare sig på fransk, og Paris for de, som gerne ville ned og se noget af alt det som 3 g havde fortalt om. Det endelige valg faldt på Paris efter en demokratisk afstemning.

Næste punkt var nu at arrangere turen. Nu opstod igen mange emner til fælles diskussion, bl. a. rejseform, hotelstandard, hel-/halvpension og pris. Som før nævnt oplevede vi her fantastiske diskussioner, hvor vi ikke mindes nogle passive og sløve elever, som vi ser dem nu. Nogle ønskede at rejse med fly, fordi de ikke gad at sidde i et tog 24 timer, andre ønskede netop tog, fordi de så noget positivt i det klassesammenhold, som kunne opstå under den lange rejse. En afstemning afgjorde, at vi rejste med tog. Spørgeskemaet viste senere, at de fleste efter denne oplevelse ville foretrække at rejse med fly.

Flere elever gik nu i gang med at indhente tilbud fra rejsebureauer – der var ligefrem kamp om hvem der kunne finde det bedste tilbud til de billigste penge. Vi var i kontakt med FDM, DIS, Tjæreborg, Spies, Falkerejsen og Skive Rejsebureau. Vi brugte for lang tid på dette. Som tiden gik blev tilbudene dyrere og dyrere. Umiddelbart efter sommerferien skrev vi kontrakt med Skive Rejsebureau om en 8 dages pariseretur til kr. 585,- med halvpension. I hele perioden havde deltagerantallet varieret fra den ene dag til den anden. Gik prisen ti kroner op, var der pludselig to-tre som meldte fra, men resultatet blev dog at alle 23 i 2 y besluttede sig til at rejse med, selv de tre som havde russisk.

Planlægningen af rejsen kom i stand udelukkende på 2 y's eget initiativ, hvilket viste sig at være af stor betydning for hver enkelts ansvarsfølelse overfor turens hele forløb. Det er dog praktisk at vælge et par stykker som vil fungere som kontaktmænd til rejsebureauet. Det er vigtigt at bestille rejsen så tidligt som overhovedet muligt! Gruppepresset vil altid være tilstede i en klasse. Det økonomiske problem er for flere elever det alt afgørende; er prisen høj fra starten er de tilbøjelige til at „slå bak“ selvom prisen falder. For klassesammenholdets skyld må man være indstillet på at acceptere det billigste rejsetilbud, og dermed acceptere den dermed følgende standard.

Formålet med turen skulle være at opleve Paris og få et samvær med klassekammeraterne uden for skolen. Målet skulle desuden være at praktisere fransk talefærdighed mest muligt. Tidligere rejser havde vist sig at have haft

den svaghed, at eleverne i for høj grad følte sig som turister og ikke fik nogen direkte kontakt til jævnaldrende franskmænd, dermed også en begrænset anvendelse af deres sprogfærdigheder i fransk. Vi kontaktede derfor et fransk gymnasium, „Lycee Condorcet“, som lå tæt ved vort hotel.

Allerede på banegården ved ankomsten blev vi modtaget af elever fra den klasse vi skulle følge mandag og tirsdag formiddag. Dette skolebesøg gjorde vi obligatorisk for alle elever som dog kunne vælge hvilke fag de ville følge efter faginteresser, f. eks. fransk, historic, geografi, engelsk, tysk, matematik, fysik, biologi og filosofi. I løbet af disse dage udvikledes en kontakt og i mange tilfælde et kammeratskab med franskmændene, som vi alle fik stor glæde af hele ugen. Franskmændene fungerede som guider både dag og nat, og flere elever oplevede at blive inviteret i franske hjem. Det var et chok for de danske, forvante elever at se forholdene på et fransk gymnasium, der var ubeskrivelig dårlige: Bygget oprindeligt som kloster med tilhørende kirke, på Napoleons tid, havde fungeret som hospital og nu tilsyneladende uden forbedringer var ramme om studenternes dagligdag. Klasseværelserne var praktisk talt uden inventar, væggene var rå og umalede, belysning i form af en ledning med en pære, tavlerne ca. 60 år gamle og enhver form for AV-materiale var naturligvis ukendt; idrætsfaciliteterne bestod i en lukket asfalteret gård, med plads til to volleyball-baner. Gymnastiksalen var møgbeskidt og næsten uden inventar. Alligevel fik vi en volleyball-match i det fri samt en fest i gymnastiksalen. Franskmændene gav alligevel udtryk for tilfredshed med deres skole. Vi fik arrangeret en times diskussion med en fransk engelsklærer om fællesmarkedsspørgsmål, og fredag eftermiddag (efter at vi havde dannet os et indtryk af Paris og franskmændene) havde vi en fælles diskussion om danske contra franske forhold. Denne eftermiddag forløb vel – med en livlig debat – på engelsk! Det har været et problem at skabe denne kontakt uden at lave rejser på indkvarteringsbasis, med deraf følgende frihedsrestriktioner for danskerne. Vores forsynes at tilfredsstille begge behov.

For turistbesøgene havde vi hjemmefra planlagt et program, udarbejdet i grupper, som blev sendt til forældrene inden afrejsen. Det viste sig, at vi ikke kunne overholde dette, hvad angår tidspunkter, men alligevel nåede langt de fleste at se de i programmet omtalte seværdigheder (i grupper eller individuelt). Her var det af stor betydning at gruppen hver aften ved fællesspisningen kunne planlægge næste dags aktiviteter og give hinanden gode ideer.

Spørgeskemaet viste, at nogle havde fået lyst til igen at rejse til Paris (som iøvrigt blev opfattet meget forskelligt – lige fra møgbeskidt til pragtfuld), at andre havde fået mod på at rejse på egen hånd. Vi blev konfronteret med flere vanskelige situationer, f. eks. problemer med reservationer til togrejsen (som rejsebureauet havde glemt at foretage), vanskelige og gnavne toldere, som var ved at gøre gruppen én person mindre, en meget ubehagelig hotelmutter og et hotel som kan beskrives således: En enorm brandfælde, værelser hvor dørene ikke kunne lukkes, vinduer uden ruder, senge uden ben, visse etager uden toilet og bad, kun to værelser med brusebad, tre mand i en grand lit (1½ mands seng) – vi besluttede at flytte efter at vi alle var blevet gjort

opmærksomme på de økonomiske konsekvenser. Efter store anstrengelser fandt vi et hyggeligt hotel i en sjov gade – til rimelige penge. Af spørgeskemaet fremgik det, at vi ville være tilfredse med håndvask på værelserne, douche og toilet på gangene og to mand i en grand lit. Det viste sig gang på gang at klassen kunne fungere sammen. De fleste mente da også senere, at turen var af stor betydning; „man lærte hinanden at kende i andre roller“ og „så på hinanden med andre øjne“.

Generelt kan man betegne 2 y's parisertur som vellykket. I gennemsnit havde turen kostet hver mand 1060 kr., hvilket 70 % fandt rimeligt, sammenholdt med udbyttet af turen. Alle, med undtagelse af én, mener at denne form for skolerejser skal fortsætte i fremtiden.

Turen går til Skive Gymnasium

- rejsetips fra to indfødte

Skolens geografi:

Gymnasiet ligger på Egerisvej og er først i begyndelsen af dette skoleår (73–74) begyndt at ligne den projekterede plan, som også i år er aftrykt i dette hæfte side 104–105. Fordi der stadig er uoverensstemmelser mellem skolen og planen, og fordi der er forbundet nogle praktiske problemer med visse af rummene på skolen, vil vi lave en lille rundvisning.

Hovedindgangen er angivet med den fede pil, der er længst til højre på planen, og fører ind til forhallen, hvorfra der både er indgang til det, der i daglig tale hedder festsalen (på planen mødesal), nedgang til kælderen og udgange til de forskellige klasseværelsesafdelinger.

I *kælderen* er der garderobe, toiletter og cykelstald. I sidstnævnte kan dog også motordrevne tohjulede anbringes, men kun hvis motoren slås fra før indkørsel og ikke slås til før man er helt ude! (brandfare – forgiftning).

Der, hvor der på grundplanen står *administration*, har følgende personer/instanser til huse: rektor Jens Lund, HF- og erhvervsvejleder Jens Frese, administrativ inspektør Thorkild Skjelborg, sekretariat. Elevstyrets lokale ligger på 1. sal.

Lige inden for hovedindgangen til højre hænger tre *opslags-tavler*. Allerede den første dag bør du orientere dig her, hvor alle meddelelser ophænges.

Biblioteksgangen er skolens bibliotek, som omfatter tidsskrift-hylder. Rundgangen fungerer samtidig som læsesal, og derfor er spisning og „al støjende adfærd“ bandlyst.

Du vil sikkert undre dig, når du den første skoledag opdager, at du er kommet i en *vandreklasse* og faktisk må bruge hvert frikvarter til at løbe fra det ene klasselokale til det andet. Men

sådan har alle klasser det. Klasseværelserne tilhører nemlig ikke de enkelte klasser, men de enkelte fag. Dette kan forekomme meget upraktisk, men fungerer egentlig godt. Hver faggruppe har nemlig sit eget depot med alle de nødvendige bøger og materialer ved siden af selve klasselokalet.

Hvis du synes, at det er svært at finde rundt på skolen, kan du sikkert forestille dig de problemer, der var, da planen over skolen slet ikke passede. De første dage rendte man forvirret rundt og ledte efter de bygninger, lokaler, gårde og rum, som slet ikke fandtes. Så nu er det altså let at finde rundt (at du bare ved det)!!

Rejseveje og billetpriser:

Når du begynder rejsen gennem gymnasiet, har du allerede passeret den første korsvej, hvor du måtte vælge mellem sproglig og matematisk linie. I slutningen af 1 g står du ved den næste, nu er det blot ikke linie- men *grenvalget*, det drejer sig om.

Skive Gymnasium har hidtil kun haft én sproglig (nysproglig) og én matematisk (matematisk-fysisk) gren; i foråret 74 var ombygningen af skolen imidlertid nået så vidt, at de fysiske barrierer ved en grendeling var, om ikke nedbrudt, så dog overskuelige. Efter et rundspørge blandt 1 g'erne ansøgte skolen om tilladelse til at oprette to nye matematiske grene (naturfaglig og samfundsfaglig) og én sproglig gren (samfundsfaglig). For at en gren kan oprettes, skal der melde sig mindst 10 interesserede elever, og det var kun tilfældet for den naturfaglige grens vedkommende.

Den manglende interesse i år for de øvrige grene betyder ikke, at de ikke vil kunne oprettes til næste år. Hvis der er stor interesse for andre grene end de allerede bestående, vil spørgsmålet blive taget op igen og en ny ansøgning indsendt. Men her gælder det om at være aktiv og i god tid inden ansøgningsfristen (den 1. marts) undersøge de enkelte grenes indhold; Arbejdsdirektoratet udgiver hvert år bogen „Grenvalget i gymnasiet“, som uddeles til alle 1 g'ere, hvori du kan finde en omtale af samtlige grene og disses fagfordeling.

Foruden *eksamens-* og *årskaraktererne* gives der *standpunktskarakterer* én gang i løbet af foråret. D.v.s. at du som nyankommen ikke får dit standpunkt udtrykt i tal før tidligst i februar.

I stedet bliver du eller rettere dit faglige arbejde og udbytte løbende „evalueret“.

Evaluering skal ses i forbindelse med bestemmelserne om elevernes *medbestemmelsesret/pligt* ved undervisningens planlægning. Allerede fra den første undervisningstimes begyndelse bør du kende „§ 25“, der lyder således:

„Ved begyndelsen af undervisningen skal læreren enten sammen med eleverne udarbejde en plan for arbejdet i efterårshalvåret eller gøre eleverne bekendt med en sådan plan. For de senere faser i undervisningen gælder, at læreren og eleverne i fællesskab planlægger arbejdet. Læreren og eleverne drøfter regelmæssigt undervisningen.“

Formelt synes de muligheder for tilrettelægning af undervisningen, der hermed åbner sig, besnærende, men reelt viser der sig enorme problemer. Først og fremmest fordi læreren (naturligvis) har en meget større indsigt i faget og et overblik, som eleven oftest mangler.

Desuden fordi læreren stadig har ansvaret for, at pensabestemmelserne overholdes, og det giver selvfølgelig ham/hende en vis magt. Men igen gælder det, at der for den *aktive* elev er store muligheder for at få indflydelse på undervisningens forløb!

Evaluering kan nærmest oversættes med vurdering. Det, der skal vurderes/evalueres, er udbyttet af undervisningen og ens eget arbejde med stoffet, og evalueringen kan foregå på forskellige måder alt afhængig af fag og emne. Har man f. eks. i tysk gennemgået hankønsordenes *n*-bøjning, kan gennemgangen afsluttes med en prøve, som eleven selv retter. Af prøven kan man se, om ens tilegnelse af stoffet har været tilfredsstillende, og desuden får man en basis for at diskutere effektiviteten af de metoder, man har brugt, med læreren og kammeraterne. Havde emnet været mindre konkret kunne evalueringen have foregået ved samtaler på klassen.

Bestemmelsen om evaluering har kun fungeret i et år, og det er derfor endnu for tidligt at udtale sig kategorisk om dens anvendelighed.

Man bestemmer selv om man vil oprykkes i næste klasse; hvis ens standpunkt er usikkert kan lærerrådet efter indgående drøftelser fraråde oprykningen, men man er ikke forpligtet til at følge dette råd. Som noget nyt kan man blive re-eksamineret i

de fag, som afsluttes efter 1 eller 2 g. Om re-eksamination gælder følgende bestemmelser.

I fag, hvori der afholdes afsluttende prøve efter 1. eller 2. g, kan en elev efter anmodning aflægge ny prøve i faget efter sommerferien, når eleven som årskarakter har fået 5 eller derover og som eksamenskarakter 00 eller 03.

I de samme fag kan en elev, hvis prøven i et sådant fag bortfalder, og årskarakteren derfor skal overføres som eksamenskarakter, efter anmodning aflægge prøve i faget efter sommerferien, når eleven som årskarakter har fået 00 eller 03. Antallet af prøver ved udgangen af 3. g vil blive skåret tilsvarende ned.

Tilmelding til re-eksamination skal ske inden 1. juli.

For at bestå studentereksamen – og her er vi nået til den egentlige billetpris – skal dine karakterer kunne opfylde 13-reglen, d.v.s. „at summen af samtlige karakterer er mindst 5,5 gange karakterernes antal, og at summen af de to laveste karakterer plus gennemsnittet af de øvrige karakterer er mindst 13.“ Eksamen er kun bestået, hvis disse krav er opfyldt såvel for årskaraktererne som for eksamenskaraktererne.

Spise- og drikkevaner:

På skolen holder man frokostpause allerede kl. 11. I kantinen kan man købe kaffe, te, mælk, sodavand, yoghurt, madder, frugt, is og slik. Det er dog ikke nødvendigt at købe sin mad der for at få lov til at opholde sig i kantinen, man er altid velkommen „nede hos Kirsten“. Der blev ved begyndelsen af dette skoleår desuden oprettet en „filial“ af kantinen i vandgården ved klasseværelse nr. 1.

Ved fester og andre arrangementer er kantinen åben og så kan man foruden de allerede nævnte varer også købe øl – ved specielle lejligheder endda vin. Men det er *strengt forbudt* at medbringe spiritus på skolen – også selv om den ligger velforvaret i maven.

Indkøb og andre vink:

I begyndelsen af 1 g får du udleveret et ringbind til at opbevare de duplikater og notater i, som du skal bruge dagligt. Men pas godt på det, du får nemlig kun det ene i løbet af de 3 år! Desuden får du af klasselæreren udleveret det papir, du skal bruge. De fleste af de bøger, der er blevet anvendt i undervisningen,

kan du købe ved udgangen af skoleåret til skolens indkøbspris (ca. 10 % under prisen hos boghandleren).

Til skolen er knyttet en *psykolog* (fast træffetid hver mandag melle m10 og 11 i et lokale på skolen) og en *socialrådgiver* (træffes dagligt mellem 9 og 14 på handelsskolen lige over for gymnasiet). Her kan du få hjælp til alle former for personlige og psykiske problemer, både i forbindelse med skolegangen og i forholdet til samfundet uden for gymnasiet.

Forlystelser:

Når du starter på gymnasiet, er det meget vigtigt, at du lige fra begyndelsen såvel i timerne som på morgenforsamlingen og i det arbejde, der foregår overalt, følger *aktivt* med. Da jeg kom hertil var jeg af den opfattelse at *nu* var det i hvert fald sikkert, at jeg kun skulle lukke munden op, når jeg var *overbevist* om at mit svar var fuldstændig rigtigt, eller at det spørgsmål, jeg egentlig så gerne ville have svar på, var relevant for alle, henholdsvis i klassen og på skoleforsamlingen. Jeg fandt hurtigt ud af, at det eneste reelle, lærerne har at bedømme os på, er det vi *siger*. Det er ikke nok at sidde og vide, man er nødt til at sige noget frivilligt også. Ikke kun p.g.a. lærernes bedømmelse, men også fordi der ikke er noget mere søvndyssende end én lang dag, hvor man kun har siddet og „modtaget“ hele tiden; du skal „sende“ også. Den viden, du godt selv ved, at du har og egentlig føler har det fint alene i dit hovede, skal ud og formeres.

Men det er ikke bare i timerne, at man skal være med. Også festerne og de andre udenoms-arrangementer på skolen er det vigtigt, at du deltager i. Det er naturligvis frivilligt, om man vil komme til fester og hyggeaftener, men det *kan* betyde meget for en klasse at man også møder hinanden uden for timeplanen.

Billetsprisen til fester plejer at være 10 kr. og til hyggeaftener ca. 3 kr. Planlægning af fester, salg af billetter, engagement af orkestre og oprydning efter fester ordner vores udmærkede *festudvalg*. Det er et stort arbejde at medvirke i festudvalget (hvor alle kan være med), og jeg vil gerne herigennem på hele skolens vegne (tror jeg) bringe en *stor tak* til de 11 mennesker, der trofast sørger for gymnasiets forlystelsessyge elever (og lærere).

Det er dog ikke kun fester og hyggeaftener, der af og til får

os lidt ud af den daglige trummerum; fritimer og fællestimer har også stor betydning. *Fællestimer* foregår i festsalen, hvor hele skolen samles for at høre foredrag om forskellige aktuelle emner. Vi har bl. a. haft journalist Gunnar Jensen og forstander Westh til en fællestime vedrørende Bustrupelever, vi har haft Papa Bue til at underholde med sit orkester, vi har haft foredrag af dr. med. Torben Clausen om akupunktur og vi har haft besøg af elever fra Det frie Gymnasium og fra Avedøre forsøgsgymnasium til en debat om skoledemokrati. Fællestimer arrangeres af fællestimeudvalget, hvor alle interesserede kan deltage. Forslag til fællestimer afleveres til udvalget.

Meddelelser om *fritimer* eller evt. ændring af timer bliver hver morgen sat op på opslagstavlen ved hovedindgangen. Derfor kan man hver dag efter første time se store flokke af elever strømme hen mod opslagstavlen, hvor den lange hvide seddel hænger, og enten høre jubelskrig eller se bedrøvede ryst på hovedet – „nej ingenting i dag, kan I ikke sige mig hvornår jeg så skal få lavet fysikrapport?“

Fritimer forekommer når en lærer er syg, på kursus eller på ekskursion med en anden klasse. Skoledagen kan virke meget lang, hvis du f. eks. har to fritimer og så bare sætter dig hen og venter. Dette kan undgås, hvis du gør det til en vane altid at medbringe de skriftlige opgaver, I skal aflevere næste gang, og så i klassen snakker sammen om de problemer, de enkelte finder i opgaverne. Naturligvis ikke således at den færdige opgave bliver et gruppeprodukt, men på den måde at man selv får mere lyst til og mod på at gå i gang med opgaven hjemme.

Fritimer kan desuden udnyttes i hvilerummet på 1. sal. Der er fem madrasser, som alle har lov til at bruge. Hvis du i en fritime lægger dig til at sove, vil det være praktisk, om du allierer dig med en kammerat, så du ikke kommer til at „sove over“. Der ringes nemlig ikke ind til timerne, så du skal selv sørge for at indfinde dig ved det klasseværelse, hvor I skal være den følgende time. Dette lyder måske lidt besværdigt, men fungerer ret godt. Der er nemlig uden for hvert klasselokale borde og stole eller bænke, hvor man kan sidde til timen begynder. Du skal altid være ved klasselokalet ved timens begyndelse, og det er ingen undskyldning, hvis man f. eks. har været så optaget af at spille bordtennis i kælderens under biblioteksgangen, at man

fuldstændig har glemt tiden (bat og bolde skal du i øvrigt selv medbringe, hvis du vil udnytte bordtennisrummet).

Andre væsentlige bidrag til afbrydelse af den daglige gænge er ekskursioner og skolerejser. *Ekskursioner* kan foregå i næsten alle fag. F. eks. i latin, hvor en klasse har besøgt Ribe Domkirke og indsamlet latinske indskrifter, i religion, hvor en klasse har set på kalkmalerier i Spøttrup Herregård, og i biologi, hvor 3 g'erne hvert år drager til Vesterhavet og ser på fugle.

Skolerejser betales af eleverne selv, og de foregår i ugen før efterårsferien eller i ugen før påskeferien for de klasser, som gerne vil møde Paris i den bedste tid. Skolerejserne finder altså sted i skoletiden (i 2 g), og det står de enkelte klasser frit for, hvor rejsen skal gå hen, hvis de kan få en lærer overtalt til at tage med, og man sammen kan finde seværdigheder eller naturfænomener, som kan gøre rejsen målrettet. Se iøvrigt s. 81–89.

Foruden de allerede nævnte aktiviteter er der på skolen en filmklub, en skakklub, en fotoklub, et sangkor og mulighed for deltagelse i frivillig sport og studiekredse.

De politiske forhold:

Gymnasiets interne besluttende „organer“ er rektor og lærerråd. Nogle dage før et lærerrådsmøde ophænges dagsordenen på opslagstavlen i forhallen efter at være blevet oplæst på Morgenforsamlingen. Ved at henvende sig til lærerrådsformanden kan man både få lov til at deltage i mødet (medmindre der skal diskuteres enkelte elever; man har ved sådanne lejligheder forsøgsvis givet adgang for den elev, der skal stå for skud) og at stille forslag til dagsordenen.

Morgenforsamlingen er det eneste møde, hvortil alle – lærere + elever – har adgang på lige fod, til gengæld har den ingen besluttende myndighed. Morgenforsamling holdes fire dage af ugen i en halv time; den femte dag (i øjeblikket onsdag) lægges tiden til morgenforsamling sammen med spisefrikvarteret, og i den time, der herved opstår, holdes lærerrådsmøde og klasseforsamlinger. Om den historiske baggrund for morgenforsamlingen fortæller Jens Lund side 100.

Når man starter på en ny arbejdsplads, vil der uundgåeligt opstå spørgsmål og problemer i forbindelse med omstillingsprocessen. Nogle af spørgsmålene – og vi håber, at det er de fleste

– har vi forsøgt at besvare i ovenstående. Men da dette er én-vejs-kommunikation, vil du sikkert støde på problemfyldte forhold, som vi ikke har omtalt.

Hovedformålet med denne introduktion har imidlertid været at give dig et forhåndsindtryk af verdenen bag kulisserne, så du lige fra den første dag på gymnasiet vil kunne deltage aktivt i planlægningen af undervisningen, debatterne på morgenforsamlingen, udvalgsarbejdet (om DGS-udvalget se side 112) og udenomsaktiviteterne iøvrigt.

Vær forenede, opmærksomme, oprigtige og livlige! (Mao)

Ellen Riis, 2 a - Lone Sjølander, 3 a

Skoleforsamlingen

Den nuværende skoleforsamling, „morgenforsamling“, blev søsat uden fanfarer for ca. 4 år siden, da skolen havde eksisteret i knapt 2 år.

I 1968/69, det første år skolen eksisterede, havde vi forsøgt os med repræsentative elevråd valgt på forskellig vis. Vi havde prøvet at sammensætte rådet af klasserepræsentanter, vi havde prøvet listevalg, men resultatet forblev det samme: stor aktivitet og interesse op til og under valget, derefter stor mangel på aktivitet og på kommunikation mellem rådet og de øvrige på skolen.

I erkendelse heraf arrangerede vi i begyndelsen af skolens andet år, 1969/70, en debat-dag, hvor hele skolen brugte en dag på at lægge hovederne i blød i mindre og større grupper for at granske mulighederne for at finde frem til noget, der fungerede bedre end de hidtil sete elevråd.

Resultatet blev en kombination af elevråd og skoleforsamling. Elevrådet skulle vælges ved listevalg for 1 år ad gangen, skoleforsamling skulle holdes en gang om måneden. Tiden til skoleforsamlingen fik vi ved den pågældende dag i måneden at afkorte samtlige timer så meget, at der blev ca. 1 time, sidste time, til skoleforsamlingen.

Det viste sig dog hurtigt at være alt for lidt, og det blev derfor nødvendigt at fortsætte forsamlingen efter skoletid, d.v.s. flertallet udvandrede ved normal skoletids ophør, og et tappert mindretal blev siddende tilbage og hævdede, at nu var det hele blevet lettere, for nu kunne de vedtage, hvad der passede dem.

Efter få måneder var altså også dette system sprængt.

I den stilhed, der fulgte efter stormen, udkastede man så den enkleste idé, man kunne finde på (vi havde dengang hver dag morgensang eller en eller anden kort aktivitet, skuespil eller lign., samt punktet „meddelelser“ i frikvarteret mellem 1. og 2. time). Man indførte så det ret enkle, at der herudover skulle

være en mulighed for, at enhver kunne stille spørgsmål til enhver om hvadsomhelst, og enhver adspurgt kunne efter ønske svare, at han/hun ikke ønskede/ikke kunne svare, eller ønskede at vente med at svare til næste dag. Mens alle havde pligt til at overvære meddelelser og morgensang eller lignende, var det frivilligt, om man ville overvære det næste punkt: spørgsmål – det var jo frikvarteret, man brugte.

Hermed var uden større dramatik etableret det, som faktisk i dag er skoleforsamlingen:

- 1) morgensang (nu kun to gange om ugen)
- 2) meddelelser og
- 3) en fortløbende debat.

Gradvis har dog praktiske behov afstedkommet en vis udvikling. Det viste sig hurtigt, at der var brug for en dirigent til at lede debatten og de afstemninger, der affødtes af debatten. Desuden brug for en sekretær til at referere, hvad der skete. En kasserer til at holde styr på regnskab og penge, samt en formand til at holde styr på de tre første og til bl. a. at sørge for, at elevposten bliver ekspederet og en række beslutninger iværksat.

Dette 4-mands kollegium, „elevstyret“ kaldet, vælges for en måned ad gangen, kassereren dog af praktiske grunde for mindst $\frac{1}{2}$ år.

Valg af elevstyre skete i lang tid ved, at man på selve skoleforsamlingen bragte dem, man ønskede valgt, i forslag, hvorefter man dagen efter afholdt valget. Dette udviklede sig til en ret farceagtigt, tidkrævende og pinagtig forestilling. Det var muligt for de opstillede at sige fra. Det blev så en yndet spøg at foreslå en, som man godt vidste ikke ville tage imod valg, men som så – som en hævnakt – foreslog forslagsstilleren, som så passende kunne hævne sig på en helt tredje ved at foreslå ham/hende.

Det var en forestilling, som man ikke kunne blive ved at leve med en gang hver måned, og det er nu således, at hver klasse på klasseforsamlingen, som de fleste onsdage afløser skoleforsamlingen, opstiller en repræsentant til elevstyret. Tilbage af den offentlige handling er nu blot en udtrækning af de 4 elevstyre-medlemmer blandt de af klasserne udpegede repræsentanter ved lodtrækning. De således udtrukne konstituerer sig selv.

Det har naturligvis ikke kunnet undgås, at man undertiden har diskuteret skoleforsamlingens kompetenceforhold. Rent for-

melt har den jo bortset fra de ganske få beføjelser, der er tillagt eleverne i samarbejdsudvalget (som vi altså ikke har) formelt kun den kompetence, lærerrådet og jeg giver den, og det har man af og til ytret utilfredshed med.

I efteråret 1971 nedsatte der sig et udvalg af elever og lærere, som i fællesskab udarbejdede et forslag til et „to-kammersystem“ bestående af en skoleforsamling og et skoleråd med lige kompetence og gensidig vetoet.

Forslaget blev på en 4 timer lang skoleforsamling gennemarbejdet og vedtaget som forsøgsordning. Det blev anbefalet af skolenævn, skolekommission og byråd, men ministeriet sagde nej til forslaget, bl. a. med den begrundelse, at man manglede den fornødne lovhjemmel til at tillade forsøget – og så var den potte ude – d.v.s. det var den altså ikke, for skoleforsamlingen fortsatte som hidtil, d.v.s. den blev længere og længere, og da dette altid kom til at gå ud over samme lektion, dagens anden, kunne *det* ikke blive ved at gå.

I efteråret 1972 sendte vi en ansøgning til skolenævnet om at få lov at afkorte hver af dagens lektioner med 5 minutter, således at der inden for normal skoletid kunne blive plads til skoleforsamlingen uden at „stjæle“ fra de udsatte lektioner. Skolenævnet sagde ja, og sagde samtidig at ansøgningen ikke skulle længere, og så havde vi reelt den tid, vi skulle bruge til forsamlingen.

Da vi jo altså nu faktisk bruger undervisningstid til at holde skoleforsamling i, har dette logisk medført, at der nu er mødepligt til forsamlingen.

Mødepligten respekteres desværre ikke af alle. I gennemsnit overholdes den vel af ca. 70–90 % af elever og lærere.

Formel kompetence af betydning har forsamlingen altså fortsat. Hvor megen *reel* indflydelse forsamlingen har er nok svært at vurdere helt præcist.

En forhenværende særdeles kraftig bruger af forsamlingen, Kristian Andersen, 3 z, der forlod stedet sidste år, har sagt herom:

„Skoleforsamlingen har ikke nogen officiel indflydelse overfor hverken myndigheder eller lærerråd, men i praksis har det ofte vist sig, at lærerråd og rektor har rettet sig efter, hvad skoleforsamlingen ønsker og mener.

Da lærerråds-mødedagsorden bliver offentliggjort på skoleforsamlingen, har denne lejlighed til at tilkendegive sin stilling til en eller flere punkter på dagsordenen før mødet. Der findes formodentlig flere eksempler på, at

lærerrådet har rettet sig efter skoleforsamlingen, end der findes eksempler på, at lærerrådet har tilsidesat skoleforsamlingen.

Normalt deltager formanden i lærerrådsmøderne. Desuden deltager alle de elever, som er interesserede (dog pladsmæssig begrænsning). Det må nok erkendes, at den formand, som ikke tidligere har deltaget i lærerrådsmøder, ikke reelt har nogen indflydelse, hvilket de virkeligt interesserede elever derimod ofte har.

På skoleforsamlingen er alle lige medlemmer og har som følge heraf ret til at stille forslag til beslutning, samt tale- og stemmeret, dog har kun den/de gruppe(r) stemmeret i sager, som ubetinget kun berører netop denne/disse gruppe(r). (F. eks. medfører medlemskab af DGS, at kun gymnasieeleverne har stemmeret). Sådanne afstemninger foretages ofte i de pågældende klasser på klasseforsamlingen.

Skoleforsamlingen er et enormt godt kommunikationsapparat. Man kan hver dag komme i kontakt med hele skolen og få klaret småproblemer og misforståelser m. v. Hele skolen kan på denne måde hurtigt formulere en stillingtagen til et problem (det ville have været meget vanskeligt (umuligt?) at have fået vedtaget, at man skulle have studieuge, hvilket emne det skulle være, og have fået det organisatoriske forarbejde klaret, hvis vi ikke havde haft skoleforsamlingen!)

Desuden betyder skoleforsamlingen, at den enkelte elev lærer en stor forsamling at kende, og mange elever lærer at tale på en sådan forsamling. Skoleforsamlingen er endvidere et stykke praktisk skoledemokrati, og den enkelte får gennem skoleforsamlingen et dybere og noget mere praktisk kendskab til, hvad demokrati er.“

At forsamlingen skulle være demokratisk, må man nok sætte et spørgsmålstejn ved – det bliver formentlig lidt af et definitionsspørgsmål. Men hvis man derved mener enhvers mulighed for – og ret til at blive hørt – så ja, måske.

Fra starten har forsamlingen da heller ikke haft nogen form for ideologisk baggrund eller sigte; den var i sin tid tænkt som et redskab, som måske kunne bruges.

Jeg synes godt, man kan sige, at den har vist sig at være brugbar. Den løser hver dag en række praktiske problemer for os.

I forsamlingens meget enkle funktionsmåde ligger formentlig en vis begrænsning af dens effekt. Til gengæld har den den fordel, at man for at være nyder af forsamlingen ikke behøver at yde meget mere end at deponere sin person i salen i et afgrænset tidsrum hver. Som yder har man næsten ubegrænsede muligheder, alt efter hvad man har til rådighed af talent, tid, kræfter og oplagthed.

Det er min egen opfattelse, at forsamlingen, sådan som den fungerer – undertiden godt, undertiden sløvt og fantasiforladt,

undertiden ikke uden et vist trylleri og charme – at den i det store og hele får skolen til at føles lidt mindre, end den faktisk er og til at fungere en lille smule bedre, end den ellers ville have gjort.

Alt i alt vil jeg for mit eget vedkommende oprigtigt beklage den dag, skoleforsamlingen evt. måtte ophøre at eksistere.

Måske er den dag ikke så fjern. Den 1. december 1974 skal timelængden officielt nedsættes til 45 min. Det vil derefter ikke være forsvarligt at bruge undervisningstid til skoleforsamlingen, da lektionerne så kun ville blive på 40 min., hvilket ville betyde, at man i klasserne næppe ville kunne nå at gennemgå det fordrede pensum på forsvarlig måde.

Problemet lader sig næppe løse ved en yderligere afkortning af de i forvejen lovlig korte pauser mellem lektionerne. Spørgsmålet er da, om skoleforsamlingen efter 4 års eksistens evner at finde veje til at overleve det kommende skoleår.

Jens Lund

Skoleforsamlingen i gyngen

(Beretning om en happening)

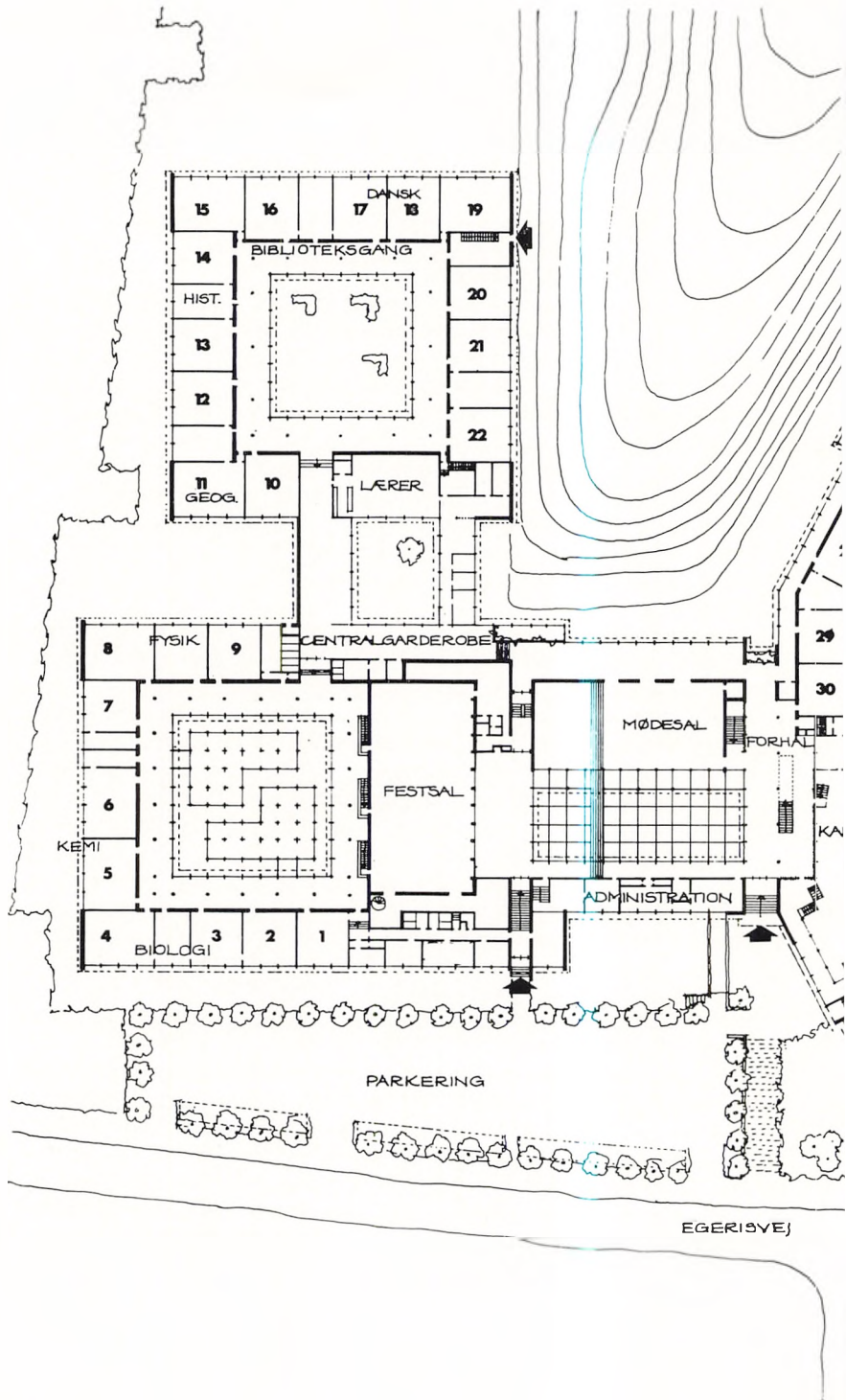
Det demokrati eller den medindflydelse eleverne har her på Skive Gymnasium, er ikke givet bestemte kompetenceområder. Demokratiet fungerer på den måde, at en elev eller en lærer kan rejse debat omkring et problem og få morgenforsamlingens stillingtagen til dette. (Det bør nok her nævnes, at morgenforsamlingen består af samtlige skolens elever og lærere, som mødes til en halv time langt møde fire gange ugentlig). Hvis et forslag, der bliver sat til afstemning, nedstemmes, er sagen ligetil, men vedtages et forslag, kan dette til tider føres ud i livet uden større problemer, men ofte mærker vi, at vi ligger under for beslutningerne i lærerråd, skolekommission, amt, direktorat og ministeriet. Det er her, vi mærker vores sjove form for demokrati, idet lærerrådet aldrig har knægtet en tydelig tilkendegivelse af elevernes ønsker i en sag.

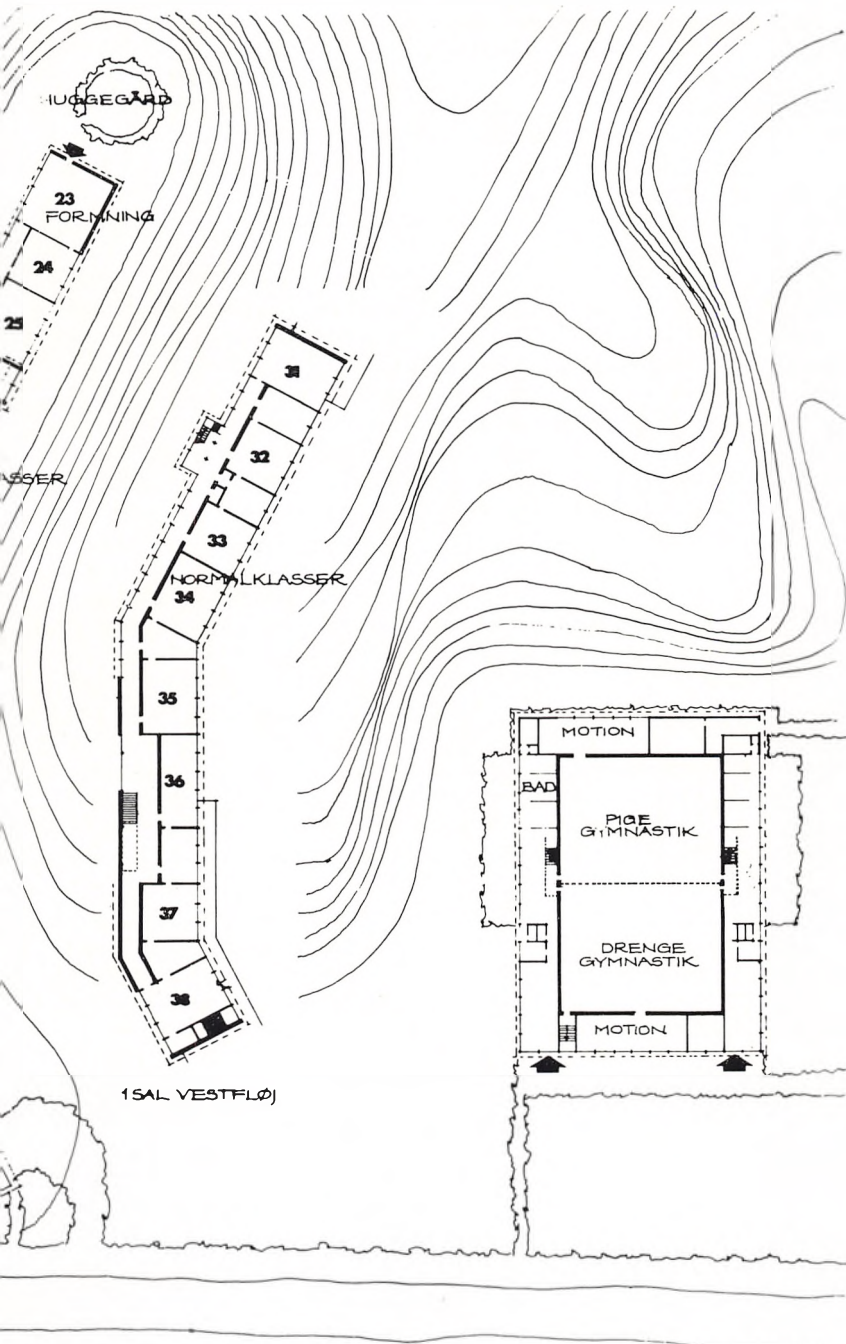
Det jeg mere indgående vil behandle, er påvisningen af to store fejl, som morgenforsamlingen besidder, og som i allerhøjeste grad har en uheldig indvirkning på beslutningsprocesserne.

Forud for enhver afstemning er der altid en debat med indlæg fra hovedsagelig elever, men også lærere. Det har vist sig, at det er de samme, der har indlæg i debatterne, uanset hvilke ting, der behandles, og disse personer blev en overgang benævnt som „morgenforsamlingens faste kor“. Over for dem har vi så „det store tavse flertal“, der aldrig tager ordet, men som altid er parat til at lade sig lede.

Den anden uheldige faktor er, at „det faste kor“ stort set består af to grupper, en venstreorienteret og en højreorienteret, der ivrigt bekæmper hinanden. Den standende strid har til resultat, at selv de mest saglige og politisk ufarvede forslag kommer ind i det ideologiske maskineri og forandres til ukendelighed. Det indebærer, at diskussionen flipper ud, at forsamlingen taber overblikket, og at der sluttelig stemmes – ikke efter forslaget indhold, men efter politisk tilhørsforhold.

Den væsentligste fejl, jeg mener at have set hos forsamlingen, er, at alle sidder med foruddannede meninger om de forskellige debattører, holdninger de ikke er i stand til at sætte sig ud over. Man ser ikke på et indlægs kvalitet og berettigelse, men man ser på indlæggets ophavsmand, og da det som før omtalt er de samme debattører, der går igen fra diskussion til diskussion, har man som regel en foruddannet mening om personen. Det er fordømmen om personen, der hovedsagelig afgør, om man kan tilslutte sig et forslag eller et indlæg på morgenforsamlingen.

De iagttagelser, jeg havde gjort, var jeg helt sikker på var rigtige. Jeg kunne så en dag på en morgenforsamling gå op til mikrofonen og fortælle om de store fejl, beslutningsprocessen havde. Dette vidste jeg var en dårlig idé, da folk blot ville sidde og tænke, at det da egentlig var rigtigt nok, at en hel del af de andre led under disse fejl, men sandelig ikke de selv. Hvis jeg ville have folk til at indse, at de selv havde disse fejl, måtte jeg gå utraditionelt til værks. Hvis man udnyttede disse fejl rigtigt, var der alle tiders mulighed for at manipulere med hele forsamlingen, når den rette lejlighed bød sig.

Denne lejlighed bød sig, da Vestres spareforslag på undervisningssektoren blev offentliggjort. Dette spareforslag mente gymnasieelevernes og HF'ernes fagforening var urimeligt og ville medføre en social uretfærdighed. Elevorganisationernes ledere opfordrede til en strejke, og dette blev debatteret meget ivrigt på de følgende morgenforsamlinger. Under denne særdeles politisk ladede diskussion mente jeg, at fejlene igen helt tydeligt kom til udtryk. Da emnet var uddebatteret, kom det til afstemning, om man skulle strejke eller ikke. Med et knebent flertal vedtog man at aktionere.

Men under hvilke former skulle der aktioneres. Dette var, hvad der i de næste par dage blev debatteret på morgenforsamlingen, på møder, i spisefrikvarteret og efter skoletid. Den venstreorienterede gruppe var interesseret i at stable et konstruktivt forslag til aktionens forløb på benene, mens de højreorienterede ikke vidste, om de skulle opfordre til at bøje sig for flertalsafgørelsen og deltage i aktionen, eller i foragt enten prøve at opretholde undervisningen eller blot gå hjem ved aktionens begyndelse. Det var bestemt, at der skulle aktioneres om torsdagen, hvor undervisningen ville blive nedlagt kl. 12. For at finde frem til en fælles holdning til aktionen indkaldte modstanderne til møde kl. 14. Til mødet kom både tilhængere og modstandere af aktionen, og et kvarter senere sluttede mødet i et resultatløst skænderi. Det eneste, der kom ud af mødet var, at der blev indkaldt til endnu et møde kl. 15. Denne gang for tilhængerne af aktionen, for i et sidste desperat forsøg at prøve at blive enige om, hvordan der skulle aktioneres.

Der var mødt en del op til mødet, men da dette hurtigt tog karakter af et skænderi, hvor hver havde sin specielle mening om, hvordan aktionen skulle forløbe, gik de fleste igen efter få minutter. Jeg var selv en af dem, der blev tilbage, og da jeg så, at der kun var medlemmer af morgenforsamlingens venstreorienterede gruppe tilbage, tænkte jeg, at nu var chancen der. En af mine klassekammerater var også til stede for at overvære resten af mødet. Han skulle senere blive aktionens nøgleperson. En væsentlig årsag dertil var, at han besad diplomatiske evner, og da han aldrig før havde deltaget i diskussioner på morgenforsamlingerne, havde næsten ingen en forudannet mening om denne person, så et indlæg fra ham ville have fine muligheder for at blive positivt modtaget af forsamlingen.

På mødet fremsatte han et forslag om, hvordan han kunne tænke sig aktionen gennemført. Forslaget blev da også vel modtaget af tilhørerne. Jeg besluttede så at lade mine betragtninger stå sin prøve. Jeg fik ordet på dette

møde og foreslog, at tilhørerne (dvs. den venstreorienterede gruppe) skulle trække de forskellige forslag tilbage og bakke op om min klassekammerats forslag. Dette indvilgede de i, da jeg havde fortalt om, hvordan jeg havde tænkt mig at manipulere med forsamlingen ved deres hjælp. Hvis vi kunne finde en mand, om hvilken tilhørerne ingen forudannede meninger havde, og få ham til at fremlægge forslaget, havde vi taget højde for den ene af fejlene.

At et så politisk ladet spørgsmål ikke ville fremkalde modargumenter var utænkeligt. I forsøget på at manipulere med forsamlingen havde den venstreorienterede gruppe til opgave at hjælpe til med at undgå de endeløse diskussioner. Dvs. at gruppen ingen indvendinger måtte have mod det ny forslag. Endvidere skulle de forholde sig tavse overfor de modargumenter, der efter al sandsynlighed ville komme fra modparten, og lade min klassekammerat, mig selv og en mere om at forsvare forslaget, da ingen af os havde et egentligt tilhørsforhold til nogen af grupperne. På den måde mente jeg at have taget højde for og benyttet mig af beslutningsprocessens anden store fejl.

Inden mødet sluttede blev vi enige om, at min klassekammerat selv skulle fremlægge sit forslag, og at de af os, der havde tid, skulle mødes om aftenen for i detaljer at planlægge næste dags morgenforsamling.

På aftenmødet aftalte vi, at den tredje elev i komplottet først skulle komme med sit forslag til afvikling af aktionen. Dette forslag skulle jeg gå imod, hvorefter min klassekammerat så ville fremlægge sit forslag. Når han havde gjort det, skulle stilleren af det første forslag trække sit tilbage til fordel for det andet. Ret meget længere frem var vi ikke i stand til at planlægge slagets gang, men havde dog tænkt flere sandsynlige situationer, som vi havde planlagt forbehold overfor. Bl. a. kan nævnes, at hvis der kom endnu flere forslag, skulle to udvalgte fra „det faste kor“ (to venstreorienterede der efterhånden havde fået opbygget en modvilje mod sig hos forsamlingen) varmt tilslutte sig dem.

Min klassekammerat og jeg havde tit diskuteret, hvordan man kunne røvere den hele morgenforsamling, og vi vidste, hvilke strenge vi – og navnlig han – skulle spille på. Alligevel var vi lidt nervøse for, at oplægget skulle vise sig utilstrækkeligt.

Men torsdagens morgenforsamling begyndte helt efter planen, og også det udvalg, som min medsamensvorne foreslog nedsat til udarbejdelse af en resolution, blev en realitet. Det var morgenforsamlingen, der skulle nedsætte det, og vi, der var med i komplottet, sørgede for at komme ind ved at foreslå hinanden. Efter to timers forhandlinger var resolutionen færdig til vedtagelse.

En del elever gik hjem umiddelbart efter, undervisningen var blevet nedlagt, og jeg vil skønne, at der kom ca. 300 elever for at tage stilling til resolutionen. Da mødet havde stået på i en halv time var emnet uddebatteret, og man var klart til at skride til afstemning. Af de ca. 300 fremmødte elever stemte kun 4 imod resolutionen, resten tilsluttede sig den. Jeg synes godt man så kan sige, at komplottet havde været en succes, hvilket må være ens-

betydende med, at mine iagttagelser over beslutningsprocessen var rigtige.

På en morgenforsamling en uge senere gik jeg op til mikrofonen og fortalte hele historien om, hvordan vi havde røvrendt dem allesammen. Jeg sluttede mit indlæg med at sige: „Mit formål med hele komplotet var ikke at få en resolution igennem, der gik imod Venstres spareforslag. Det, jeg ønskede, var at påpege beslutningsprocessens store fejl og få hver enkelt af jer til at indse, at I selv har fejl. Jeg vil derfor opfordre debattørerne til at lægge en anden diskussionsmåde for dagen. Som I jo selv har bevist, når man ofte længst med lidt forhandlingssnilde og tolerance i debatterne. Begynd at behandle de problemer, der bliver bragt op på morgenforsamlingen på en måde, der viser, at det er fornuftige løsninger I søger gennem en saglig debat. Og til tilhørerne. Gør et ihærdigt forsøg på at sætte jer ud over jeres fordomme. Det er indlæggets kvalitet og berettigelse, der skal være afgørende for jeres stillingtagen, og ikke foruddannede meninger om indlæggets op-havsmand!“

Forsamlingen jublede!/?

Peder Johannesen, 2 HF

L.A.K. - din studieorganisation

Til nye og gamle HF-kursister på Skive Gymnasium

HF-kursisterne er en forholdsvis ny gruppe elever på Skive Gymnasium, og vore erfaringer må derfor tages med nogen forbehold. Da vi startede som de første i 1972 var der ingen „gamle“ til at vise os tilrette, så det var op til os selv at få gang i de aktiviteter, der ligger ud over det egentlige skolearbejde.

På fællesmøder og i klasseforsamlingerne blev der diskuteret livligt, om vi skulle melde os ind i Landsorganisationen af Kursusstuderende (LAK), og efter ca. et halvt år havde skolen de første 20 medlemmer (LAK har individuelt medlemskab). Efter sommerferien i 1973, hvor et nyt hold HF-elever begyndte på skolen steg medlemstallet til 80, hvilket på den sidste kongres gav os 4 stemmer. Ved samme lejlighed blev 2 elever fra Skive valgt ind i 2 af LAK's faste udvalg, henholdsvis redaktions- og uddannelsesudvalget, så alt ialt må vi sige, at vi er godt repræsenteret.

Men hvad kan LAK?

LAK er en elevorganisation med 75.000 medlemmer over hele landet. Det er LAK, der sidder som forhandlingspartner, når der i ministeriet skal træffes afgørelser, der vedrører de kursusstuderende af enhver art, studenterkurser, HF, real- og tekniske forberedelseskurser. Det er også LAK, du kan henvende dig til, hvis der er problemer på de enkelte kurser, du måtte ønske hjælp til. Der har f. eks. i 1972 været 146 enkeltsager, hvor LAK har talt elevens sag, og det har resulteret i et heldigt udfald for eleverne i de 112 af tilfældene.

LAK's opbygning

Der afholdes årligt en ordinær kongres og fire BK (Bestyrelseskomité) møder. Kongressen er den højeste myndighed og behand-

ler først og fremmest fremtidige aktiviteter. Kongressen vælger også FU (Forretnings Udvalget), der ind imellem kongressen og BK-møder tager vare på den daglige styring. Herudover ned-sættes der fem andre udvalg, nemlig Uddannelsesudvalget, Bo-ligudvalget, Studiefinansieringsudvalget, Redaktionsudvalget og Organisatorisk udvalg. Disse udvalg mødes alle jævnligt og tager sig af de specialspørgsmål, der måtte opstå undervejs i skoleåret.

Hvad vil LAK?

Bortset fra de allerede nævnte eksemplarer med støtte til enkelt-personer, har LAK selvfølgelig en række hovedkrav, som man ønsker gennemført, og jeg skal her nævne de vigtigste. Spare-planerne har blandt meget andet bevirket, at klassekvotienten er blevet sat op til 28. Dette mener LAK er asocialt og kræver kvo-tienten sat ned til 20. LAK har også påvist, at den nuværende støtteordning med legater, rentefrie lån og statsgaranterede lån, hvis der opnås maximum (det gør ca. 20 % og ca. 40 % opnår ingen støtte) dækker dette kun ca. 60 % af de faktiske leveom-kostninger. Disse kendsgerninger beviser, at det fortrinsvis er unge fra velstillede hjem, der kan opnå en uddannelse, og LAK kræver derfor en løn til at leve af. Disse to og mange andre krav, som jeg af pladshensyn skal udelade her, blev vedtaget på den sidste ordinære kongres i oktober 1973.

LAK i Skive

Vi mener, at medlemskabet af LAK er foregået nogenlunde gnid-ningsløst her på Gymnasiet. Der har dog været episoder, hvor morgenforsamlingen har fundet det nødvendigt at kræve flere oplysninger og mere åbenhed omkring skolens LAK-udvalg, og der ligger jo nok en lille fare i de lokale udvalg, hvor de aktive er en lille gruppe af elever, der tager sig af kontakten med orga-nisationen. Problemet er dog let løst, jo flere der deltager aktivt, jo mindre bliver problemet.

Regionalt samarbejde

På trods af BK-møder og kongresser kan det ikke undgås, at en så stor organisation som vores har problemer med at nå ud til de enkelte medlemmer. Det problem har Skive taget hul på, og som et af de første kurser taget skridt til et samarbejde på lokalt

plan. På Kongressen i 1973 optog vi kontakt med de delegerede fra nabobyer som Holstebro, Nykøbing M., Viborg og Struer og fik en aftale om et nærmere samarbejde i stand. Der har allerede nu været afholdt flere regionsmøder, hvor vi har diskuteret flere lokale spørgsmål. Vigtigst er dog at samarbejdet holdes indenfor rammerne af organisationen, så det faste punkt på dagsordenen når vi mødes er selvfølgelig en fælles holdning til de afstemninger, der vil komme på de næste BK-møder. Dette arbejde er sat i stand dels for at nå ud til flest mulige medlemmer og dels for at kunne manifestere sig så stærkt som muligt overfor en kongres, der hovedsageligt er domineret af de mange københavnske kurser. Denne idé har åbenbart dannet skole, og der er nu dannet regionskontorer i flere byer både i Jylland og på Fyn.

Samarbejde med andre organisationer foregår dog også på et større plan, idet LAK er medlem af De Uddannelsessøgendes Samarbejdsudvalg (DUS). Et vigtigt led i dette samarbejde er de lokale initiativer, der er i gang i en række større byer. Formålet hermed er at søge en koordinering af de uddannelsessøgendes krav og formulering af en samlet konkret målsætning.

Jens Ernst

D G S — dit interesseorgan!

Danske Gymnasieelevers Sammenslutning (DGS) er en organisation, der varetager gymnasieelevernes interesser. DGS er altså det forum, hvor gymnasieeleverne formulerer deres krav til uddannelsessystemet – ændringer og forbedringer, og hvor den enkelte gymnasieelev kan hente hjælp, hvis han har problemer. Altså er DGS med andre ord gymnasieelevernes fagforening.

Den politik DGS fører, er fastlagt i det arbejds- og principprogram, som bliver udarbejdet på Landsmødet hvert år i februar. Dette arbejds- og principprogram er delt op i fire afsnit: Uddannelse, bolig, organisation og medbestemmelse, samt et afsnit om DGS. I uddannelsesafsnittet slås det fast, at alle samfundets medlemmer skal sikres en grunduddannelse, der giver dem lige mulighed for erhvervsvalg. Dette princip ønsker DGS gennemført gennem indførelse af den 12-årige enhedsskole. I afsnittet om boligen er princippet, at alle unge under uddannelse skal sikres ret til en god og studieegnet bolig til en husleje, de kan betale. I afsnittet om organisation og medbestemmelse kræver DGS, at eleverne sikres reel indflydelse på den daglige undervisning og på skolens ledelse, og i DGS-afsnittet formuleres kravet om, at DGS sikres reelle muligheder for at varetage gymnasieelevernes interesser, bl. a. gennem direkte forhandlingsret over for statsadministrationen.

Skive Gymnasiums elever har stort set hele tiden siden skolens start i 1968 været medlemmer af DGS. Imidlertid var vi ikke medlemmer ved begyndelsen af skoleåret 1973/74. Men på morgenforsamlingen blev det i august vedtaget, at vi skulle melde os ind igen. Indmeldelsen skete efter at vi havde haft besøg af den daværende formand for DGS, Carsten Vesterø Jensen, der dels afholdt introduktionsarrangement for de nye 1.g'ere, og dels deltog i en fællestime for alle skolens elever, sammen med en repræsentant for LAK.

Efter indmeldelsen nedsattes der et DGS-udvalg på gymnasiet, som afholdte møder, hvor alle skolens gymnasieelever kunne deltage. Imidlertid var interessen for DGS-arbejdet ikke særlig stort, og det første halve år bestod udvalget faktisk kun af to medlemmer. Udvalget var dog så effektivt, at det deltog i repræsentantskabsmødet i september.

Herefter skete der ikke rigtig noget på DGS-fronten før jul, på trods af at DGS havde mange aktiviteter i gang, bl. a. ungdommens aktionsuge i efterårsferien, men det var ligesom om disse aktiviteter ikke rigtigt nåede uden for København, og i hvert fald ikke helt til Skive.

Men efter jul begyndte der for alvor at ske noget. DGS-udvalget, der stadig kun bestod af to personer, deltog ved det næste repræsentantskabsmøde, som afholdtes i januar i Roskilde. Midt under mødet fremkom regeringens spareforslag på uddannelsesområdet, der ville betyde en betydelig forringelse af bl. a. gymnasieelevernes økonomiske kår. Spareforslaget blev naturligvis det vigtigste emne på repræsentantskabsmødet, og da vore repræsentanter kom hjem fra mødet, orienterede de straks på morgenforsamlingen, om hvad der var i vente. Dette angreb på de uddannelsessøgendes rettigheder betød en meget større interesse for, og dermed en styrkelse af DGS på bl. a. Skive Gymnasium. Pludselig var der 6-7 personer til stede ved DGS-udvalgsmøderne, hvilket dog nok også skyldtes Jans dundertale på morgenforsamlingen.

I den følgende tid iværksatte DGS i samarbejde med andre elevorganisationer i De Uddannelsessøgendes Samarbejdsudvalg, flere aktioner, der skulle få regeringen til at trække sit spareforslag tilbage. Og også på lokalt plan deltog vi i aktionerne. Den første aktion var den undervisningsboykot, der fandt sted 24. januar, hvor vi her på gymnasiet nedlagde undervisningen kl. 12.00. Da denne aktion imidlertid ikke syntes at give resultat, vedtog De Uddannelsessøgendes Samarbejdsudvalg, at der skulle afholdes demonstrationer over hele landet de 8. februar. Også her lykkedes det at få en aktion i gang på lokalt plan, idet ca. 2-300 uddannelsessøgende deltog i demonstrationen her i Skive. Resultatet blev spareforliget mellem Venstre og Socialdemokratiet, der betød at de værste dele i Venstres spareforslag blev pillet væk.

Vort lokale DGS-udvalg var under hele denne periode af aktioner meget aktivt, og aktiviteten fortsatte, idet DGS' 12. landsmøde blev afholdt i weekenden umiddelbart efter demonstrationen. Vi mødte talstærkt op med 5 delegerede, og flere forslag, som skulle fremsættes på Landsmødet. Og bl. a. lykkedes det at få det vigtigste forslag igennem på mødet. Det drejede sig om DGS's nye medlemsordning, som træder i kraft her efter sommerferien. Den nye medlemsordning er halvindividuel, hvilket vil sige, at man på den enkelte skole kollektivt afgør, om man vil være medlemmer af DGS. Hvis man vil det, indbetaler man 300 kr. i grundkontingent af elevkassen, men urtherover kan hvert enkelt gymnasieelev købe et medlemskort (5 kr.).

Hvis man således får over 25 betalende elever på een skole, giver det ret til en ekstra delegeret til repræsentantskabsmøder og landsmødet, ud over den ene man har fået for at have indbetalt grundkontingentet. 50 betalende giver ret til yderligere en delegeret o.s.v., o.s.v.

Vi mødte således op på Landsmødet med et forslag, der betød, at man ikke behøver at sende alle de delegerede, man har ret til, men kan nøjes med at sende een, der så råder over lige så mange stemmer, som skolen har ret til at sende delegerede. Vi fremsatte forslaget, fordi vi mente, at bestyrelsens oprindelige forslag ville betyde en diskriminering af økonomisk set svagere stillede skoler. Men forslaget blev altså vedtaget Landsmødet. Af andre resultater fra Landsmødet kan det nævnes, at Jan Madsen blev valgt ind i boligudvalget.

Herefter begyndte atter en roligere periode hvad lokale DGS-aktiviteter angår. DGS-udvalget kørte dog videre med 4-5 mand, og har i den forløbne tid arbejdet med bl. a. introduktionsarrangementer for de nye l.g'ere efter sommerferien. Endvidere deltog to af udvalgets medlemmer i DGS's første ordinære repræsentantskabsmøde efter Landsmødet, der foregik i Århus den 27.-28. april. Hovedtemaet på dette møde var bl. a. den nedgang, der er sket i antallet af ansøgere til gymnasiet. På mødet var der bred enighed om, at denne udvikling skyldes regeringens uddannelsespolitik. Endvidere diskuterede man undervisningsministerens manglende vilje til, som kompensation for prisstigningerne at udbetale de 90 millioner, der ligger som reserve hos Statens Uddannelsesstøtte.

Det har været et år i aktiviteternes og aktionernes tegn, hvad DGS angår, både på landsplan og lokalt plan. Hovedårsagen hertil har naturligvis været politikernes vilje og lyst til at skære ned på netop uddannelsesområdet. Denne lyst synes de imidlertid ikke kureret for endnu, dette set i lyset af bl. a. den senere tids planer for uddannelsesområdet, nemlig Perspektivplan 2 og Helhedsplanen for de højere uddannelser. Man må regne med at både DGS og det lokale DGS-udvalg på denne baggrund vil få rigeligt at se til i det nye skoleår.

DGS-udvalget.

Skolens bibliotek

Biblioteket har som formål at bistå elever og lærere i skolearbejdet og er bygget op derefter. Det skulle gerne kunne tjene som et praktisk og nemt håndbibliotek, en samling bøger som man naturligt inddrager i arbejdet på stedet.

Hjemlån af bøger er muligt i rimeligt omfang, dog kun ganske undtagelsesvis når det drejer sig om leksika, ordbøger og lignende udprægede opslagsværker.

Helt konkret foregår hjemlån ved at man selv henvender sig til bibliotekaren med den bog man ønsker at låne og der lader den registrere som udlånt.

Tilbagelevering af lånte bøger sker ved at man afleverer dem til bibliotekaren, som så sørger for at de bliver anbragt på hylderne igen.

Udlånstiden må ikke overskride 1 måned.

Tidspunkt og sted for *ekspedition* af udlån og tilbagelevering af bøger bekendtgøres ved opslag i biblioteket.

Dersom man ønsker at låne en bog med hjem, fordi man skal lave en opgave eller lignende, bør man lige tænke på at der måske er andre som kunne have brug for samme bog i samme anledning. Aftal evt. med disse andre at deles om bogen eller læs den på skolen. Der er iøvrigt ofte mulighed for at fremskaffe et ekstra eksemplar gennem Skive Kommunebibliotek. Hvis man i en klasse kan se at der er brug for et større antal eksemplarer af en bestemt bog, er det mest hensigtsmæssigt om man foretager en samlet bestilling via bibliotekaren.

Kartoteket er bibliotekets hjerte. Det er vigtigt for en hensigtsmæssig udnyttelse af bogbestanden at man hurtigst muligt lærer at bruge det. Alle bøger er på forskellig vis registreret her, og da ikke alle bøger er opstillet på selve biblioteksgangen, men nogle står i diverse fagdepoter, er kartoteket det eneste virkelig fornuftige sted at begynde at gå på jagt, hvis man skal have fat

i noget bestemt litteratur. Systemet hvorefter kartotek og bogbestand er opstillet, er i princippet det samme som det der benyttes på almindelige biblioteker.

I tilknytning til bogbestanden findes også et udvalg af *aviser* og *tidsskrifter*. Læsning af disse skal ske i umiddelbar nærhed af avis- og tidsskriftshylden. De må ikke tages med hverken i kanten eller på lærerværelset. Straks efter brugen skal de lægges tilbage på hylden. Alt dette for at bidrage til en så intensiv udnyttelse af aviser og tidsskrifter som muligt.

Udbygningen af bogbestanden og nytegning eller annullering af abonnementer på aviser og tidsskrifter foregår efter beslutning i de enkelte faggrupper, samt i nogle tilfælde i lærerrådet. Alle på skolen er velkomne til at bidrage med forslag.

Jon Lindhardtzen

Den nye HF-bekendtgørelse

Den bekendtgørelse, der her skal omtales vil komme til at gælde for de elever, der begynder i 1 HF august 1974.

Gennemgangen her vil nøje følge bekendtgørelsens paragrafer, uden at alt dog vil blive berørt, men således, at kun forhold, der vedrører kursusstuderende, vil blive omtalt.

§ 1 og § 4 omtaler de fag, der undervises i på kursus; dels fællesfag og dels tilvalgsfag.

Tilvalg

Valget af tilvalgsfag er frit, blot skal kravet om at tilvalgsfagene giver mindst 20 points overholdes. Et valg er bindende og først efter ét semesters aktiv deltagelse i faget er det muligt at få tilladelse til at kvitte faget, hvis man mener, man har valgt forkert.

Valget af tilvalgsfag bestemmes i høj grad af det, man vil bruge sin HF-eksamen til, idet der til nogle uddannelser kræves bestemte tilvalg. Hvis man vælger så mange fag, at det kan få urimelige skemakonsekvenser, kan kursus nægte en elev ret til sit valg. Man skal også passe på ikke at vælge så mange tilvalgsfag, at arbejdsbyrden bliver for stor. Men inden man i løbet af 1. semester foretager sine valg, skal man tage en snak med studievejlederen og evt. også med nogle af faglærerne, så valget kan blive så fornuftigt som muligt.

Hvis man alligevel opdager, at man har valgt forkert, er der mulighed for at supplere med eksamen i yderligere tilvalgsfag. (§ 1 stk. 3). Det kan ske ved den eksamen, der afholdes ved udgangen af 4. semester eller i senere eksamensterminer, f. eks. året efter eller senere. Man indstiller sig så til eksamen som selvstuderende, hvad der ofte betyder opgivelse af større pensum. Der findes også de såkaldte gymnasiale suppleringskurser, hvor man får undervisning i yderligere fag, som man måtte have brug for.

§ 2 stk. 3 er inde på, at der er visse dispensationsmuligheder,

hvis man tidligere har bestået bestemte eksaminer. Hvis man f. eks. har bestået adgangsprøve til teknikum, kan man *søge* om dispensation for visse fag.

Hvis man tidligere har bestået HF-eksamen i et enkelt fag, behøver man heller ikke at deltage i faget på kursus. Hvis det er et tilvalgsfag, tæller pointene med i de points, man skal have på kursus.

Støtteundervisning

Et begreb, der ikke omtales i bekendtgørelsen er støtteundervisning. Det er en undervisning, der i specielle tilfælde og efter ansøgning kan gives i et fællesfag. Den normale begrundelse er at ens realeksamen eller anden form for eksamen ligger nogle år tilbage i tiden, så man kan have brug for et kort genopfriskningskursus på 15 timer. Det skal understreges, at det er faglæreren, der skønner om en elev har brug for støtteundervisning, men det er rektor, der søger, og det er direktoratet, der giver tilladelsen. Hyppigst har det været i engelsk, tysk og matematik.

Mødepligt

§ 5 behandler bl. a. mødepligt. Det skal understreges, at der er mødepligt til alle timer. Der føres en kontrol, og hvis kursus skønner, at forsømmelserne har været for store, vil man modtage en mundtlig advarsel. Hvis forsømmeligheden ikke ændres, vil man dernæst få en skriftlig advarsel; hvis der stadig ikke sker en ændring, vil der til sidst ske en indberetning fra kursus til ministeriet, der så afgør, om eleven skal bortvises. Hvis man ikke afleverer de skriftlige opgaver man skal, så betragtes det på samme måde som fravær fra timerne.

Da de fleste jo vil opleve at måtte forsømme f. eks. på grund af sygdom, bør man derfor i egen interesse aflevere dokumentation for årsagen til forsømmelsen.

Eksamen

§§ 9–26 drejer sig om eksamen og karakterer. Der afholdes både skriftlig og mundtlig eksamen. Første gang man kommer op til eksamen er efter 2. semester, hvor der afholdes eksamen i en række fællesfag. Resten af fagene eksamineres der i efter 4. semester.

Af § 11 fremgår, at der er muligheder for at tage sine eksaminer om. Stk. 3 giver ret til at gå om til ny eksamen i først-kommende sygeeksamenstermin (normalt september) hvis man har fået 00 eller 03 i et fællesfag. Den samme mulighed foreligger ifølge stk. 4, hvis man ikke har bestået eksamen efter at have været oppe i alle sine fag. Beslutningen om en sådan ny eksamen skal være taget inden den 25. juni samme år. Dette har altså intet at gøre med det tidligere nævnte om eksamen i yderligere tilvalgsfag.

Betingelserne for at eksamen er bestået er

- 1) at gennemsnittet af karaktererne er mindst 5,5 og
- 2) at summen af de to laveste karakterer + gennemsnit af de øvrige er mindst 13.

Medtællende karakterer er

- 1) karaktererne i fællesfag, hvis man ikke har taget faget som tilvalgsfag
- 2) karaktererne i tilvalgsfagene
- 3) karaktererne for specialet.

Hvis karakteren i et tilvalgsfag er så lav, at den er årsag til at man ikke består eksamen, kan man undlade at regne dette fag med, forudsat at man stadig har 20 tilvalgspoint.

Skolekoret

Året 1973/74 har for skolekoret været et samarbejdets år. I november deltog koret i et femkantet stævne på Viborg Katedral-skole; programmet bestod bl. a. af Sanctus-satsen fra Giuseppe Verdis „Messa da Requim“. Satsen er for 8-stemmigt dobbeltkor, hvilket for de fleste kors vedkommende indebar, at de kun kendte halvdelen af stykket. Korene lærte dermed først ved Viborg-stævnet hele satsen at kende.

Stævnet blev så stor en succes, at det besluttedes at lave reprise i forbindelse med skolernes forårskoncerter. Der holdtes således én koncert i Viborg (20. marts), én i Skive (25. marts) og én i Struer (27. marts). Der blev ved disse 3 koncerter opført yderligere 2 satser fra Verdis Requiem: Agnus Dei og Lacrymosa. Alle koncerterne sluttede med en fælles opførelse af Kuhlaus Majsang.

Samarbejdet med nabogymnasierne påtænkes videreført i det kommende skoleår, gerne med endnu større tilslutning; arrangementerne fortjener det.

Der har også været tid til at være os selv. Koret gav de 2 traditionelle julekoncerter på henholdsvis sygehuset og alderdomshjemmet. Endvidere har koret i december givet koncert i Rødding forsamlingshus.

I slutningen af april skal koret medvirke ved en koncert i Egeris Kirke, og Egeris Sogns Menighedsråd har opfordret koret til at bidrage til festligholdelsen af sogneudskillelsen.

Marie Christensen og Kjeld Langballe

Skolens sport

Fri sport:

Der har i årets løb været lejlighed til at dyrke atletik, løbetræning, konditræning, volleyball, basketball, tennis, badminton, redskabs-, rytme- og jazzgymnastik, trambolinspring, bordtennis og håndbold.

Atletik: (Struer) Regionsstævne 20/9 1973

Den 20/9 1973 afholdtes på Struer Stadion regionsstævne i atletik med deltagelse fra gymnasierne i Thisted, Holstebro, Nykøbing, Struer og Skive.

Skive deltog med drengehold i gruppe I, II og III, der blev henholdsvis nr. 4, 4 og 3. Også pigerne der deltog i gruppe I måtte nøjes med en placering som nr. 4. Dog bør nogle individuelle resultater fremhæves. Hos pigerne Bente Jensen, 1 x (800 m) 2.42.6, hvilket rakte til en 3. plads. Hos drengene gruppe I René Christiansen, 3 u, (højdespring) 1.65, hvilket rakte til en 2. plads. Drengene gruppe II Johnny Enevoldsen, 1 x (højdespring) 1.65, 2. plads. Drengene gruppe III: Arne Vestergaard, 1 u nr. 2 i kuglestød (10.79) og Karsten Vemming, 1 u, nr. 1 i spydkast 38.23 m.

Udenfor den egentlige konkurrence afholdtes konkurrence i 1500 m løb. I gruppe I blev Jørgen Visti Jørgensen, 3 y, nr. 2 med 4.30.5. I gruppe III satte Hans Bertelsen, 1 y, ny skolerekord ved at vinde i tiden 4.30.2.

Julesport:

Der blev den 22/12 1973 afholdt juleturnering i skak, handicapbadminton, bordtennis, svømning, ludo, matador, volleyball. Ca. 75 % af elever og lærere deltog.

Skak:

Den 26/1 1974 afholdtes indledende runder i landsturneringen

for gymnasiehold i skak. Vi deltog i runden, der foregik på Hasseris Gymnasium ved Ålborg. Det lykkedes holdet fra Skive Gymnasium, bestående af „skakhjerne“ Ove Hörleik, 1 a, Niels Ernst Hörleik, 3 b, Per Ørberg, 2 x, Hans Peter Hansen, 1 z, og Jens Kristian Jensen, 3 b, at besætte trediepladsen, hvilket dog ikke var nok til videre deltagelse i kampen om landsmesterskabet.

Volleyball: februar–marts 1974

Pigerne spillede i Herning:

Karen Inger Bast, 1 c, Lisbeth Jørgensen, 2 b, Birthe Bjerre, 3 b, Hanne Nielsen, 2 b, Dorthe Jeppesen, 1 u, Inge Marie Ringgaard, 1 b, Kirsten Raslow, 3 x.

Det lykkedes dem ikke på trods af en fin træningstilstand at opnå topplacering.

Ældste drenge: spillede i Holstebro 30/11 1973:

Niels Dørken, 2 b, Ole Ærthøj, 2 y, Ulrik Nørdam, 2 a, Peter Quist Olesen, 2 y, Poul Lindhard Jensen, 2 y. Gert Daugaard, 2 y.

Resultater:

Grindsted–Skive	15–6	15–7
Holstebro–Skive	15–13	15–8

Yngste drenge: ligeledes i Holstebro 30/11 1973:

Kresten Nielsen, 1 x, Jan Christensen, 2 a, Finn Bech Nielsen, 1 x, Jens Thøgersen, 1 c, Søren Madsen, 1 z, Hans Peter Hansen, 1 z.

Resultater:

Herning–Skive	15–0	16–14
Grindsted–Skive	15–2	16–14

Badminton:

Den 28/3 1974 afholdtes gymnasiemesterskaber i badminton. Fremmødet var nogenlunde. Vinderne af de fem titler blev:

Herresingle: Lars Houmøller

Herredouble: N. E. Holmstrøm og Jens Thøgersen

Mixeddouble: Lars Houmøller og Jonna Otte

Damesingle: Kirsten Raslow

Damedouble: Therese Nørgaard-Petersen og Jette Otte.

Fodbold: (elever)

Skoleholdet bestående af følgende 14 spillere:

Michael Rahbek, 3 z, Peter Svendsen, 3 a, Kristian Frederiksen, 2 x, Leif Primdahl, 1 p, Finn Jacobsen, 3 z, Tommy Jespersen, 2 q, Henning Bøgh Jensen, 3 z, Henning Hangaard, 1 p, Ole Rasmussen, 2 p, Flemming Ebbesen, 2 r, Peder Johansen, 2 r, Christen Madsen, 1 b, Niels Bo Bertel, 2 r,

har med stor succes deltaget i den årlige femkantturnering mellem de nordvestjyske gymnasier.

Resultaterne fra turneringen:

Nykøbing-Skive	0-6
Skive-Thisted	3-0
Skive-Struer	4-0
Holstebro-Skive	2-3

Således blev pokalen for fjerde år i træk vundet af Skive med max. points.

Det årlige opgør med Viborg endte i år med en sejr til Viborg på 3-2.

Jens Kristian Jensen, 3 b

Filmklubben

I det forløbne skoleår 73-74 har SGF udvidet sine aktiviteter væsentligt. Den bestyrelse der fremstod af vores ordinære generalforsamling besluttede at forsøge sig med en serie 35 mm film, dvs. film som til almindelige biografforestillinger. Tidligere havde vi kun kørt 16 mm smalfilm. Arbejdet har både haft positive og negative sider, men forhåbentlig kan ekspansionen fortsætte.

Selve filmfremvisningen er, bortset fra et par enkelte beklagelige uheld, forløbet planmæssigt. Valget af film er først og fremmest bestemt af ønsket om at gøre det muligt for folk i Skive og omegn at se nogle af de talrige gode spillefilm som byens to biografteatre ikke ønsker at tage op, da man der ikke mener det økonomisk forsvarligt. I de større byer får man en række seværdige film at se som kun alt for sjældent når til byer af Skives størrelse. Folk som flytter til Skive fra en af disse byer kan godt føle et temmelig stort savn, hvis de kan lide at se gode film.

M. h. t. repertoiret søger SGF så vidt muligt også at tilgodese et behov på gymnasiet for at få filmatiseringer af romaner og lignende der bliver eller kunne tænkes at ville blive læst her i forbindelse med undervisningen. Dette sker dog kun i den udstrækning det kan forenes med den generelle målsætning at spille gode film for deres egen skyld. I den forløbne sæson er der blevet spillet ialt tre direkte undervisningsrelevante filmatiseringer ud af 21 forestillinger.

Filmklubben vil gerne, for så vidt som det kan forenes med hensynet til klubbens medlemmer som helhed, arrangere ekstraforestillinger af speciel interesse og under specielle betingelser, eller være behjælpelig med at arrangere noget sådant både for gymnasiet og andre uddannelsesinstitutioner eller grupper i byen. En fordel for gymnasiet ved at være Filmklubbens hjemsted består i at skolens lærere og elever til daglig kan trække på de erfaringer, den viden og de forbindelser som klubben har. Det gælder også i forbindelse med evt. studieuger. Til gengæld har SGF den fordel at kunne benytte lokale- og apparaturfaciliteter på gymnasiet. Desuden er Filmklubben en af de tråde som gymnasiet kan siges at have til byens andre borgere –

og ikke kun til elever på de andre uddannelsesinstitutioner. Et vist antal »almindelige« skibonitter er medlemmer.

I den forløbne sæson har vi haft et mindre underskud, som imidlertid dækkes gennem en garantiordning med Skive Kommune. Noget af det vanskeligste har været at finde et velegnet tidspunkt for forevisning af 35 mm filmene. Da vi ikke har egne kinomaskiner, må vi leje os ind i Bio. Dvs. at vi ikke kan køre i det mest fordelagtige tidsrum, hvor Bios egne forestillinger naturligvis er placeret. Vi har så fundet frem til at spille på lørdage, kl. 11.00. Besøgstallet i Bio har ligget på ca. 60-100 tilskuere pr. gang – ud af en medlemsskare på 130.

Klubben har for nylig tilmeldt sig Skive Kulturelle Samraad, hvor igennem en række foreninger i byen har et vist samarbejde. Desuden er vi med i Sammenslutningen af Danske Filmklubber, vores branche-forening, så at sige, som bl. a. repræsenterer os over for filmudlejningselskaberne.

En ting må slås fast: jo flere medlemmer Filmklubben har, desto billigere bliver det at være medlem, desto flere film kan der komme på repertoiret og desto bedre spilletider kan der blive tale om. Derfor bør man melde sig ind i klubben såfremt man har bare en lille smule interesse i at se gode spillefilm. Film er en vældig spændende interesse at have. Man kan gøre meget ud af den – eller man kan bare læne sig tilbage i stolen og opleve det der foregår på lærredet.

Bestyrelsen.

Af skolens dagbog

1973:

13. august: Skolen begynder efter ferien.

17. august: Introduktionsdag.

19. august: Fællesmøde med repræsentanter fra D.G.S. og L.A.K.

10. september: 3 x på ekskursion til Jenle under ledsagelse af adjunkt Knud Kramshøj.

18. september: 1 q på ekskursion til Jenle under ledsagelse af adjunkt Torben From.

20. september: 1 x på ekskursion til Jenle under ledsagelse af adjunkt Torben From.

20. september: Regionsstævne Struer.

27. september: Møde med foredrag af lektor Ole Jellingsø om evaluering.

28. september: Fællestime med lektor Jellingsø om evaluering.

3. oktober: Fodbold i Nykøbing.

5. oktober: Regionalmøde i Vejle.

9.-12. oktober: 3 g ekskursion til København under ledsagelse af Hans Jørgen Hvid, Kjeld Langballe, Poul Samuelsen, Finn Nygaard og Hanne Hansen.

8.-14. oktober: 2 a på rejse til Rom under ledsagelse af adjunkt Ingelise Holm.

8.-12. oktober: 2 b på ekskursion til Rømø under ledsagelse af adjunkt Kirsten Zachø.

8.-14. oktober: 2 y på rejse til Paris under ledsagelse af adjunkt Bente Kier Jepsen.

9.-12. oktober: 2 x på ekskursion til Samsø under ledsagelse af cand. phil. Bent Vestergaard.

25. oktober: Fodbold mod Thisted i Skive.

7. november: Fodbold i Viborg (lærerne).

8. november: Fodbold i Holstebro.

9. november: Fagkonsulenten i tysk Erik Jensen besøger skolen.

30. november: Volley-ball i Holstebro.

10. december: Forældremøde 2 og 3 g.

11. december: Forældremøde 1 g.

1974:

26. januar: Skaktturnering på Hasseriis Gymnasium.

28. januar: Orienteringsmøde for nye 1 g'ere.

30. januar: Orienteringsmøde for nye 1 HF'ere.

15. februar: 1 r og 1 p på Skive Museum til udstilling om Ny-Guinea, under ledsagelse af Bent Vestergaard.
22. februar: Volleyball-turnering for piger i Herning.
27. februar: Studieorientering for 2 og 3 g samt 1 HF.
5. marts: 7 elever fra Aakjærskolen overværer undervisningen.
7. marts: Fællestime: Internationalt Forum om den portugisiske kolonipolitik.
15. marts: 3 a og 3 y på ekskursion til Vesterhavet under ledsagelse af adjunkt Svend Bichel.
18. marts: 3 z, 3 c og 3 u på ekskursion til Vesterhavet under ledsagelse af adjunkt Svend Bichel.
19. marts: 3 b og 3 x på ekskursion til Vesterhavet under ledsagelse af adjunkt Svend Bichel.
20. marts: Skolens kor under ledsagelse af adjunkt Kjeld Langballe deltager i forårskoncert i Viborg.
21. marts: Fællestime med repræsentanter fra Det frie Gymnasium og Avedøre Gymnasium.
25. marts: Forårskoncert.
27. marts: Skolens kor under ledsagelse af adjunkt Kjeld Langballe deltager i forårskoncert i Struer.
28. marts: Gymnasiemesterskaber i badminton.
30. marts–7. april: 2 c på rejse til Paris under ledsagelse af adjunkt Sonja Uhrenholdt.
3. april: Teaterbesøg Århus Teater: Macbeth under ledsagelse af adjunkt Jon Lindhardtzen.
- 5.–13. april: Elever på rejse til Moskva under ledsagelse af adjunkt Jon Lindhardtzen og adjunkt Poul Samuelson.
6. april: 3 g matematikere på ekskursion til Riisø under ledsagelse af adjunkt Thorkild Skjelborg.
26. april: 1 y på ekskursion til Sallings kirker under ledsagelse af adjunkt Jens Freese.
26. april: 2 PQR på ekskursion til Århus Museum og Århus Statsgymnasium (vægmalier m.v.) under ledsagelse af H. J. Hviid.
30. april: 3 a på teaterbesøg i Århus (Hvem er bange for Virginia Woolf) under ledsagelse af Jon Lindhardtzen.
- 1., 2., 3. maj: Tysk rejselektor R. Stürzenhoeffcker besøgte skolen.
7. maj: 2 y, 2 a, 2 b, 2 c, 2 z (elever med dataundervisning) besøgte Jyllands-Postens datacentral under ledsagelse af adjunkt Jørgen Frydenlund.

Diverse meddelelser

Bøger. Eleverne skal i bøgerne på den på bindets inderside stemplede mærkat skrive navn, klasse og årstal. Alle bøger skal indbindes forsvarligt. Mishandlede og bortkomne bøger skal erstattes. Det er kun tilladt at skrive eller strege i bøgerne efter faglærerens diktat.

Fritagelse for legemsøvelser. Elever kan efter skriftlig anmodning fritages helt eller delvis for én uge ad gangen, dog højst i 4 sammenhængende uger. Fritagelse ud over 4 uger kan kun opnås efter fremlæggelse af lægeattest på en af skolen udleveret blanket. Attesten sendes af den udstedende læge til skolelægen. Udgiften til lægeattesten afholdes af hjemmet.

For elever, der er fritaget for deltagelse i legemsøvelser, gælder som almindelig regel, at de skal overvære timerne. Ved fritagelse ud over 4 uger træffer skolen, eventuel efter forhandling med elevens hjem, bestemmelse om, hvordan timerne skal anvendes.

Adresseforandring, ændring af telefonnummer, navneforandring og ændring af faderens (værgens) stilling må straks meddeles skolen.

Udmeldelse må ske skriftligt.

Penge og andre værdisager må ikke efterlades i overtøj, tasker o. lign. – Skolen har ingen tyveriforsikring, der dækker.

Ferier og fridage i skoleåret 1974/75

Mandag den 14. oktober til fredag den 18. oktober 1974: Efterårsferie.

Mandag den 23. december til fredag den 3. januar 1975: Juleferie.

Mandag den 24. marts til tirsdag den 1. april 1975: Påskeferie.

Onsdag den 16. april 1975: Dronningens fødselsdag.

Torsdag den 5. juni 1975: Grundlovsdag.

Mandag den 23. juni til fredag den 8. august 1975: Sommerferie. (De nævnte dage medregnes).

Det nye skoleår begynder mandag den 12. august 1974. Eleverne møder kl. 10, 00 i skolens festsal.

Samme dag indkaldes til lærermøde kl. 8.30.

Skive Gymnasium i maj 1974.

Jens Lund